

Linia Fierbinte - un deceniu de activitate

Aspecte ale migrației și traficului de persoane în Republica Moldova.

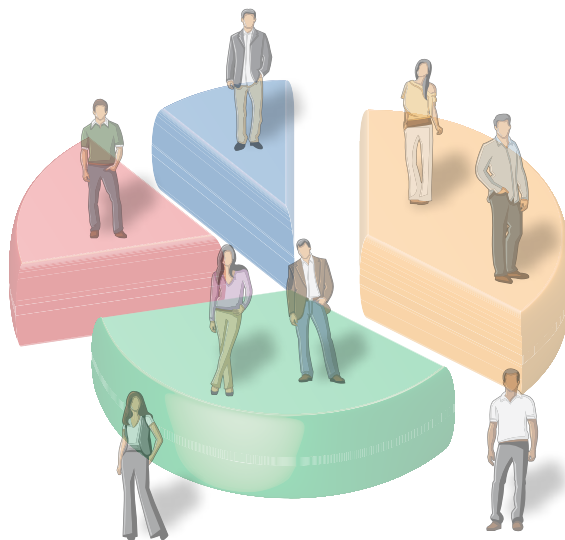
O retrospectivă analitică

Linia Fierbinte - un deceniu de activitate

Aspecte ale migrației și traficului de persoane în Republica Moldova.

O retrospectivă analitică

Prezenta publicație este editată de Centrul Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeii „La Strada” în baza experienței de zece ani de activitate a serviciului telefonic Linia Fierbinte 0 800 77777.

Editor: AO Centrul Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeii „La Strada”

Președinte: Daniela Misail-Nichitin

Autori: Victoria Dochițcu, Alina Cotuna, Svetlana Moisa, Ludmila Mârza.

Dreptul de autor asupra prezentei publicații aparține Centrului Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeii „La Strada”. Unele materiale din această publicație pot fi xerocopiate și reproduse fără acordul prealabil al autorilor numai în scopuri instructive, științifice, ce nu urmăresc obținerea de profit, cu condiția indicării autorului și sursei.

Autorii vor fi recunoscători pentru eventuale comentarii și sugestii privind conținutul publicației, care pot fi expediate în adresa serviciului telefonic Linia Fierbinte a Centrului Internațional „La Strada”.

Pentru informații suplimentare privind prezenta publicație ne puteți contacta:

MD-2012, CP 259,

Chișinău, Republica Moldova

Tel.: (+373 22) 23.49.06

Fax: (+373 22) 23.49.07

E-mail: office@lastrada.md

WEB: www.lastrada.md

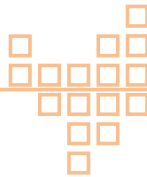
Linia Fierbinte: **0 800 77777** (gratuit pe întreg teritoriul Republicii Moldova)

+(373 22) 23.33.09 (pentru apeluri de peste hotare)

Skype: Consultant **0 800 77777**

Design: Ion Palancean

Copyright © Centrul Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeii „La Strada”, 2012.

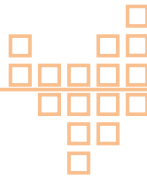
CUPRINS

Sumar executiv.....	5
Introducere.....	7
1. Scopurile, principiile de lucru și beneficiarii Liniei Fierbinți.....	11
2. Principalele categorii de apeluri și caracteristica lor.....	17
2. 1. Informarea potențialilor migranți despre migrația sigură.....	19
2. 2. Facilitarea accesului la asistență pentru victimele traficului de ființe umane.....	34
3. Principalele caracteristici și tendințe în prestarea serviciilor.....	53
3. 1. Profilul statistic al apelurilor telefonice.....	55
3. 2. Tendințe și metamorfoze în timp prin prisma apelurilor la Linia Fierbinte.....	61
4. Fenomenele trafic și migrațiune în presa scrisă și apelurile la Linia Fierbinte.....	71
5. Impactul campaniilor informaționale în promovarea Liniei Fierbinți.....	87
Concluzii și recomandări.....	99

SUMAR EXECUTIV

SUMAR EXECUTIV

Prezenta publicație reprezintă de fapt un Raport retrospectiv și își propune o analiză a informației acumulate la Linia Fierbinte a Centrului Internațional „La Strada” în baza apelurilor înregistrate pe parcursul anilor 2001-2011. Fiind unul dintre principalele instrumente de informare a populației în probleme de migrație și contracarare a traficului de ființe umane, datele colectate de această subdiviziune permit a identifica și evidenția diversele schimbări, tendințele noi, tabloul în evoluție a fenomenelor respective, a formula sugestii și recomandări autorităților abilitate să întreprindă măsurile corespunzătoare.

Analiza dată reprezintă o incursiune în evoluția fenomenului trafic de ființe umane și încearcă să răspundă la o întrebare destul de des abordată în ultimul timp: care este dinamica acestui flagel, fenomenul dat prezintă o evoluție descendentă sau asistăm la un proces rapid de schimbare a metodelor de recrutare și formelor de manifestare a acestuia, făcând mult mai dificil procesul de identificare a parametrilor caracteristici lui. Informarea populației despre riscurile migrației nesecurizate și a traficului de ființe umane, precum și asistența victimelor traficului de ființe umane este o necesitate imperioasă, deoarece pe parcursul acestor ani s-a constatat tendința fenomenului trafic de ființe umane de a se modifica, precum și eforturile traficanților de a-și pune sub acoperire acțiunile criminale, modificând mijloace de constrângere și diversificând scopurile de exploatare.

Din analiza datelor acumulate de Linia Fierbinte preponderent a fost identificat traficul în scop de *exploatare sexuală*, cu excepția anului 2007, când traficul în scop de *exploatare prin muncă* cunoaște, în conținutul apelurilor, cote maxime, în special spre țările CSI. O constantă numerică pentru toată perioada vizată cunoaște și traficul în scop de *cerșit*.

Conținutul apelurilor provenite de la cele mai diverse pături ale populației în perioada 1 septembrie 2001 – 31 decembrie 2011 a fost analizat în baza unei paradigme foarte complexe: de la dinamica diverselor categorii de apeluri și consiliere până la analiza comparativă pe segmente de timp, de geografie, în funcție de genul, vârsta apelanților, de formele de exploatare și metodele de recrutare și manipulare a victimelor traficului de ființe umane, utilizate de traficanți. Pornind de la scopurile, principiile de lucru și beneficiarii Liniei Fierbinți (*Capitolul I*), analiza identifică toate categoriile de apeluri și face o caracteristică a celor mai relevante: ***de informare a beneficiarilor despre migrația sigură, de facilitare a accesului la asistența pentru victimele traficului și pentru copiii-victime ale exploatării sexuale comerciale, de cooperare cu grupuri profesionale*** antrenate în prevenirea traficului de ființe umane și informarea populației despre riscul acestui flagel și a migrației neinformate (*Capitolul II*).

Având în vedere profilul statistic al apelurilor telefonice și cercetând principalele caracteristici și tendințe în prestarea serviciilor, analiza a scon-

tat de asemenea dinamica sunetelor în funcție de problemele abordate de apelanți, zonele din care provin aceștia, sursele de cunoaștere a numărului de telefon de la Linia Fierbinte etc. Totodată, autorii încearcă să demonstreze în ce măsură dinamica apelurilor este condiționată de noile tendințe ale traficului de ființe umane și migrațiunii și, în același timp, cum se reflectă diversele schimbări și metamorfoze în conținutul apelurilor pe diferite perioade de timp (*Capitolul III*). Astfel, dacă inițial populația era slab informată despre procedura de migrațiune și acțiunile desfășurate de Centrul Internațional „La Strada” au avut un impact direct asupra procesului dat, mai târziu informarea populației era realizată și prin intermediul rudelor, prietenilor aflați peste hotare din primul val migrațional. În ultimul timp se înregistrează chiar o conștientizare a riscurilor migrației și minimizarea acestor riscuri de către potențialii migranți prin informarea privind legalitatea firmei de recrutare/mediere și criteriile de evaluare a ei. Populația nu mai acceptă calea ilegală de a pleca peste hotare, specifică anilor 2001-2005, ci pledează pentru o procedură legală, în pofida faptului că este mai dificilă și necesită mai mult timp.

Un capitol aparte, *IV*, este consacrat analizei conținutului publicității din presa scrisă în corelație cu conținutul apelurilor la Linia Fierbinte. Din acest punct de vedere, ziarul *Makler*, unul dintre cele mai populare ziare de publicitate din Republica Moldova, rămâne de mai bine de două decenii un spațiu deschis de plasare a anunțurilor cu oferte de plecare peste hotare. Acesta a fost și considerentul

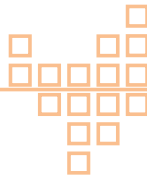
din care s-a procedat la cercetarea anunțurilor cu asemenea oferte, fiind identificată legătura dintre conținutul și intensitatea publicării anunțurilor și conținutul apelurilor la Linia Fierbinte. Cercetarea acestora poate fi de un real folos la conceptualizarea campaniilor sociale de informare și sensibilizare a grupurilor țintă.

Activitatea Liniei Fierbinți este analizată în prezentul Raport și prin prisma efectelor campaniilor sociale de sensibilizare a populației, desfășurate de Centrul Internațional „La Strada” de-a lungul unui deceniu. Ele constituie activități importante în direcția prevenirii traficului de persoane și informării populației despre migrația sigură, eficacitatea lor resimțindu-se pe întreaga perioadă de activitate. Există o co-dependență între specificul sunetelor, numărul și categoria de beneficiari, pe de o parte, și scopul campaniilor, intensitatea difuzării acestora prin mass-media, pe de altă parte. Toate acestea sunt amplu reflectate în *Capitolul V* al publicației de față.

Prezentul Raport urmărește valorificarea datelor și experienței acumulate de Linia Fierbinte a Centrului Internațional „La Strada”, care va constitui un reper semnificativ în evaluarea fenomenelor migrației și a traficului de ființe umane în ansamblu. În activitatea sa serviciul dat nu s-a limitat doar la anumite arii specifice individualizate de lucru și de culegere a informației, ci și a pus bazele unei structuri analitice eficiente care acum poate fi evaluată și valorificată. Totodată, autorii rămân deschiși la orice comentarii și sugestii, care pot fi expediate pe adresa indicată în pagina tehnică a publicației.

INTRODUCERE

INTRODUCERE

Traficul de ființe umane, prin formele sale de manifestare (*exploatarea sexuală, a muncii forțate, obligarea la cerșit sau exploatarea situației de mamă-surogat etc.*), continuă să fie unul dintre fenomenele sociale cu o acoperire globală, care aduce importante prejudicii morale, psihice și fizice victimelor sale și nu numai. Cel mai recent Raport anual privind traficul de persoane, făcut public de Departamentul de Stat al SUA, apreciază că „aproximativ 800.000 de persoane sunt traficate anual în afara granițelor naționale, cifră care nu include milioanele de persoane traficate în propriile țări.” Biroul Internațional al Muncii, structură specializată a Organizației Națiunilor Unite, afirmă într-un raport dat publicității că cel puțin 2,4 milioane de persoane din toată lumea sunt victime ale traficului de persoane în scopul exploatării forței de muncă, generând un profit estimat la 32 miliarde dolari SUA anual. Cât privește Europa, aceeași organizație estimează că aproximativ 300.000 de femei ar fi afectate de traficul de persoane în fiecare an.¹ La rândul său, UNICEF estimează că „la nivel global, aproximativ 1,2 milioane de copii sunt traficați în fiecare an, atât în țările lor, cât și în afara granițelor acestora”.²

Apariția și extinderea fenomenelor migrațiune și trafic de ființe umane și în Republica Moldova a dic-

tat necesitatea creării unui serviciu care ar asigura accesul păturilor largi ale populației la informație pertinentă despre aceste fenomene. Pornind anume de la această situație, Centrul Internațional „La Strada” a inițiat un asemenea serviciu: *Linia Fierbinte*. Astfel, serviciul telefonic *Linia Fierbinte* a fost creat cu scopul de a informa persoanele care doresc să plece peste hotare despre procedura legală de plecarea, indiferent de scop (la muncă, studii, în turism, în scopul căsătoriei cu un străin), contribuind astfel la securizarea fenomenului migrațiune, despre riscurile traficului de ființe umane, precum și ca un instrument de identificare a cazurilor de trafic cu ființe umane și asistare a victimelor acestui flagel. Conform statisticii Centrului Internațional „La Strada”, prin intermediul Liniei Fierbinți au fost identificate mai mult de 2.100 de cazuri prezumate a fi trafic de ființe umane în perioada de zece ani.

Analizând informația acumulată pe parcursul a zece ani de activitate a Liniei Fierbinți, autorii prezentului Raport aduc în atenția cititorului interesat datele unei investigații cantitative și calitative a aspectelor migraționiste și a fenomenului trafic de persoane pentru perioada 1 septembrie 2001 - 31 decembrie 2011, procedând și la o analiză atât cumulativă, cât și una comparativă pe segmente de timp din perioada dată, utilizând totodată și alte

¹ http://www.ilo.org/global/Themes/Forced_Labour/lang-en/index.htm

² Ann M.Veneman, director executiv al UNICEF. Conferința cu tema: „Eforturi globale pentru combaterea traficului de copii în scopul exploatării sexuale în turism”. Universitatea Minnesota, aprilie, 2006.

surse de informare (mass media, statistici și publicații ale Centrului Internațional „La Strada” ș.a.). În același timp, autorii și-au propus și o serie de obiective specifice, după cum urmează:

- analiza cantitativă și calitativă a informației de la apelanții Liniei Fierbinți;
- monitorizarea și analiza anunțurilor de angajare în câmpul muncii în sursele mass-media cu profil publicitar;
- evaluarea impactului și specificului campaniilor sociale desfășurate de Centrul Internațional „La Strada” și orientate spre prevenirea și contracararea traficului de ființe umane.

Pe parcursul ultimilor ani au fost realizate studii și analize privind traficul de persoane și procesul migraționist, însă oglindirea fenomenelor prin prisma apelurilor la Linia Fierbinte este o primă tentativă în acest sens. O analiză care scoate în evidență atât tabloul fenomenelor respective în ansamblu, cât și tendințe noi, specifice, observate pe parcursul unui deceniu de activitate. Fapt ce a și generat demersurile studiului, dar și a dat un șir de răspunsuri, a condiționat o serie de concluzii și recomandări.

Fiind realizat în baza experienței de zece ani de activitate a serviciului telefonic Linia Fierbinte,

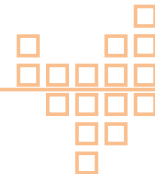
acest studiu este rezultatul unei munci colective în primul rând a consultanților de la Linia Fierbinte, precum și a altor colaboratori ai Centrul Internațional „La Strada”. Un aport considerabil l-au adus și abonații noștri, care, indiferent și în pofida situației în care se aflau, au avut curajul să telefoneze la Linia Fierbinte. Astfel, pe de o parte, au accesat informația despre măsurile de precauție în luarea unei decizii corecte și sigure în cazul migrației, au primit o consultație privind oportunitatea și accesul la asistență necesară în cazul cetățenilor noștri aflați în dificultate peste hotarele republicii. Pe de altă parte, informația confidențială și veridică colectată de la ei prin apelurile telefonice sau prin intermediul Internetului a servit drept un valoros material nu numai pentru scrierea prezentei publicații, dar și pentru actul decizional al autorităților de diferit nivel.

Totodată, autorii precizează că, din considerente lesne de înțeles, în toate exemplele situațiilor concrete de exploatare sau abuz, numele beneficiarilor au fost schimbate.

Centrul Internațional “La Strada” aduce de asemenea mulțumiri donatorilor pentru suportul acordat în gestionarea activității Liniei Fierbinți, pentru încrederea ce au avut-o în profesionalismul nostru.

1. SCOPURILE, PRINCIPIILE DE LUCRU ȘI BENEFICIARIII LINIEI FIERBINȚI

1. SCOPURILE, PRINCIPIILE DE LUCRU ȘI BENEFICIARII LINIEI FIERBINȚI

Ideea înființării unui serviciu telefonic gen Linia Fierbinte a apărut chiar din primul an de activitate a Centrului Internațional „La Strada”, în primăvara lui 2001. Ea le-a fost sugerată angajaților Centrului de primele acțiuni de prevenire a fenomenului trafic de ființe umane, care au constituit ulterior una din principalele direcții de activitate ale organizației – seminare de informare și sensibilizare a tinerilor din instituțiile în învățământ preuniversitar. O mare parte dintre elevii participanți la seminare mărturiseau că visează să plece peste hotarele țării după finalizarea studiilor, relevând totodată lipsa cunoștințelor asociate migrației.

Pe de altă parte, imperativul instituționalizării unui serviciu telefonic dedicat în domeniu a fost dictat și de interesul tot mai sporit al cetățenilor Republicii Moldova față de oportunitățile de a pleca la muncă peste hotare și nevoia de a obține informații veridice care i-ar ajuta să evite riscurile exploatării/traficului de ființe umane. În același timp, acest serviciu devine foarte curând nu numai un instrument de informare a populației referitor la migrația sigură – de rând cu consilierea telefonică, Linia Fierbinte își propune și un alt scop: de a salva persoanele care au devenit deja victime ale traficului de ființe umane și de a le facilita accesul la asistența necesară atât în țara de destinație, cât și în cea natală. Totodată, această idee a fost susținută și de oportunitatea replicării în Moldova a unor bune practici similare, existente deja în domeniile promovării migrației sigure și a intervenției SOS în situații de trafic cu ființe umane din țările

Europei Centrale și de Est, cunoscute de către personalul organizației grație apartenenței la Asociația Internațională „La Strada”.

Lansată la 1 septembrie 2001 ca un serviciu de talie națională pentru informarea populației, Linia Fierbinte a fost o premieră în domeniu pentru Republica Moldova. Avalanșa de apeluri, chiar de la începutul activității ei, a confirmat nevoia acută într-un astfel de serviciu informațional pentru republică. Fiind unul dintre instrumentele importante în realizarea sarcinilor Centrului Internațional „La Strada”, activitatea căruia este nemijlocit axată pe solicitările apelanților și pe situația din domeniu, era și firesc că scopurile acestui serviciu să fie extinse de-a lungul activității sale. Astfel, în prezent putem evidenția câteva **scopuri** esențiale ale serviciului telefonic Linia Fierbinte:

- informarea și consultarea persoanelor care intenționează să plece peste hotare despre migrația securizată și pericolul traficului de ființe umane;
- consultarea migranților în dificultate, vulnerabili la exploatare și trafic de ființe umane, și facilitarea accesului la asistența necesară;
- informarea și consilierea victimelor traficului de ființe umane și facilitarea accesului acestora la asistența necesară;
- suport informațional rudelor persoanelor traficate, în cazul în care nu se cunoaște locul aflării persoanei prezumat traficate;

- consilierea copiilor, victime ale exploatării sexuale comerciale, și rudelor acestora.

Pornind de la misiunea Centrului Internațional „La Strada” și scopurile serviciului telefonic, au fost identificați și **beneficiarii** Liniei Fierbinți. Ei pot fi grupați în patru categorii.

- **Potențialii migranți**, adică persoanele care solicită informații despre diverse aspecte ale plecării peste hotare.
- **Victimele traficului de persoane** și rudele acestora, adică persoanele care au suferit în urma traficului de ființe umane și rudele lor.
- **Victimele exploatării sexuale comerciale a copiilor** și rudele acestora.
- **Grupurile profesionale** (reprezentanții mass media, organelor de drept, organizațiilor internaționale, ONG-urilor, cadrele didactice, lucrătorii sociali, cadrele medicale etc.), care de cele mai dese ori solicită informații despre fenomenul migrație și trafic de ființe umane sau ghidare referitor la asistența beneficiarilor identificați ca victime ale traficului.

De altfel, solicitările venite din partea diferitelor grupuri profesionale referitor la date calitative și cantitative despre fenomen servesc drept dovadă că Linia Fierbinte a devenit și un instrument eficient de monitorizare a situației privind tendințele migraționiste și cele ale fenomenului trafic de ființe umane.

Se cuvine să menționăm că pentru fiecare categorie de beneficiari ai Liniei Fierbinți este prestabilit un

algoritm standard al consilierii, dar care poate totodată fi adaptat la situația specifică a apelantului concret. Astfel, Linia Fierbinte a adoptat un set de **principii de lucru**, care au fost prestabilite inițial și pe care le-a respectat pe întreg parcursul celor 10 ani de activitate.

Principiul confidențialității și anonimatului

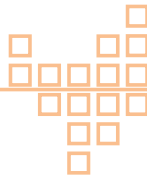
Confidențialitatea în relația consultant-apelant presupune folosirea informației oferite de cel din urmă doar în scopul soluționării problemei respective, fără a o divulga terților sau persoanelor implicate subiectiv. Orice înregistrare (consemnată în scris sau audio) ori comunicare/transmitere a datelor, în special a celor personale, se face doar cu înștiințarea și acordul liber exprimat al apelantului.

Principiul abordării umaniste

Abordarea umanistă presupune încrederea în informația furnizată de apelant, în posibilitatea și capacitatea acestuia de a-și rezolva independent problema. Consultanții exclud orice abordare autoritară și adoptă principiul egalității în relația cu apelantul, atât în procesul studierii problemei, cât și al soluționării ei.

Principiul accesibilității

Acest principiu prevede posibilitatea fiecărui apelant, indiferent de vârstă, sex sau apartenență etnică, de a apela la serviciile Liniei Fierbinți. Principiul accesibilității mai presupune adaptarea regimului de consiliere la nevoile apelanților, astfel ca ei să poată accesa serviciul în orice zi a săptămânii și la o oră convenabilă.

Principiul divizării responsabilității

În virtutea principiului divizării responsabilității consultantul trebuie să-și cunoască limitele competenței sale și este responsabil de profesionalismul prestației sale atunci când colectează informația solicitată/necesară și o transpune într-o formă inteligibilă. De cealaltă parte, beneficiarul trebuie să-și cunoască limitele capacităților sale și se face responsabil pentru decizia luată privind soluționarea problemei pentru care solicită consiliere.

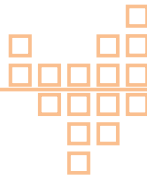
Principiul unui răspuns pozitiv

Indiferent de problema cu care se adresează beneficiarul Liniei Fierbinți a Centrului Internațional „La

Strada”, consultantul este obligat să-i ofere un răspuns satisfăcător. Chiar și în cazul când solicitarea nu ține de competența Liniei Fierbinți, consultantul trebuie să-i ofere apelantului o variantă de referire la un alt serviciu, al cărui competență i-ar putea soluționa problema.

De remarcat că în mare măsură inclusiv respectarea acestor principii i-a adus serviciului telefonic al Centrului Internațional „La Strada” o amplă popularizare și un prestigiu binemeritat. De la înființarea ei și până în prezent Linia Fierbinte însumează peste 33.000 de apeluri telefonice și cam tot atâtea persoane informate. Este un bilanț care face față celor zece ani de activitate.

2. PRINCIPALELE CATEGORII DE APELURI ȘI CARACTERISTICA LOR

2. PRINCIPALELE CATEGORII DE APELURI ȘI CARACTERISTICA LOR

Numărul mereu în creștere a sunetelor și varietatea situațiilor, problemelor cu care se adresau chiar de la început beneficiarii a determinat o anumită categorizare a tipurilor de apeluri, în funcție de subiectul sau problema apelantului. Această categorizare a permis un management mai efektiv a datelor și informațiilor acumulate pe parcursul activității serviciului telefonic, inclusiv operaționalizarea lor în scopuri de cercetare a fenomenelor migraționale și trafic de ființe umane.

Totodată, fiind un instrument de lucru viu, care reacționează prompt la nevoile și problemele beneficiarilor, la noi aspecte ale vieții sociale, era și firesc ca pe parcurs de un deceniu de activitate să apară noi categorii de sunete. Astfel, dacă în anii 2001-2009 erau înregistrate 3 categorii de

apeluri ce țineau preponderent de prevenirea traficului de ființe umane, facilitarea accesului victimelor traficului la asistență și apeluri ce țin de cooperarea cu grupurile profesionale, iar o categorie însuma toate apelurile ce nu prezentau obiectul activității Centrului Internațional „La Strada” și nu țineau de competența Liniei Fierbinți, începând cu anul 2010 apare o nouă categorie de sunete, ce ține de prevenirea și facilitarea accesului la asistență în situații de exploatare sexuală comercială a copiilor. Numărul de apeluri din această categorie a înregistrat o creștere semnificativă odată cu demararea unei campanii sociale informaționale cu acest subiect. În prezent toate apelurile sunt clasate în 4 categorii principale și una secundară, cu titlu cumulativ „Altele” (a se vedea *Tabelul 1*).

Tabelul 1. Principalele categorii ale apelurilor recepționate la Linia Fierbinte

Nr. categoriei	Subiectul (problema) apelurilor telefonice	Apelanții	Specificul apelurilor
I categorie	Informarea beneficiarilor despre migrația sigură	Potențiali migranți	Apeluri de la persoanele care intenționează să plece peste hotare în scop de muncă, turism, căsătorie cu un cetățean străin, studii peste hotare, studii/lucru prin sistemul Au-pair sau în scopul reunificării familiei.
II categorie	Facilitarea accesului victimelor traficului la asistența necesară	Victime sau presupuse victime ale traficului de ființe umane, rudele acestora	Apeluri SOS – apeluri de la presupuse victime ale traficului sau de la rudele acestora, care solicită scoaterea din locul exploatarei, emiterea actelor de identitate, repatriere etc.
III categorie	Cooperare cu grupuri profesionale	Reprezentanți ai diferitelor grupuri profesionale	Apeluri provenite de la diferite grupuri profesionale cu propuneri de colaborare, solicitare de seminare, documentare din partea mass-mediei, solicitarea datelor privind evoluția traficului de ființe umane, a fenomenului migrației etc.

Tabelul 1. **Principalele categorii ale apelurilor recepționate la Linia Fierbinte** (continuare)

IV categorie	Prevenirea și facilitarea accesului la asistență în cazurile de exploatare sexuală comercială a copiilor	Părinți, membri ai familiei, profesioniști, apărători ai drepturilor copiilor	Apeluri ce țin de prevenirea exploatării sexuale comerciale a copiilor. Acestei categorii de apeluri se circumscrie și tematica siguranței copiilor online – apeluri de la copii sau familia/rudele acestora privind asistență pe cazuri de copii, victime ale exploatării/abuzării sexuale comerciale.
V categorie	Altele	Persoane nevoiașe	Apeluri care nu țin de competența Liniei Fierbinți, cum ar fi asistență psihologică pe diverse probleme altele decât fenomenul migrație și trafic de persoane, solicitare de ajutor umanitar etc.

Chiar și o elementară trecere în revistă a apelurilor recepționate de Linia Fierbinte arată că cele mai multe dintre ele se încadrează în categoria **Informarea beneficiarilor despre migrația sigură (60%)**, fiind urmate de cele care au drept obiectiv **Facilitarea accesului la asistența pentru victimele traficului și copiii-victime ale exploatării sexuale comerciale (18%)**. Un număr semnificativ de apeluri înregistrează în permanență și categoria **Cooperarea cu grupuri profesionale (8%)**. Acest indiciu reflectă, pe de o parte, încrederea de care se bucură Centrul Internațional „La Strada” în rândul populației, iar pe de altă parte, existența unei voințe/dorințe de implicare activă a diferiților specialiști cu competențe corespunzătoare. În același număr sunt incluse și solicitările studenților dornici să se informeze la acest capitol.

Totodată, Linia Fierbinte a înregistrat un număr semnificativ de apeluri ale căror tematică nu ține de competența acestui serviciu. Ele au fost incluse în categoria **Altele (14%)**. Se explică acest lucru probabil prin faptul că Linia Fierbinte, fiind un serviciu unic în Republica Moldova din punctul de vedere al duratei activității sale și promovării intensive pe parcursul mai multor ani în șir, se bucură de un grad de credibilitate vădit din partea populației. Astfel, cetățenii apelează la serviciul în cauză cu cele mai diverse probleme, care de multe ori nu fac obiectul activității Centrului Internațional „La Strada”. Însă pornind de la principiul unui răspuns pozitiv apelantului, consultantii, indiferent de tipul problemei abordate, fac referință la serviciile specializate din țară care pot oferi soluții pentru problema apelantului (a se vedea *Diagrama 1*, pag. 21).

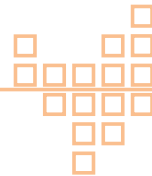
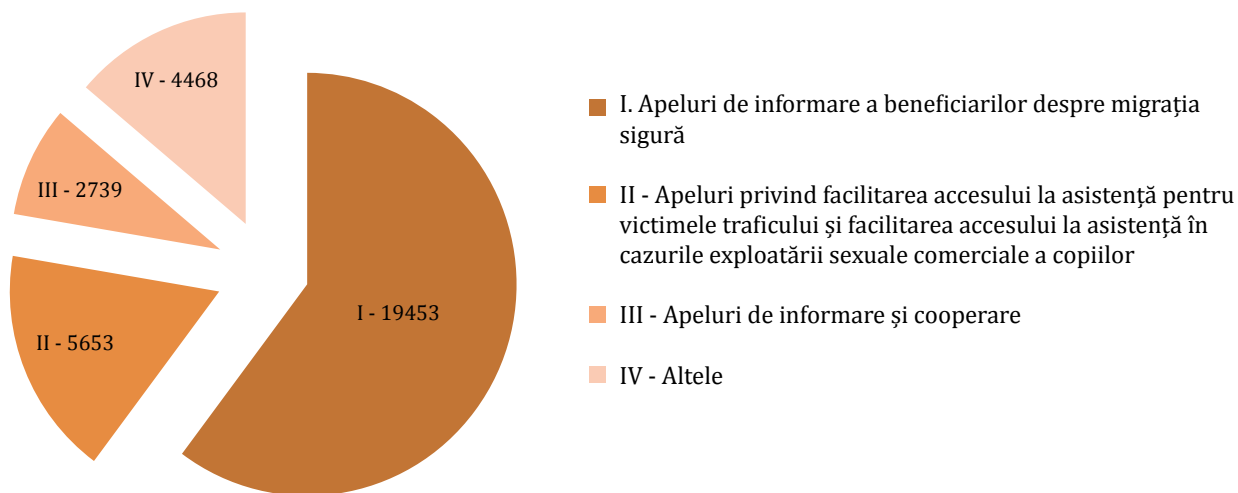

Diagrama 1. Tabloul statistic al principalelor categorii de apeluri (total 32.313 apeluri)

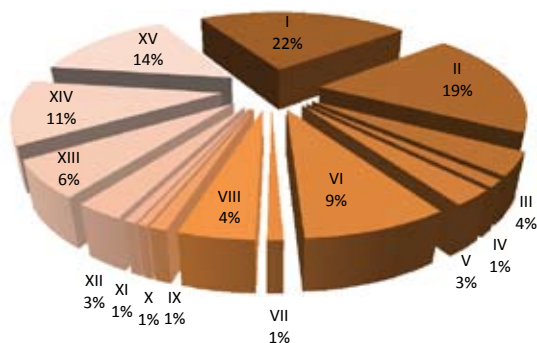

Complexitatea fenomenului și necesitatea de a-i înțelege mecanismele de manifestare, dar și instituirea unor măsuri de contracarare a traficului de ființe umane, a determinat și delimitarea unor tipuri (subcategorii) de apeluri. Din *Diagrama 2* (pag. 22) desprindem, mai detaliat, 15 tipuri de apeluri, e se încadrează în categoriile menționate mai sus.

În general, în perioada 1 septembrie 2001 – 31 decembrie 2011, la Linia Fierbinte au fost înregistrate 32.313 de sunete, grupate, conform subiectului, problemei beneficiarilor, în 15 subcategorii tematice. Cele mai multe apeluri au vizat plecarea la lucru peste hotare, fie *consiliere generală* (7.244), fie *consiliere specifică, urmând o ofertă concretă de muncă* (6.202). Numeric, acestea sunt urmate de apelurile

ce solicită *asistență informațională privind căutarea și/sau posibilitatea recuperării persoanelor dispărute, bănuite a fi victime ale traficului de persoane* (3.674) și *asistență victimelor traficului de ființe umane: recuperarea și/sau repatriere și/sau reintegrare socială* (1.980). Un număr impunător de apeluri s-au referit în această perioadă la *consiliere pe cazuri de „migranți în dificultate* (2.733), *consiliere privind plecarea în turism* (1.234), *cooperarea cu grupuri profesionale și de inițiativă* (1.413), *informații generale referitor la fenomenul trafic de ființe umane* (923), *consiliere privind studii peste hotare, inclusiv prin sistemul Au-pair* (854) etc. În ierarhia numerică nu am remarcat subcategoria *Altele*, deoarece aceste apeluri nu prezintă obiectul activității Liniei Fierbinții.

Diagrama 2. Tipologia apelurilor la Linia Fierbinte

- I. Consiliere generală: plecarea la lucru peste hotare (7244)
- II. Consiliere specifică: angajarea la lucru peste hotare (urmând o ofertă concretă) (6202)
- III. Consiliere specifică: turism (1234)
- IV. Consiliere specifică: căsătorie (375)
- V. Consiliere specifică: sistemul au-pair, studii peste hotare (854)
- VI. Consiliere referitor la statutul migrantului peste hotare (2733)
- VII. Consiliere referitor la posibilitățile de angajare în Republica Moldova (286)
- VIII. Cooperarea cu grupuri profesionale și de inițiativă (1413)
- IX. Solicitarea seminarelor (323)
- X. Cooperarea cu mass-media (186)
- XI. Consiliere referitor la reunificarea familiei (233)
- XII. Informații referitor la fenomenul traficului de fiinte umane (923)
- XIII. Asistență victimelor TF (recuperare și/sau repatriere și/sau reintegrare inclusiv sunete repetate privind cazuri curente) (1980)
- XIV. Asistență informațională privind căutarea și/sau posibilitatea recuperării persoanelor dispărute considerate victime (3674)
- XV. Altele (4653)

2.1. Informarea potențialilor migranți despre migrația sigură

Dinamica/profilul apelurilor de informare despre migrația sigură

Din numărul total de apeluri recepționate la Linia Fierbinte cele mai multe – mai bine de o jumătate! – se referă la **informarea beneficiarilor despre migrația sigură**. Ele vizează de fapt mai multe aspecte din aceeași categorie, cele mai frecvente fiind *consilierea generală privind plecarea la muncă peste hotare și consilierea specifică de angajare în câmpul*

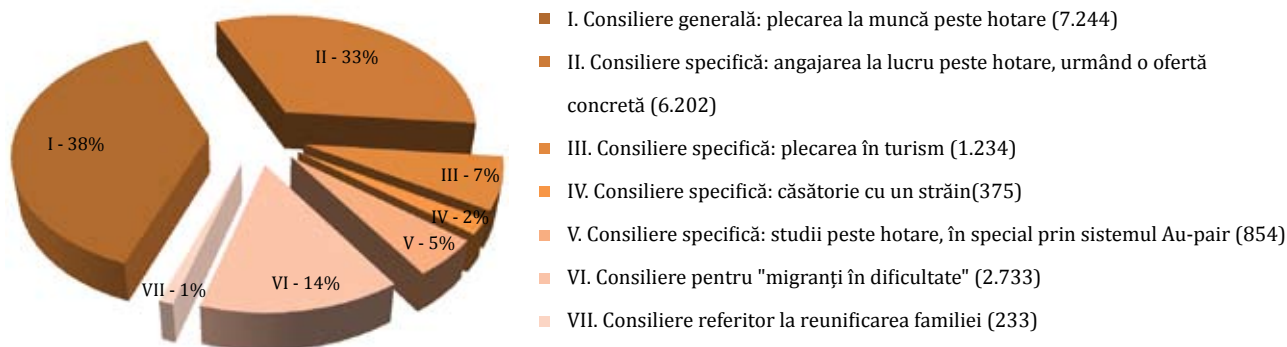
muncii peste hotare atunci când există o ofertă concretă. Acestea sunt urmate, în ordine descrescând, de apeluri de *consiliere pentru migranții în dificultate* (apeluri provenite de la cetățenii Republicii Moldova care au emigrat și se confruntă cu diverse dificultăți peste hotarele republicii), *consiliere privind plecarea în turism*, apeluri de informare despre posibilitățile de a face *studii peste hotare, în special prin sistemul Au-pair, căsătoria cu un cetățean străin și reunificarea familiei* (a se vedea Diagrama 3, pag. 23).

Dar să procedăm la o analiză mai amănunțită a apelurilor din fiecare subcategorie.

2. PRINCIPALELE CATEGORII DE APELURI ȘI CARACTERISTICA LOR

2. 1. Informarea potențialilor migranți despre migrația sigură

Diagrama 3. Paradigma apelurilor de informare a beneficiarilor despre migrația sigură pe subcategorii (total 18.875 apeluri)

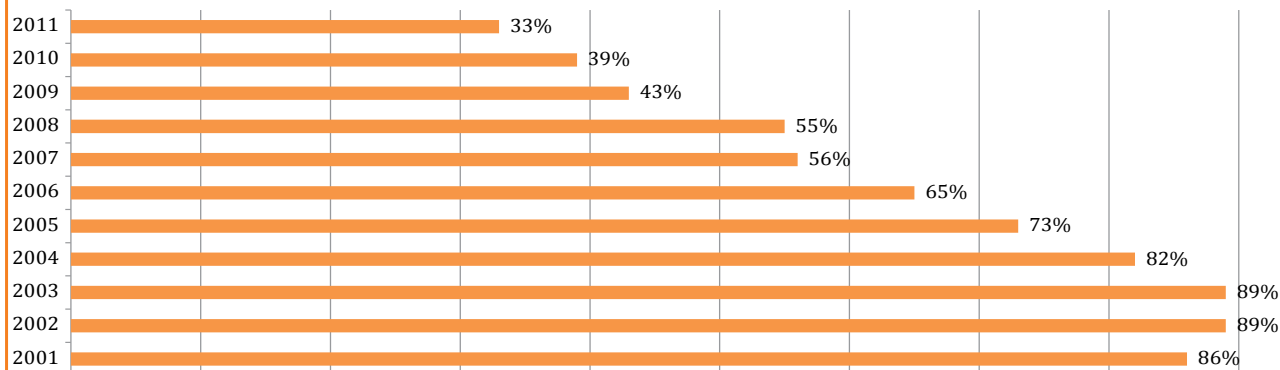

Apeluri ce vizează plecarea la muncă peste hotare

Plecarea la muncă peste hotare ocupă un prim loc în ierarhia tipologiei sunetelor din categoria Informarea beneficiarilor despre migrația sigură, constituind 38% din numărul lor total. În același timp, analiza

în dinamică a apelurilor ce țin de informarea despre migrația sigură în perioada analizată indică o scădere graduală în timp a apelurilor referitoare la *consilierea privind plecarea la muncă peste hotare* (a se vedea Diagrama 4). Această scădere poate fi justificată de creșterea, pe an ce trece, a gradului de informare

Diagrama 4. Cota parte (pe ani) a apelurilor ce țin de plecarea la muncă peste hotare raportate la numărul apelurilor din categoria informarea beneficiarilor despre migrația sigură

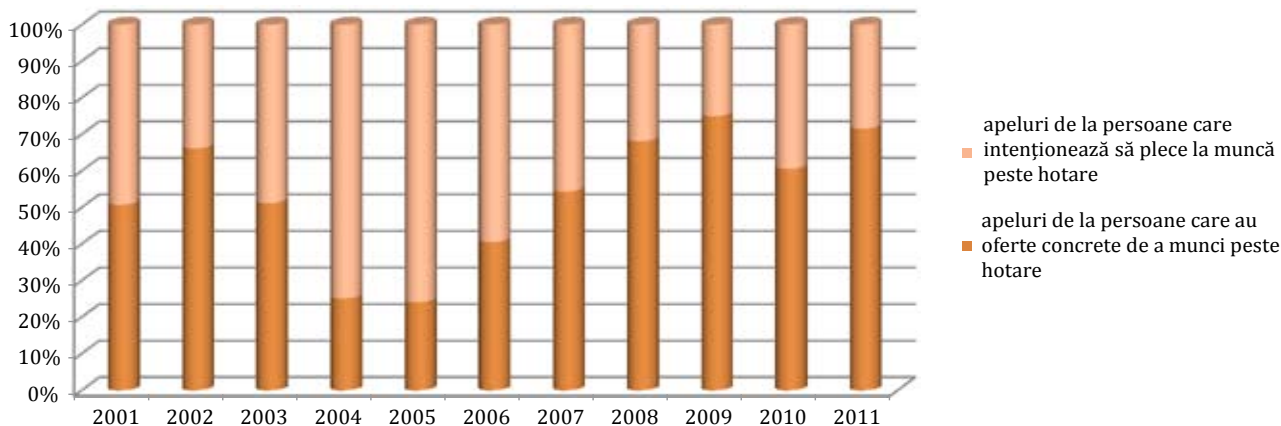

a populației privind procedura de plecare peste hotare, inclusiv direct, prin intermediul rudelor/cunoscuților, care muncesc deja peste hotarele republicii, ele fiind o sursă sigură de informare în acest sens.

Cu totul altă dinamică a sunetelor din aceeași categorie, neuniform flexibilă de la an la an, ni se arată

dacă facem o comparație între apelurile ce vizează doar *o intenție* de a pleca peste hotare (când discuția se referă la aspecte generale ale plecării peste hotare) sau *o ofertă concretă de muncă*, aceasta din urmă fiind analizată mai detaliat în comun cu consultantul de la Linia Fierbinte (a se vedea *Diagrama 5*).

Diagrama 5. Dinamica tipurilor de apeluri în funcție de intenția generală de a pleca la muncă peste hotare sau având o ofertă de lucru concretă

Analiza acestor două tipuri de apeluri indică, pe parcursul a zece ani, o dinamică care reflectă nu numai gradul de informare a populației, tot mai înalt pe an ce trece, ci și alte momente din realitatea social-economică atât a Republicii Moldova, cât și a țărilor de destinație. Să vedem care sunt ele.

- Dacă în 2001 se înregistrează practic o paritate a numărului apelurilor de la persoane care doar

intenționează să plece la muncă peste hotare și a celor care au o ofertă concretă de muncă, atunci în 2002 numărul apelurilor cu oferte concrete crește. Acest lucru se datorează parțial unui număr tot mai mare de oferte în mass-media decât în anii precedenți, fapt ce a creat o anumită concurență pe piață între furnizori. Aceștia încep să se întrecă nu numai în promisiuni de condiții atrăgătoare (salarii mari, costurile aranjamentelor achi-

tate de angajatori sau intermediari etc.), dar și în oferte fie concrete, fie false. De precizat însă, că în același timp mulți apelanți raportează tot mai des cazuri de escrocherii, activitatea intermediarilor fiind axată mai mult pe estorcarea banilor și mai puțin pe oferirea serviciilor de facto. În plus, în perioada 2001-2002 apelanții în mare parte nu pot face diferență între modalitățile angajării (legale sau ilegale); pentru ei este important să ajungă în țara de destinație pe care și-au ales-o.

- În perioada 2004-2005 numărul apelurilor cu oferte concrete de muncă s-a redus semnificativ. Această diminuare, pe fundalul unei creșteri considerabile a numărului de sunete la Linia Fierbinte în general, poate fi explicată de mai mulți factori. În primul rând, a scăzut numărul de anunțuri cu oferte de muncă în ziarul *Makler* și în presa scrisă, fapt ce poate fi explicat printr-o perioadă de tranziție pentru angajatorii aflați în căutare de noi metode de atragere a potențialilor lucrători migranți. În același timp, presa mediatizează tot mai des cazurile de oferte dubioase, problemele cu care se confruntă cetățenii, victime ale escrocheriilor, migrației ilegale și traficului de persoane.³ E și firesc ca populația să aibă tot mai puțină încredere în intermediarii serviciilor de angajare la muncă peste hotare. În al doilea rând, începând cu anul 2003, cei care apelau la Linia Fierbinte aveau deja posibilitatea să verifice, printr-un singur apel la agenția de stat specializată, dacă fir-

mele de angajare în câmpul muncii peste hotare dețin sau nu licența corespunzătoare (numărul de telefon al agenției era indicat în articolele scrise de consultanții de Linia Fierbinte pentru cel mai popular la acel moment ziar de publicitate *Makler*). În al treilea rând, potențialii migranți din Republica Moldova devin comparativ mai inițiați în procedura de plecare, aceștia tind să aleagă ofertele legale. După cum mărturiseau și beneficiarii Liniei Fierbinți, „*Chiar dacă găsesc oferta de plecare, ea se dovedește a fi nevalabilă sau la moment nu sunt solicitări din partea angajatorilor. În plus, aranjamentele pentru procedura de plecare pot dura 1-1,5 ani*”, ceea ce în opinia apelanților este prea mult.

- Analizați prin prisma apelurilor la Linia Fierbinte a Centrului Internațional „La Strada”, anii 2006-2008 se caracterizează printr-o scădere lentă, dar continuă a sunetelor ce vizează căutarea unui loc de muncă peste hotare, această scădere fiind și mai pronunțată în 2009. În același timp, piața locală reacționează prompt la cererea populației printr-o creștere a ofertelor de muncă publicate în ziarul *Makler*. Anume astfel se explică creșterea în perioada dată a numărului de apeluri de la persoane care aveau o ofertă concretă de lucru peste hotare și, respectiv, diminuarea numărului de sunete de la cei care doar intenționau să plece să muncească în altă țară. Conținutul sunetelor atestă o tendință vădită a apelanților de a prefera

³ Începând cu 2005, Linia Fierbinte a stabilit o colaborare cu redacția publicației *Makler*, prin care numărul de telefon **0 800 77777** de la Linia Fierbinte, plasat în paginile acestei publicații, era însoțit de o succintă informare privind oferte false de angajare în câmpul muncii și care avertiza potențialii migranți despre riscurile asociate angajării la muncă peste hotare (metode folosite de escroci, recrutori/exploatatori etc.).

modalitățile legale de angajare în câmpul muncii peste hotare. Gradul mult mai sporit de informare a populației se observă chiar din discuțiile cu cei care sună la Linia Fierbinte, iar mulți dintre aceștia apelează anume cu intenția de a verifica legalitatea firmei (acest tip de apeluri nu erau înregistrate în primii ani de activitate).

- În anii 2010-2011 se înregistrează o scădere semnificativă a numărului de apeluri ce țin de plecarea la muncă peste hotare. Printre cauzele mai relevante ale acestei diminuări remarcăm, pe de o parte, scăderea numărului de apariții a publicității sociale cu numărul telefonului de a Linia Fierbinte în mass media. Pe de altă parte, potrivit informației obținute de la apelanți, plecările cetățenilor moldoveni peste hotare/angajările în câmpul muncii în alte țării au devenit mai dificile, una dintre cauze fiind criza economică europeană, care a influențat negativ și piața muncii.
- În același timp, diminuarea, în anii 2009-2011, a numărului de apeluri de la persoane care doar intenționau să plece la muncă peste hotare și se informau despre procedura generală se explică, de rând cu gradul sporit de informare a populației, și prin faptul că tot mai multe persoane cunosc această informație de la rudele ce muncesc/s-au stabilit cu traiul în țările ce le interesează. Tot în această perioadă printre apelanți se identifică un număr sporit de lucrători migranți din Moldova cu cetățenia României, ceea ce, în opinia lor, simplifică mult perspectiva de a muncii în țările UE.

În cele mai dese cazuri, apelanții la Linia Fierbinte indicau în calitate de **sursă a ofertelor de muncă agenții ce oferă de lucru peste hotare**. În anii 2001-2003 ponderea lor înregistrează o creștere (dar și o popularitate) sporită și se explică prin faptul că în perioada respectivă fenomenul migrațiune a populației în scopul angajării în câmpul muncii căpătase deja un caracter de masă. Începând cu 2004 și până în 2006 se constată o scădere a popularității acestora, întrucât persoanele care doreau să plece la lucru peste hotare apelau tot mai frecvent la cunoscuți, rude, prieteni. Un studiu realizat de Biroul Național de Statistică în anul 2008, ale cărui date reflectă situația persoanelor care au migrat aproximativ cu 3 ani în urmă, denotă faptul că mai bine de jumătate (57,4%) dintre migranți au fost ajutați să plece peste hotare de rude sau prieteni, 23% au plecat fără ajutorul nimănui, iar circa 13% – cu ajutorul unor persoane ce se ocupau de organizarea plecărilor sau de angajarea la lucru peste hotare. Astfel, metoda cea mai frecvent utilizată în căutarea unui loc de muncă a fost *apelul la prieteni sau rude*, ele deci putând fi considerate ca sursele ofertelor de muncă. Fiecare a șasea persoană a apelat direct la patroni, iar fiecare a zecea – a publicat sau a răspuns unui avis. Și numai 5% s-au adresat unor agenții private de angajare din Moldova, iar 3% – unor agenții private de angajare din țara de destinație.⁴ Este de menționat de asemenea, că și conținutul apelurilor la Linia Fierbinte indică o scădere evidentă a cotei-părți de oferte, făcute de *persoane necunoscute*; ea scade de la 19% în 2001 până la 7% în 2009. Drept explicație poate servi din nou faptul că, pe de o parte, crește numărul angajări-

⁴ Eliminarea traficului de ființe umane din Republica Moldova și Ucraina prin măsuri ale pieței muncii. Migrația Forței de Muncă. Biroul Național de Statistică, Chișinău, 2008, pag. 8.

2. PRINCIPALELE CATEGORII DE APELURI ȘI CARACTERISTICA LOR

2. 1. Informarea potențialilor migranți despre migrația sigură

lor prin intermediul rudelor/cunoscuților, iar, pe de altă parte, potențialii migranți au devenit mai precauți cu persoanele necunoscute, intermediari ai angajării în câmpul muncii peste hotare.

Analizată prin prisma apelurilor la Linia Fierbinte, geografia migrației forței de muncă înregistrează un tablou destul de variat. Cele mai solicitate din **țările de destinație** pentru cetățenii Republicii Moldova au fost în acești zece ani Italia și Cehia.⁵

Din 2004, o destinație tot mai frecventă în apeluri devine Canada, la acel moment procesul de emigrare a cetățenilor din Republica Moldova în această țară cunoscând cea mai mare popularitate. Iar din 2007 numărul sporit de sunete indică o nouă destinație – SUA, determinată, după cum se vede din conținutul apelurilor, de inițierea Programului *Work and Travel* în Moldova. Israel și Cipru sunt alte țări solicitate de lucrătorii migranți (a se vedea *Tabelul 2*).

Tabelul 2. Dinamica apelurilor ce vizează plecarea la muncă peste hotare, raportată la țările de destinație

Anul	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Țara de destinație											
Canada	1	22	6	143	21	11	21	19	22	17	5
Cipru	26	69	51	97	17	16	56	29	16	14	2
Cehia	11	29	16	821	692	302	132	69	17	6	9
Finlanda	0	2	0	25	0	1	0	1	29	5	2
Franța	3	5	11	26	27	4	7	6	7	10	4
Germania	5	53	27	52	14	12	7	11	15	4	4
Marea Britanie	2	14	14	119	64	33	38	52	21	4	8
Grecia	15	25	4	28	23	6	15	5	13	7	0
Israel	38	73	17	32	52	23	60	32	59	33	14
Irlanda	14	19	27	24	23	1	7	8	0	1	1
Italia	121	237	188	559	286	171	190	130	107	34	19
Japonia	9	12	12	14	19	9	5	2	22	2	1
Portugalia	15	27	13	44	24	9	25	9	3	7	1
Rusia	7	36	16	19	15	11	41	38	30	14	19
Spania	6	19	12	54	34	15	35	33	9	10	1
Turcia	11	17	4	18	12	3	7	7	3	9	6
SUA	16	32	19	55	62	52	106	170	35	19	9
Norvegia	15	180	1	4	1	4	3	3	28	0	0
Polonia	0	2	1	1	3	6	35	37	36	20	24
EAU	1	6	6	7	10	21	21	8	15	17	10
Destinație indecisă	245	1069	70	465	188	6	71	69	50	27	16

⁵ Numărul sunetelor de la persoane ce intenționau să plece la muncă în Cehia a crescut în perioada 2004-2008, creșterea fiind condiționată de proiectul „Selectarea activă a lucrătorilor calificați din străinătate”, implementat de Ministerul Muncii al Republicii Cehe și Misiunile OIM din Moldova și Cehia și promovat pe larg prin canalele mass media.

În ultimii ani (începând cu 2006), se înregistrează o scădere vădită a interesului lucrătorilor migranți pentru țările din spațiul european mai „vechi” – Franța, Portugalia, Grecia, Marea Britanie, Germania, Spania, Irlanda. De vină par să fie intermediarii, care prin anii 2000-2001 perce-

peau pentru serviciile lor în jur de 1.000 dolari sau euro, iar peste câțiva ani ajungând până la 4000-5000 euro. Astfel pe parcursul a zece ani „cheltuielile de angajare” s-au mărit de 5-6 ori, constituind un impediment semnificativ pentru migranți.

„Vreau să plec la muncă în Marea Britanie. Agenția pe care am găsit-o în Makler îmi propune să plec la cules căpșune, cu un salariu de 1000 euro. Dar trebuie să le achit persoanelor de la firmă 4.000 euro pentru deschiderea vizei...”

În ultimii ani (începând cu 2006), se înregistrează o scădere vădită a interesului lucrătorilor migranți pentru țările din spațiul european mai „vechi” – Franța, Portugalia, Grecia, Marea Britanie, Germania, Spania, Irlanda. De vină par să fie intermediarii, care prin anii 2000-2001 percepeau pentru serviciile lor în jur de 1.000 dolari sau euro, iar peste câțiva ani ajungând până la 4000-5000 euro. Astfel pe parcursul a zece ani „cheltuielile de angajare” s-au mărit de 5-6 ori, constituind un impediment semnificativ pentru migranți.

Din anul 2007 apare o nouă modalitate de a emigra în aceste țări – tranzitând statele relativ noi ale Uniunii Europene, ca Polonia, Țările Baltice. Traseul ales este justificat de prețul pe care-l cer agențiile de intermediere de aici, mult mai mic decât a celor ce intermediază plecarea în țările „vechi”. Firește, această nouă tendință se reflectă și în numărul sporit de apeluri, în care se solicită informații despre procedura de emigrare în statele noi ale UE. Astfel, în 2011 Polonia devine cea mai populară destinație pentru lucrătorii migranți din Moldova, ofertele de muncă către această destinație având cele mai mici costuri.

La o simplă trecere în revistă a conținutului apelurilor constatăm că cei mai mulți dintre potențialii migranți își exprimă dorința de a pleca la muncă peste hotare, mărturisind că le este indiferent ce tip de munci vor presta. Chiar și persoanele cu studii superioare sunt de acord să îndeplinească orice lucru necalificat, doar să aibă oportunitatea de a câștiga bani. Însă la o analiză mai atentă, conținutul apelurilor scoate în evidență un anumit **specific al ofertelor de muncă**. Astfel, începând cu 2007 pentru *bărbați* apar mai multe propuneri de a munci în sfera construcțiilor/reparațiilor locuințelor (preponderent în Rusia) și în industrie (țările scandinave). Ofertele, atât în sfera construcțiilor și reparațiilor, cât și în industrie, sunt preluate, de regulă, din pagini de publicitate scrisă (mai rar din avize stradale), dar replicate adesea de cunoscuți, rude, prieteni, în special în zonele rurale. Pentru *femei* predomină ofertele de muncă de pe piața muncii la negru (mediul casnic) – în menaj, de îngrijitoare pentru bătrâni/bolnavi (specific pentru Israel, Italia, Spania). Însă nu sunt puține la număr și ofertele de muncă în agricultură (preponderent în Spania, Ucraina). Multe femei care au apelat la Linia Fier-

binte pentru consultații ne-au mărturisit despre o ofertă specifică în industria alimentară – curățirea peștelui (Suedia, Norvegia).

Destul de frecvente sunt apelurile în care *femeile* tinere solicită informații suplimentare vis-a-vis de alte oferte specifice: dansatoare, chelnerițe, vân-

zătoare în centre comerciale, cameriste în hoteluri (Emiratele Arabe Uite, Japonia, Elveția, Cipru, Austria), dar și oferte de lucru în consumație, ca strip-teasează, dansatoare (Coreea, China, Liban, Thailanda, Singapore), ce provin de cele mai dese ori de la cunoscuți sau agenții de angajare recomandate de persoane cunoscute.

„Am 19 ani. O prietenă îmi propune să plec în Japonia în consumație. Cheltuielile pentru drum vor fi achitate de cunoscutul prietenei, originar din Rusia, deoarece clubul din Japonia („Hirosima”) va acoperi cheltuielile. Prietena mă asigură că totul va fi perfect, deoarece chiar ea a fost de 2 ori deja. Știți ceva despre asemenea oferte?”

Este cazul să menționăm și o ofertă cu totul specifică: în 2008, pentru fete tinere cu aspect atrăgător, vorbitoare de engleză, au fost promovate oferte de a lucra în România prin Internet/chat, presupunând comunicare cu conotație sexuală cu clienți pe chat. De precizat că în anii 2001-2004 agențiile de angajare în câmpul muncii peste hotare de cele mai dese ori își asumau angajamentul de a achita toate cheltuielile asociate plecării, ulterior acestea urmând să fie returnate de angajați din contul salariului. Cu timpul, numărul unor asemenea cazuri s-a redus semnificativ, rămânând valabile doar pentru ofertele de dansatoare, muzicanți și consumație.

„Fiica mea lucrează în Italia, nu ne-am văzut de multă vreme. Acum mă invită la ea în ospetie. Care-i procedura de plecare cu acest scop?”

Distribuirea apelurilor ce vizează plecarea moldovenilor în scop de turism pe ani demonstrează o creștere, fie și pe alocuri neuniformă, dar continuă în toți acești zece ani. Astfel, dacă în 2001 și în 2003 cota-parte balansa între 4% și 2%, apoi în 2005 în-

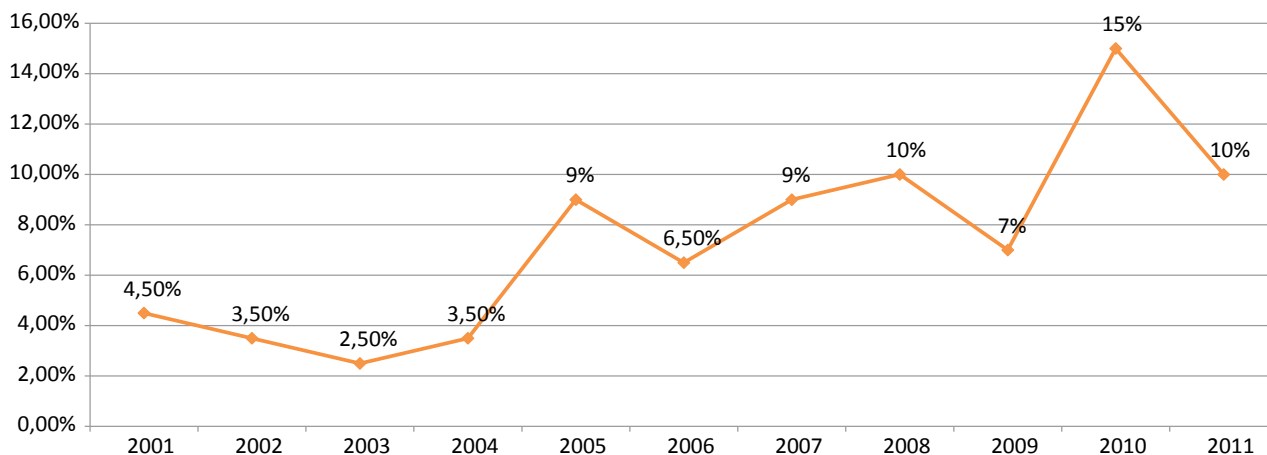
În concluzie, analiza apelurilor arată că în majoritatea cazurilor plecarea pentru un tip de ofertă sau altul este condiționată în exclusivitate de ofertele propriu-zise, înaintate de firmele de angajare.

Apeluri vizând plecarea în scop de turism

În această subcategorie au fost incluse sunetele ce se referă la plecări peste hotare în scop de **odihnă, călătorie și în vizită la rude**. Ea reprezintă în medie 6% din totalul sunetelor din categoria *informarea beneficiarilor despre migrația sigură*, documentate pe parcursul ultimilor 10 ani.

registrează o creștere de până la 9%, cu o ușoară diminuare în 2006. Această creștere continuă până în 2010, ajungând chiar la 15%. Excepție face anul 2009, când a fost introdus regimul de vize cu România (a se vedea *Diagrama 6*, pag. 30).

Diagrama 6. Dinamica apelurilor ce țin de plecări în scop de turism

Destinațiile turistice preferate ale moldovenilor sunt dintre cele mai variate. Între anii 2001-2004 ca cele mai solicitate, potrivit apelurilor la Linia Fierbinte, figurează Italia, Grecia, Germania, Cipru. Începând cu anul 2005 și până în prezent, de rând cu statele UE, apar solicitări referitor și la astfel de țări ca Ucraina, România, iar în câteva cazuri chiar Cuba, Insulele Caraibe, Maroc, Singapore, Egipt, Thailanda și Iordania.

De remarcat că în procesul consilierii consultantul de la Linia Fierbinte descoperă fără mare dificulta-

te că adesea solicitarea informației despre turism trădează motivația ascunsă a apelantului de a intra în țara respectivă în baza unei vize turistice, ca ulterior să-și găsească ceva de lucru și să rămână acolo ilegal. Dacă între anii 2001-2004 asemenea intenție era ținută în secret, pe parcursul anilor 2005-2011, fiind siguri de confidențialitatea convorbirii, apelanții recunoșteau că turismul în țările „noi” ale UE (*Cehia sau Polonia*) nu este scopul lor final. De fapt, prin aceste țări de tranzit ei doreau să ajungă în *Italia, Irlanda, Anglia, Franța*, țări care aplică un regim mai complicat de a obține chiar și o viză turistică.

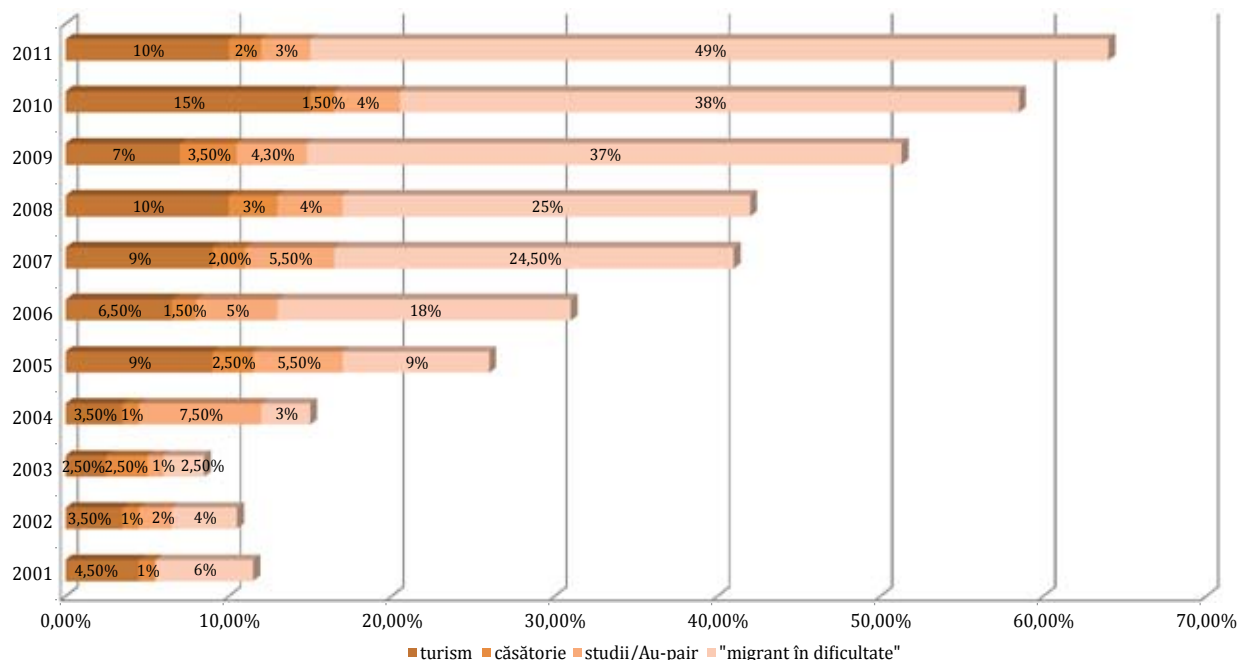
„Am găsit o firmă turistică, propune călătorie în Cehia. Dar din Cehia se poate de ajuns în Irlanda? Îmi trebuie doar să pot ieși în Europa, acolo cunoscuții mei mă așteaptă cu loc de muncă. E la „negru”, deoarece angajatorilor de peste hotare le este dificil și costisitor să perfecteze contractele de muncă pentru noi”.

Apeluri privind căsătoria cu un cetățean străin

Analizând întreaga perioadă de activitate a Liniei Fierbinți, constatăm că din numărul total de sunete referite la categoria *informarea beneficiarilor des-*

pre migrația sigură, apelurile din subcategoria *căsătorii cu un cetățean străin* variază între 1 și 3,5%, însă această variabilă este una constantă (a se vedea *Diagrama 7*).

Diagrama 7. Distribuția apelurilor ce vizează plecări în scop de turism, căsătorii cu un străin, plecarea la studii peste hotare/Au-pair și situații "migrant în dificultate"

Pornind de la conținutul apelurilor din primii ani de activitate, putem afirma că modalitatea de a face cunoștință cu un pretendent la căsătorie era în special recomandarea unui *cunoscut* sau nemijlocit o *întâlnire în Republica Moldova*. Întâietatea o deți-

neau întâlnirile cu cetățeni sirieni, turci, arabi, preponderent studenți la universitățile din Republica Moldova. Tot în această perioadă (2001-2002) apelanții indicau însă adesea și site-urile de socializare ca o modalitate de a face cunoștință cu cetățeni

străini. Comunicând astfel o perioadă oarecare, moldovencele se întâlneau cu pretinșii miri în Moldova, care, ulterior, le invitau în țara lor natală pentru a le cunoaște părinții.

„Am accesat pe Internet un site de socializare și am făcut cunoștință cu un italian. Comunicăm de câteva luni și zilele acestea a venit în oșpeție în Moldova. Acum mă invită la el în țară, dorește să-mi facă cunoștință cu părinții lui. Ce mă sfătuiți?”

Mai târziu însă, prin anii 2003-2008, sunt înregistrate tot mai multe cazuri când cetățenii Republicii Moldova își găsesc partenerii de viață în afara republicii. Angajate temporar peste hotare sau aflându-se în vizite private, femeile se cunosc cu cetățeni străini din Italia, România, Rusia, Cipru, Franța, Germania, Grecia, Portugalia, Marea Britanie. În ultimii doi ani (2009-2011) se atestă o creștere evidentă a numărului de cazuri când modalitatea de a face cunoștință este Internetul. Țările din care provin partenerii matrimoniali din spațiul virtual sunt diverse – de rând cu cele menționate deja, apelanții indică Brazilia, Mexic, India, Azerbaidjan, Norvegia, Egipt ș. a. Tot în acești ani crește numărul sunetelor în care beneficiarii Liniei Fierbinți se informează mai detaliat referitor la locul unde urmează să fie legalizată relația matrimonială – ei doresc să se documenteze despre procedura de căsătorie cu cetățenii străini aflați pe teritoriul Republicii Moldova. Preponderent cu această solicitare telefonează femeile din Moldova, excepție făcând doar câteva cazuri, în care apelantul era bărbatul cu cetățenie străină.

Ar mai fi să precizăm că în procesul consilierii beneficiarilor din această subcategorie, preponderent femei, cea mai mare dificultate pentru consultanții

de la Linia Fierbinte a Centrului Internațional „La Strada” ține de factorul uman. Deși apelantelor le sunt oferite răspunsuri clare despre procedura de plecare/căsătorie, acestea doresc să se asigure, de exemplu, de sentimentele profunde/onestitatea potențialului mire, insistă să afle proceduri de verificare a acestuia, care sunt criteriile potrivit cărora ar putea afla dacă el nu are intenții ascunse, ce măsuri de protecție ar fi să întreprindă în cazul în care au suspiciuni de intenții ilicite ale partenerului etc. – momente care, desigur, sunt complicat de consiliat.

Apeluri referitoare la studii peste hotare, inclusiv prin sistemul Au-pair

Dacă în primul an de activitate la Linia Fierbinte nu a fost recepționat nici un apel de acest tip, în anii 2002-2003 apelurile referitoare la studii peste hotare, inclusiv prin sistemul Au-pair, au constituit deja 2% din numărul total al sunetelor ce țin de *informarea beneficiarilor despre migrația sigură*, iar în 2004 acest indice atinge cota de 7,5%. Asemenea creștere semnificativă se datorează unui spot publicitar cu participarea mai multor interpreți și formații ce se bucurau de popularitate în rândul tineretului din Moldova, difuzat în acel an în

cadrul campaniei de promovare a Liniei Fierbinți, organizată de Centrul Internațional „La Strada” și adresată direct doritorilor de a pleca peste hotare, inclusiv la studii (*a se vedea Diagrama 7, pag. 31*). În următorii ani (2005-2011) se constată o descreștere lentă a sunetelor din această subcategorie, variind între 5 – 5,5% în anii 2005-2007 și între 4-4,3% în 2008-2010 și înregistrând 3% în 2011. Unul din argumentele ce explică această descreștere este evoluția relativ spectaculoasă a Internetului în Republica Moldova, acesta oferind mai multe oportunități de a se informa operativ și mai detaliat despre procedura de studii peste hotare decât a apela telefonic la Linia Fierbinte. Ca și în cazul altor

subcategorii, o sursă suplimentară de a se informa rămân prietenii, cunoscuții care au trecut prin asemenea experiență.

Se impune o comparație a sunetelor din anii 2001-2003 cu cele din anii 2006-2011, de exemplu. Dacă în primii ani predominau solicitări de consultații privind studiile peste hotare în general, în anii din urmă consultările aveau ca scop analiza unei oferte concrete descrise de apelant. De cele mai multe ori solicitanții cer date suplimentare sau clarificări la informațiile obținute de la prieteni sau cunoscuți, din ziare, din anunțurile plasate în instituțiile de învățământ și chiar de pe Internet.

„Am găsit un anunț în Makler - agenția propune plecare prin sistemul Au-pair în Suedia. Promite contract cu familia, solicită cunoașterea limbii străine și experiență de lucru cu copiii. E adevărat așa ceva?”

Țările cele mai des pomenite de-a lungul anilor pentru a pleca la studii în general sau prin sistemul Au-pair sunt Franța, Germania, Marea Britanie, Austria, SUA, Canada etc. Se observă însă și careva diferențe: specific pentru sistemul Au-pair sunt Olanda, Norvegia, Suedia, iar pentru studii în general – Italia, România, Belgia, Spania. Ceea ce ar mai fi de precizat este faptul că în 2005 apar apeluri referitoare la oferte de studii în Emiratele Arabe Unite, în 2006 – în Cehia, iar în 2008 – în Brazilia și Muntenegru. În 2010 și 2011 apelurile semnalează oferte de studii respectiv pentru Turcia, Bulgaria și pentru Rusia, Elveția. Iar ca o curiozitate poate fi considerat

un apel recepționat în 2008 de la un cetățean turc, care dorea să se informeze despre oportunitatea studiilor în Moldova.

În cele mai multe apeluri din această subcategorie este pomenită Italia, în special în anii 2003-2005, când o bună parte dintre moldovenii stabiliți acolo căutau orice posibilitate de a-și aduce și copiii lângă ei, bineînțeles la studii. În schimb în perioada 2008-2011 această tendință dispăre, odată cu creșterea nivelului de informare a migranților despre procedura de a pleca la studii în Italia (așa-zisul „fenomen al transmiterii eficiente a informației prin cunoscuți”).

„Lucrez în Italia. Doresc să vină la mine fiul meu. Nu vreau să lucreze aici, vreau să vină să învețe la universitate în Italia. Care este procedura, cum să facem?”

Este regretabil faptul că Republica Moldova nu are semnat nici un acord privind activitatea legală a agențiilor în sistemul Au-pair. Din care cauză multe agenții din Moldova prestează și servicii pentru sistemul Au-pair, având licența în alte domenii (turism, angajare în câmpul muncii peste hotare), servind, de fapt, ca intermediari între beneficiarii moldoveni și agențiile din *Ucraina* ori *România*, licențiate în domeniu dat.

Apeluri de la migranți în dificultate

Această subcategorie de apeluri reprezintă ponderea cea mai mare din cele menționate mai sus (*turism, studii/Au-pair, căsătorie cu un străin*), fiind depășită doar de apelurile ce vizează direct *plecarea la muncă peste hotare*. O creștere constantă și

tot mai semnificativă a lor de la an la an se constată începând cu 2005 (a se vedea *Diagrama 7*, pag. 31).

Ca regulă, apelurile provin de la cetățenii care au emigrat ceva timp înainte și la momentul apelării se confruntă cu probleme de diferit gen în țările de destinație. Acestea în cele mai dese cazuri sunt *Italia, Rusia, Ucraina, Turcia, Israel, Portugalia, Spania, Austria* etc.

Una din problemele cel mai des identificate este *starea sănătății* migrantului moldovean. Compatrioții noștri se adresează la medic în străinătate doar în cazuri extreme, dat fiind că serviciile medicale sunt scumpe și majoritatea nu-și pot permite să le achite, nu dispun de o poliță de asigurare.

„Mă aflu ilegal în Italia, am probleme grave cu sănătatea, nu știu unde să mă adresez, nu am asigurare medicală. Dacă revin în Moldova, pierd locul de muncă în Italia și familia mea nu va avea nici un venit. Ce să fac?”

2.2. Facilitarea accesului la asistență pentru victimele traficului de ființe umane

Aproximativ 17% din totalul sunetelor recepționate la Linia Fierbinte în perioada 2001-2011 se referă la solicitări de asistență pentru victime și prezumate victime ale traficului de ființe umane, precum și pentru rudele acestora. Toate aceste apeluri, în limbajul de lucru al consultanților de la Linia Fierbinte a Centrului Internațional „La Strada”, poartă denumirea de „**apeluri SOS**”. Totodată, totalul de 5.378 apeluri SOS reprezintă un număr de 2.127 cazuri referitoare la **victime/prezuate victime ale traficului**.

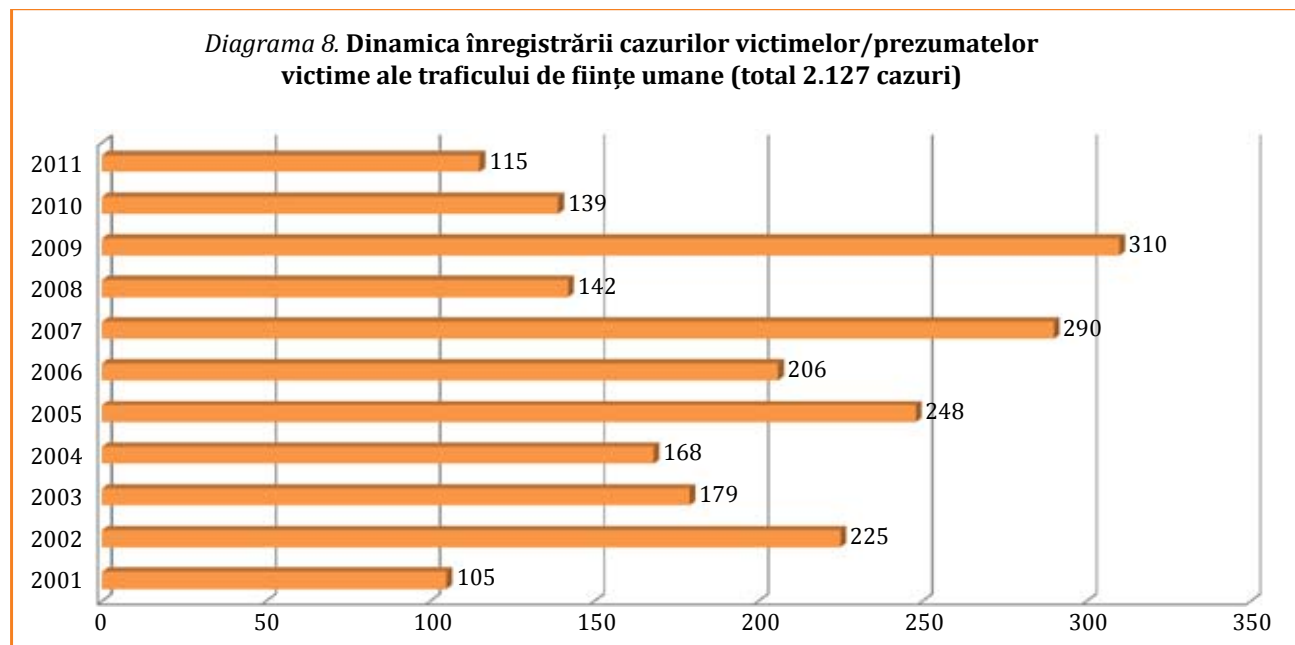
În contextul prezentei publicații se impune o precizare de fond. Centrul Internațional „La Strada” se conduce de un principiu conform căruia orice persoană bănuită a fi traficată (în baza apelului la Linia Fierbinte) se pretează noțiunii „victimă prezumată”. În situații când apelanții raportează date sau informații care îi fac pe consultanții Liniei Fierbinți să bănuiască un caz de trafic de ființe umane, persoanele despre care se raportează nu pot fi considerate ad-hoc victime ale traficului, ci doar prezumate victime. Abia după ce are loc o discuție față în față (un interviu de identificare) cu persoana în cauză sau statutul de victimă îi

2. PRINCIPALELE CATEGORII DE APELURI ȘI CARACTERISTICA LOR

2. 2. Facilitarea accesului la asistență pentru victimele traficului de ființe umane

este atribuit de organele competente, specialiștii Centrului o încadrează în noțiunea de victimă a traficului de ființe umane și o tratează ca atare.

Dinamica înregistrării cazurilor victimelor/prezumatelor victime ale traficului de ființe umane la Linia Fierbinte este prezentată grafic în *Diagrama 8*.

Înainte de a proceda la analiza dinamicii, vom preciza că anul înregistrării nu întotdeauna coincide cu anul când a avut loc situația (prezumata situație) de trafic. În foarte multe cazuri apelurile proveneau, din diferite motive, de la victime/prezumate victime sau rudele acestora cu o oarecare întârziere. În plus, adesea persoanele care au suferit în urma traficului au nevoie de ceva timp pentru a conștientiza cele întâmplate și nevoia de a se adresa pentru ajutor.

E important a sublinia că pentru primii ani de activitate este dificil a face un comentariu mai profund a coraportului anul apelării – anul traficării. Din tabel se vede că în primii doi ani de activitate a Liniei Fierbinți au fost înregistrare cele mai multe cazuri în care nu se cunoaște anul traficării (78 și respectiv 151). Această perioadă se caracterizează ca una destul de închisă privind informația măturisită de apelanții la Linia Fierbinte, motivul fiind neîncrederea. Lumea nu avea încredere organele

de drept, în sistemul de asistență slab încă dezvoltat și, lucru firesc, nici în serviciul telefonic nou creat. În plus, foarte puțini erau informați despre acest serviciu. În același timp, apelanții la Linia

Fierbinte aveau frică în primii ani de a oferi detalii importante pentru consultanți, iar mulți dintre ei nu sesizau care sunt detaliile relevante pentru situația de trafic.

Tabelul 3. Reprezentativitatea anilor în situația de trafic (anul adresării versus anul traficării)

Anul înregistrării apelului la Linia Fierbinte	Total cazuri înregistrate	Anii traficării	Numărul de cazuri în care anul traficării nu se cunoaște
2001	105	1997 - 2000 – 13 cazuri* 2001 – 14 cazuri**	78
2002	225	1994 -1998 – 6 cazuri 1999 - 2001 – 34 cazuri 2002 – 34 cazuri	151
2003	179	1997 - 1999 – 10 cazuri 2000 - 2002 – 60 cazuri 2003 – 36 cazuri	73
2004	168	1996 - 1998 – 4 cazuri 1999 - 2001 – 14 cazuri 2002 - 2003 - 40 cazuri 2004 – 33 cazuri	65
2005	248	1990 - 1995 – 3 cazuri 1997 - 1999 – 12 cazuri 2000 - 2002 - 32 cazuri 2003 - 2004 – 49 cazuri 2005 – 91 cazuri	61
2006	206	1991 - 1995 – 5 cazuri 1996 - 1999 – 19 cazuri 2000 - 2002 - 33 cazuri 2003 - 2005 – 73 cazuri 2006 - 64 cazuri	12

2. PRINCIPALELE CATEGORII DE APELURI ȘI CARACTERISTICA LOR

2. 2. Facilitarea accesului la asistență pentru victimele traficului de ființe umane

Tabelul 3. Reprezentativitatea anilor în situația de trafic (anul adresării versus anul traficării)

Anul înregistrării apelului la Linia Fierbinte	Total cazuri înregistrate	Anii traficării	Numărul de cazuri în care anul traficării nu se cunoaște
2007	290	1984 - 1996 – 4 cazuri 1997 - 1999 – 12 cazuri 2000 - 2002 - 25 cazuri 2003 - 2006 – 98 cazuri 2006 – 143 cazuri	8
2008	142	1982 - 1996 – 6 cazuri 1999 - 2002 – 15 cazuri 2003 - 2005 – 9 cazuri 2006 - 2007 – 39 cazuri 2008 – 71 cazuri	2
2009	310	1979 - 1989 – 5 cazuri 1990 - 1995 – 10 cazuri 1996 - 1999 – 23 cazuri 2000 - 2002 – 29 cazuri 2003 - 2005 – 47 cazuri 2006 - 2008 – 81 cazuri 2009 – 112 cazuri	3
2010	139	1996 - 2000 – 3 cazuri 2001 - 2004 – 10 cazuri 2005 - 2009 – 52 cazuri 2010 – 69 cazuri	5
2011	115	1996 – 1998 – 3 cazuri 2000 - 2005 – 14 cazuri 2006 - 2010 – 22 cazuri 2011 – 72 cazuri	4

* 1997 - 2000 – 13 cazuri: din cele 13 cazuri, la unele anul traficării este 1997, la altele – 1998, altele – 1999, altele 2000.

** 2001 – 14 cazuri: pentru toate cazurile anul traficării este 2001.

Odată însă cu desfășurarea campaniei *Tu nu ești marfă*, axată pe informarea populației despre fenomenul trafic de ființe umane și documentarea privind migrația legală și riscurile celei ilegale, a început să crească încrederea populației că victimele traficului de ființe umane au șanse de a beneficia de asistență și reabilitare. Astfel, în anii următori numărul cazurilor în care nu se cunoaște anul traficării a început să se reducă treptat, ajungând la cote minime către anii 2008-2011.

Revenind la dinamica înregistrării cazurilor de trafic cu ființe umane, este necesar a nota că numărul sporit de cazuri înregistrate în anii 2005, 2009 și 2007 (în raport cu ceilalți ani) se datorează derulării în acești ani a unor campanii informaționale, axate fie pe sensibilizarea populației de a manifesta mai multă înțelegere și toleranță față de victimele și potențialele victime ale traficului de ființe umane, fie pe noile tendințe ale traficului.

Tot campaniile informaționale și de sensibilizare a publicului au permis identificarea cazurilor de trafic de ființe umane în alte scopuri, decât exploatarea sexuală, cum ar fi cazurile de traficare a bărbaților în scopul exploatării muncii forțate. În acest context, anul 2007 se caracterizează printr-un număr relevant de apeluri SOS. Acest lucru se datorează campaniei sociale, care s-a axat pe noile tendințe ale traficului de ființe umane persoane, în special cea a exploatării bărbaților prin muncă. Este de notat de asemenea, că din totalul cazurilor prezumate de trafic cu ființe umane, în număr de 2.127, în 87 de cazuri cel care telefona și cerea ajutor relata despre existența mai multor persoane în locul de exploatare, solicitând astfel ajutor pentru toate cele 10-20 de persoane care se aflau în situație identică. Alteori în locul exploatării se aflau și 30-40, iar într-un caz chiar 60 de persoane.

Cristina, 25 ani, Chișinău. A plecat în 2010 în Thailanda ca dansatoare, prin intermediul unei agenții de angajare în câmpul muncii peste hotare, împreună cu mai multe fete, în baza contractului de muncă. Cristina spune că, ajungând acolo, situația s-a dovedit a fi cu totul alta decât ceea ce i s-a spus în Moldova. În primul rând, nu putea fi de acord cu ceea ce se întâmplă acolo – era impusă să danseze. De asemenea, unii clienți doreau să le danseze individual, în cameră. Când a renunțat să meargă la serviciu, patronul chiar a amenințat-o ca o va da afară din hotel și o va da pe mâna poliției. Fata era plecată legal, însă pașaportul și biletul se aflau la patron, chipurile pentru a nu le pierde și servind drept gaj pentru banii de plecare, 3.500 euro. În contract era menționat ca vor primi 1.000 de euro lunar, însă cu adevărat primeau doar 300 de euro. Fetelor li s-a spus că toate cheltuielile firma și le ia asupra ei, cu condiția restituirii din salariile viitoare. În contract nu era menționat când vor fi restituite.

În hotelul unde a fost cazată Cristina mai erau circa 60 de fete din Moldova. Ele se puteau deplasa, însă erau supravegheate de manageri, erau sunate în orice moment. Fetele, pe lângă faptul că trebuiau să danseze, mai trebuiau să lucreze în escortă.

Cristina, având uneori acces la Internet, a solicitat ajutor la Linia Fierbinte. Astfel a fost posibil să revină acasă, iar ulterior să fie salvate toate fetele din locul de exploatare.

Deși anul 2009 deține întâietatea identificării cazurilor prezumate de trafic, acest lucru nu înseamnă însă că 2009 este apogeul traficului. Pur și simplu, în anul respectiv a fost desfășurată o campanie socială de sensibilizare a populației, orientată spre grupul cel mai vulnerabil la trafic – femeile. În plus, mesajul spotului a generat și un număr relevant de cazuri de dispariții fără veste peste hotare. Aceasta i-a făcut pe consultanți să conștientizeze că disparițiile în masă a cetățenilor moldoveni peste hotare trădează faptul că ei au nimerit în situații foarte dificile și să presupună că au fost traficați/omorâți/implicați în diferite acțiuni criminale contra voinței lor.

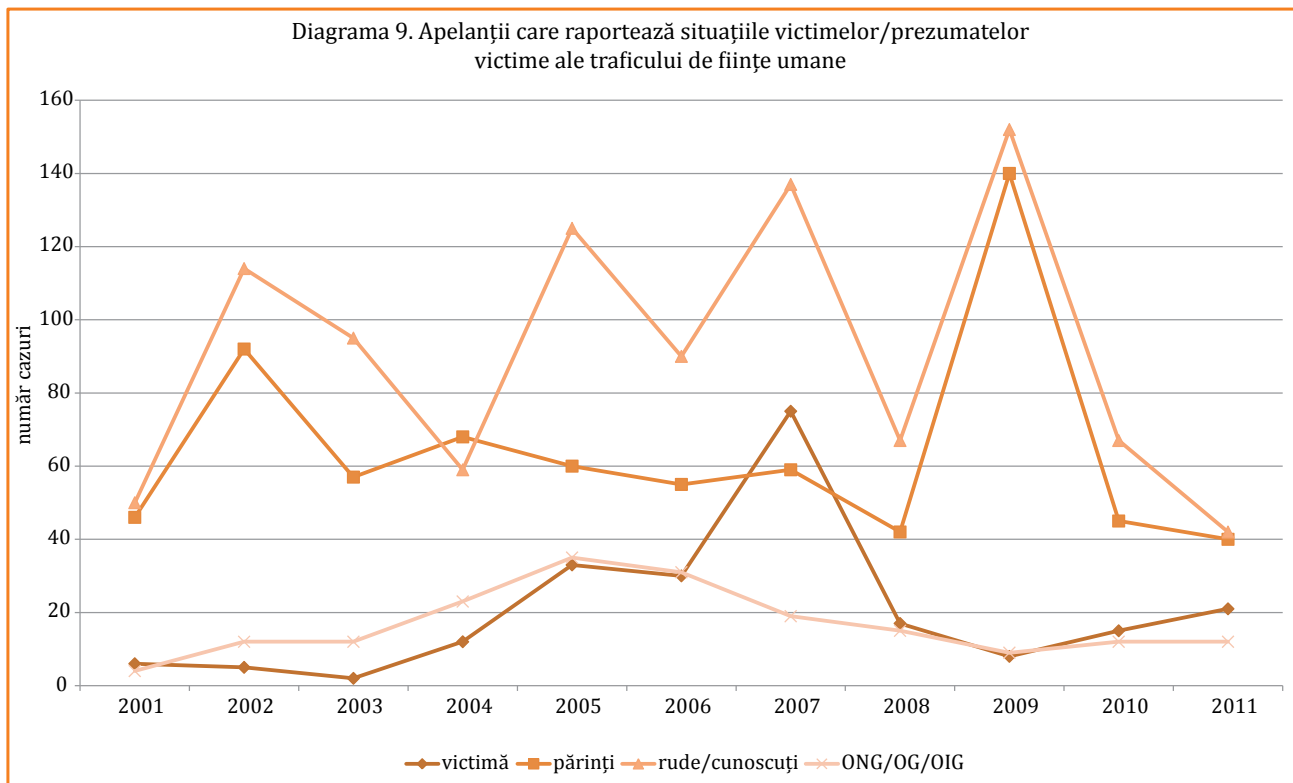
În funcție de posibilitate, consultanții de la Linia Fierbinte, fiind informați de rude, cunoscuți sau prieteni care cer ajutor pentru prezumata victimă, preferă să discute în mod direct cu ultima, pentru a concretiza informația și a cunoaște dorința acesteia în vederea evitării impunerii serviciilor Liniei Fierbinți sau implicării în situații ce țin de viața personală.

Având în vedere toate aceste considerente, urmează să tratăm cu atenție ipoteza precum că traficul de ființe umane scade în ultimii ani. Ceea ce putem afirma cu siguranță, analizând fenomenul în complex, atât sub aspect cantitativ, cât și calitativ (și acest lucru ni-l confirmă tot mai mult conținutul apelurilor), este faptul că traficul nu dispare, ci se adaptează la eforturile tot mai susținute de contracarare a lui, manifestându-se prin tendințe noi și căpătând noi și noi fațete.

Profilul persoanei care solicită asistență

Pentru întreaga perioadă de zece ani, persoanele care au solicitat cel mai mult asistență în cazurile victimelor/prezumatelor victime ale traficului de ființe umane au fost rudele/părinții sau prietenii/cunoscuții acestora. Dacă în anii 2001-2004 la Linia Fierbinte apelau mai des victimele traficului, deseori direct din locul exploatării, în stare de stres, atunci în anii 2005-2011, odată cu schimbarea tendințelor traficului – ameliorarea relativă a condițiilor de exploatare combinate cu noi metode de manipulare și control – victimele mai greu se autoidentifică și mai rar atenționează rudele. Totodată, o serie de campanii sociale, alte activități de informare și sensibilizare a populației, tot mai complexe și axate pe aspecte noi și variate ale traficului, au promovat intens și numărul de telefon de la Linia Fierbinte **0 800 77777**, ceea ce a condus la o creștere, în special pe perioada campaniilor și imediat următoare, a cotei apelurilor de la rude, cunoscuți, organizații neguvernamentale, guvernamentale și interguvernamentale din numărul total de sunete. O excepție în acest sens este anul 2007, când subiectul campaniei sociale a ajutat mai multe victime ale traficului de ființe umane în scopul exploatării muncii forțate să se autoidentifice (a se vedea *Diagrama 9*, pag. 40).

Operatorii de la Linia Fierbinte dau dovadă de multă măiestrie atunci când trebuie să analizeze situația curentă a prezumatei victime, deseori având la dispoziție timp foarte restrâns. În pofida

dificultăților de comunicare, ce țin de starea psihică a prezumatei victime (lipsa simțului critic, incoerența în raționamente și vorbire, ambivalența gândurilor și a stării emoționale, percepția eronată a celor întâmplate – timp, spațiu, acțiuni, persoane implicate – toate fiind manifestări ale sindromului stresului post-traumatic), consultanții de la Linia Fierbinte sunt cei care intervin rapid în clarificarea situației și ajutorarea persoanei, inclusiv prin parteneriate instituite la nivel internațional.

Genul

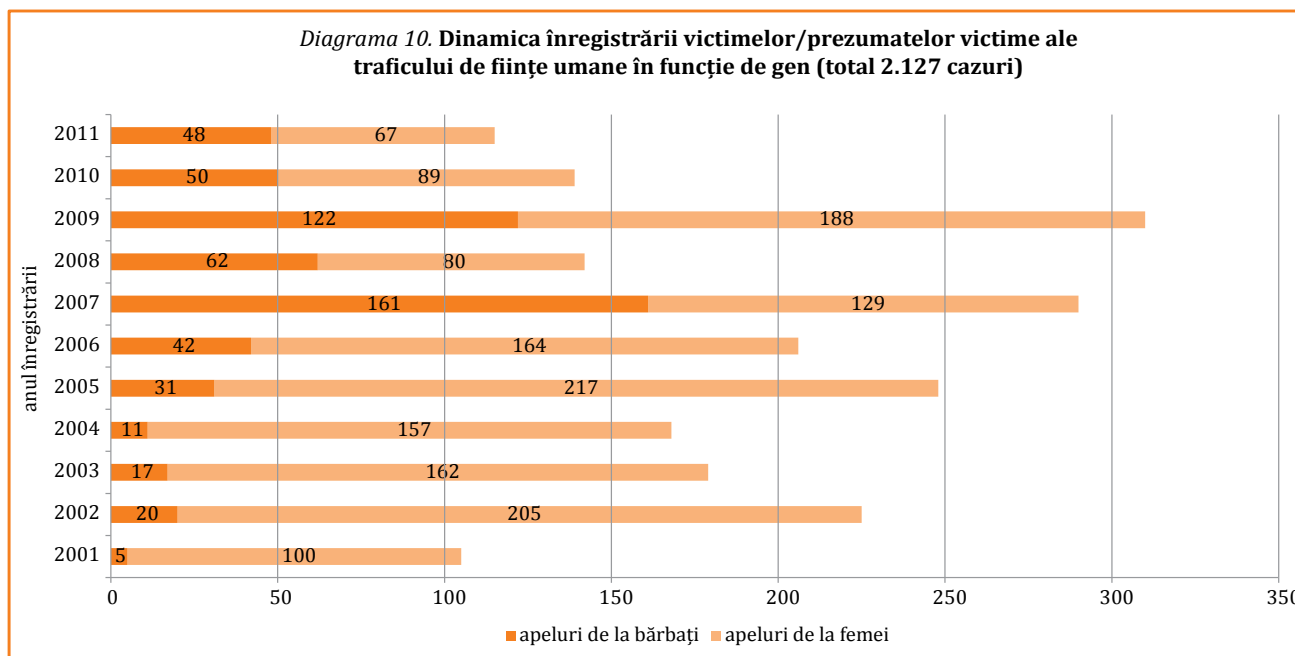
Analiza din perspectiva de gen a apelurilor și a cazurilor de trafic/prezumate cazuri de trafic cu ființe umane, înregistrate la Linia Fierbinte, indică prevalența genului feminin. Deși majoritatea campaniilor de promovare a Liniei Fierbinți se axau pe situațiile de trafic cu femei, în urma campaniei sociale din 2007 *Noi tendințe ale traficului de ființe umane în Moldova* au fost identificați mai mulți bărbați, victime ale traficului de ființe umane în scopul exploatarei muncii forțate.

2. PRINCIPALELE CATEGORII DE APELURI ȘI CARACTERISTICA LOR

2. 2. Facilitarea accesului la asistență pentru victimele traficului de ființe umane

În același timp, ar fi mai puțin corect să ne pronunțăm vis-a-vis de profilul gender al victimelor traficului, bazându-ne numai pe apelurile înregistrate. O dificultate în identificarea cazurilor de trafic a bărbaților sunt stereotipurile existente în societate, care fac bărbații să se rețină în a raporta situații falimentare din viața lor și nu-i predispun să ceară ajutor. Dar începând cu anul

2007 și pe parcursul anilor următori, cota-parte a apelurilor de la bărbați s-a păstrat la un nivel mai ridicat comparativ cu perioada de până la 2007, chiar dacă ulterior campania socială din 2009 a fost preponderent adresată femeilor și a generat un număr mai mare de apeluri/cazuri referitoare la femei, victime/prezuate victime ale traficului (a se vedea *Diagrama 10*).

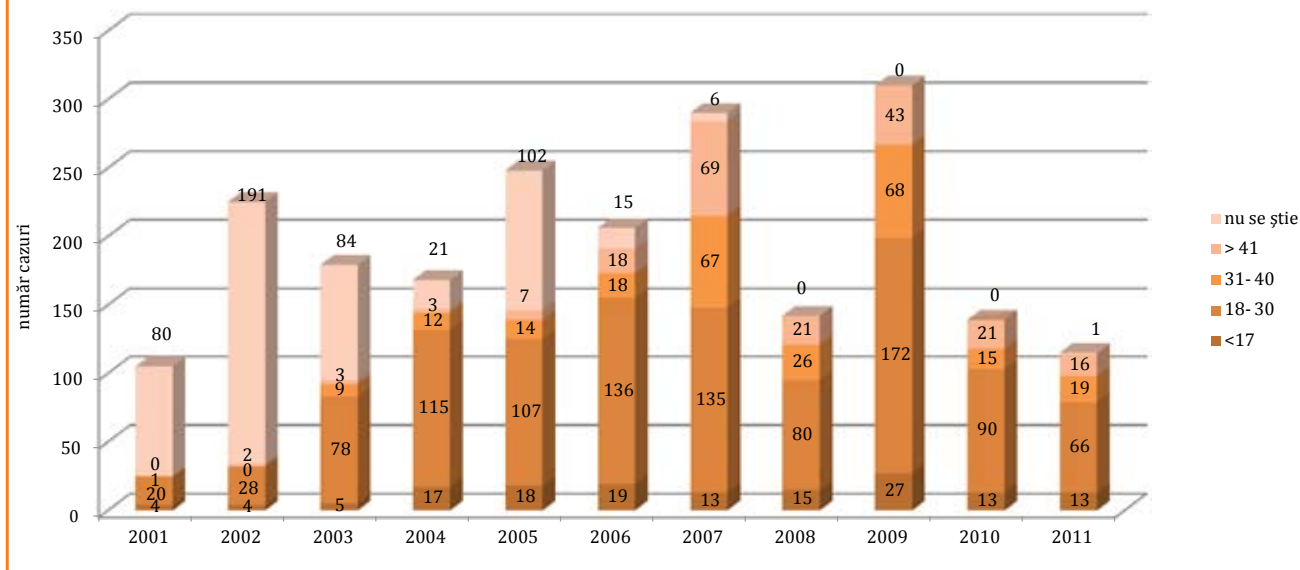
Vârsta

Analiza conform **vârstei** a profilului victimelor/prezumatelor victime ale traficului de ființe umane, identificate prin intermediul Liniei Fierbinți, ne demonstrează că cel mai des sunt traficate femeile

cu vârsta cuprinsă între 18-30 ani, fiind exploatare în special sexual. O tendință nouă sub aspectul vârstei se atestă în anii 2007 și 2009. Este vorba de o creștere pronunțată a limitei de vârstă cuprinsă între le 31-40 ani (a se vedea *Diagrama 11*). Ea se datorează apelurilor provenite de la bărbați, supuși

traficării în scopul exploatării muncii forțate, fapt și în alte publicații ale Centrului Internațional „La Strada”.⁶ menționat atât anterior în prezenta publicație, cât

Diagrama 11. Dinamica înregistrării victimelor/prezumatelor victime ale traficului de ființe umane în funcție de vârstă

Analizând indiciul **vârstă** în perioada 2007-2009, precizăm că în anul 2007, comparativ cu 2006, se observă o descreștere cu 12% a grupului de vârstă 18-30 ani în favoarea celor cu vârsta peste 30 de ani. Explicația ține de preferințele tinerilor să obțină informația tot mai des de pe Internet, acest lucru fiind confirmat și de creșterea numărului de apelanți tineri care au aflat despre serviciile Liniei Fierbinți prin Internet, comparativ cu apelanții mai

în vârstă, care au indicat surse mai tradiționale de cunoaștere a numărului de telefon, cum sunt diverse programe TV, radio, ziare etc.

Vorbind despre vârsta victimelor traficului de ființe umane, nu putem trece cu vederea faptul că datorită campaniei sociale din 2010-2011, axate pe identificarea cazurilor de exploatare sexuală a copiilor, prin intermediul Liniei Fierbinți au fost identificate

⁶ V. Rusu, T.Fomina. Traficul de persoane în Moldova. Comentarii, tendințe, recomandări. Ediția a II-a, 2011. Centrul Internațional „La Strada”, 2011, pag. 21; [http://www.lastrada.md/date si cifre/Rapoarte si studii](http://www.lastrada.md/date_si_cifre/Rapoarte_si_studii).

mai multe cazuri de racolare a copiilor din Republica Moldova de către cetățeni străini prin intermediul Internetului și supuși ulterior exploatării sexuale comerciale, precum și altor forme de abuz.

Telefonează mama lui Cristian, un adolescent de 12 ani, și relatează ca băiatul ei comunică cu un cetățean grec, cu vârstă de aproximativ 40 de ani. Din spusele ei, copilului i-a făcut cunoștință cu străinul un oarecare băiat de vreo 16-18 ani, ce locuiește în curtea vecină. Mama mai spune că Cristian a început să nu frecventeze școala – dimineața îl trimite la școală, el însă ajunge la Internet-cafenea.

Mama deseori observa ca grecul îl sună pe fecior, aude vocea lui în telefon, dar copilul neagă toate. Uneori vine târziu noaptea. Are comportamentul schimbat, e irascibil, au apărut lucruri noi, un celular nou, performant, bani de buzunar.

După acest sunet, organele de drept au intervenit și au descoperit un grup de copiii minori, care erau agresați sexual într-un apartament de către cetățeni străini, în schimbul cărorva obiecte, bunuri, favoruri.

Țările de destinație

Geografia țărilor de destinație a victimelor/prezumatelor victime ale traficului de ființe umane variază în funcție de perioada recrutării. Principalele țări de destinație pot fi grupate convențional în 4 regiuni: *Balcani; Țările Europene; Turcia și Orientul Mijlociu; Moldova și țările vecine.*

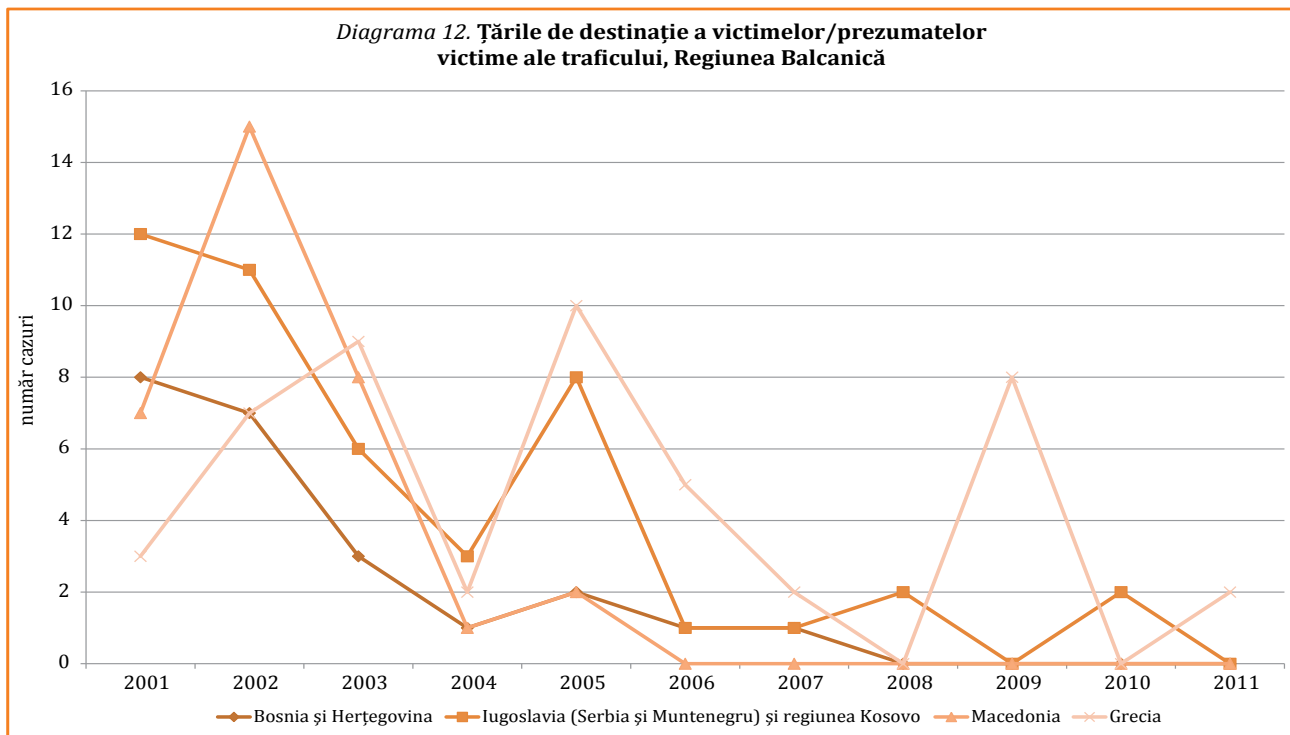
Conflictul armat din **Balcani** în anii '90 ai secolului trecut a favorizat escaladarea crimei transfrontaliere organizate, inclusiv traficul de persoane. În anii 2001-2003 cele mai multe cazuri înregistrate de trafic cu ființe umane, cetățence ale Republicii Moldova, provin din Macedonia, din regiuni ale fostei Iugoslavii (actualmente Serbia și Muntenegru) și Kosovo (a se vedea *Diagrama 12*). Apelurile SOS de la victimele din aceste regiuni se caracterizau prin nevoia unei intervenții urgente și le cereau operatorilor de la Linia Fierbinte din Chișinău mobilizare maximă. Organizarea asistenței operative nece-

sare victimelor din Moldova a fost posibilă grație colaborării cu organizațiile similare din Macedonia, Bosnia și Herțegovina, membre ale Asociației Internaționale „La Strada”. Chiar și după încetarea conflictului militar, la Linia Fierbinte a Centrului Internațional „La Strada” mai apăreau adresări din partea fostelor victime ale traficului de ființe umane, care s-au stabilit cu traiul în țările balcanice. Ele fie că se confruntau cu probleme de legalizare a statutului lor, fie că solicitau ajutor pentru reîntoarcere în țară.

În anii 2003-2009 cei mai mulți traficanți din această regiune își redirecționează businessul lor criminal din regiunea fostei Iugoslavii către Grecia.

Vorbind despre regiunea **Țărilor Europene**, vom menționa că în topul țărilor de destinație, în special pentru prezumate victime, se află pe întreaga perioadă de analiză Italia (a se vedea *Diagrama 13*). Totodată, conținutul apelurilor ne face să con-

Diagrama 12. Țările de destinație a victimelor/prezumatelor victime ale traficului, Regiunea Balcanică

chidem că prima fază a procesului migraționist în masă a cetățenilor din Republica Moldova datează cu anii 1997-1999, iar ecoul lui se resimte în anii 2001-2002 cu o creștere a numărului de cazuri, când tot mai multe persoane plecate ilegal la muncă peste hotare sunt date dispărute în circumstanțe dubioase, similare traficului de persoane.

În anul 2007 o creștere spectaculoasă a cazurilor înregistrate cunoaște Cehia ca țară de destinație. Caracteristic pentru aceste cazuri de trafic este

scopul exploatării prin muncă, preponderent bărbați angajați în construcții și agricultură. Această creștere poate fi explicată prin faptul că în anii 2004-2008 guvernul ceh, în parteneriat cu OIM Cehia și OIM Moldova, a inițiat proiectul „Selectarea activă a lucrătorilor calificați din străinătate”, implementat de Ministerul Muncii al Republicii Cehe și Misiunile OIM din Moldova și Cehia și promovat pe larg prin canalele mass media.

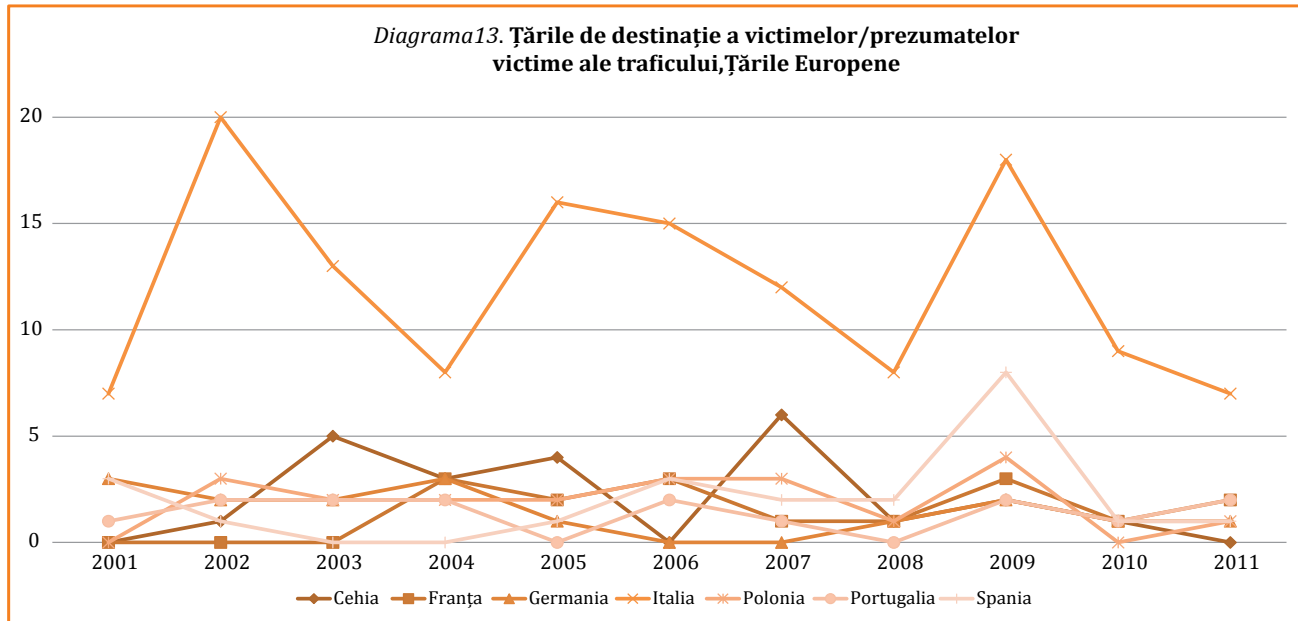
Turcia și Orientul Mijlociu. Turcia este prima țară de destinație a victimelor traficului de per-

2. PRINCIPALELE CATEGORII DE APELURI ȘI CARACTERISTICA LOR

2. 2. Facilitarea accesului la asistență pentru victimele traficului de ființe umane

Diagrama 13. Țările de destinație a victimelor/prezumatelor victime ale traficului, Țările Europene

La Centrul Internațional „La Strada” s-a adresat prietenul Olgăi, 26 ani, Chișinău. În 2002 Olga a plecat cu o viză turistică în Italia, scopul adevărat fiind să-și caute de lucru cu ajutorul unor prieteni. Anterior Olga învăța la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Drept. A hotărât să plece în Italia, fiindcă nu avea bani să-și achite contractul de studii. În plus, era foarte bolnavă și avea nevoie de bani pentru tratament. Ajunsă în Italia, însă, nimeni nu a ajutat-o să-și găsească de lucru și într-un târziu s-a văzut nevoită să se dea singură pe mâinile criminalilor.

Prietenul Olgăi a primit primul apel de la ea după 4 luni. Vorbea cu el de o manieră stranie: zicea că are probleme mari, inițial nu a avut de lucru, dormea în parc. Se simțea că era foarte stresată, nu termina cuvintele. I-a mai spus că femeile din Moldova se ocupă în Italia cu prostituția. La moment are ce mânca și unde locui, dar nu poate câștiga bani și îi pare rău de ce i s-a întâmplat în Italia, regretă decizia de a pleca la muncă peste hotare. A început a plânge și a întrerupt discuția.

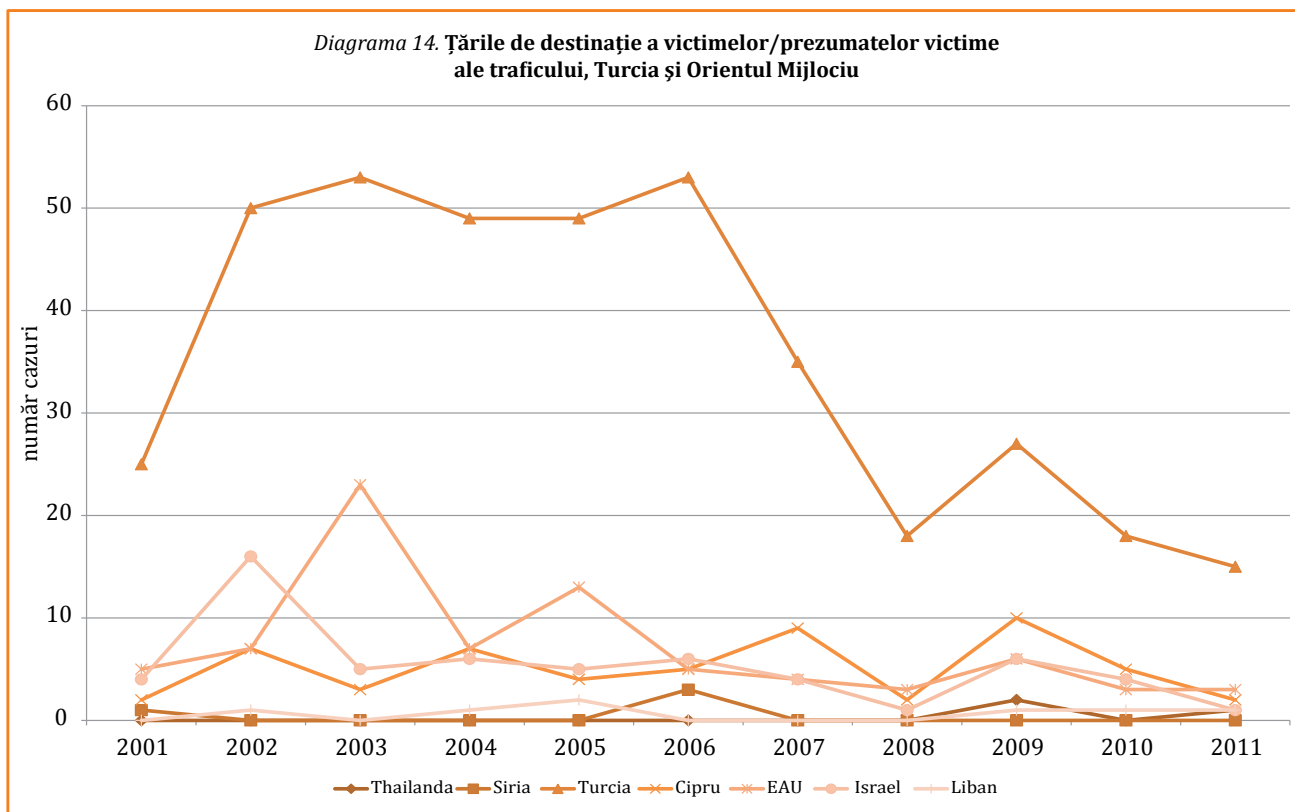
Prietenul Olgăi a contactat un amic de la Milano, care i-a spus adevărul – prietena lui în fiecare sâmbătă și duminică poate fi găsită în barul X din Milano, situat într-un parc din zonă, și că întotdeauna este însoțită de 2 bărbați. Prietenul i-a cerut să nu-l mai sune, deoarece se teme de criminali.

În consecință, prietenul Olgăi a solicitat ajutorul Centrului Internațional „La Strada”. Peste puțin timp Olga a fost eliberată din locul exploatării și s-a reîntors acasă.

soane originare din Republica Moldova (a se vedea *Diagrama 14*). În perioada 2001-2006 această țară figurează constant în topul țărilor de destinație, după care se constată o scădere relativ bruscă a numărului de cazuri înregistrate. Drept explicație ar putea servi eforturile întreprinse la nivel național, dar și internațional atât în Turcia, cât și în Republica Moldova, orientate spre identificarea și prevenirea cazurilor de trafic de ființe umane (înființarea unui serviciu telefonic 157, gen Linia Fierbinte; inițierea

unei campanii sociale ce viza mamele din Moldova „Nu ați văzut-o pe mama mea?”; acord de colaborare între poliția turcă și cea din Moldova etc.). O altă direcție geografică care marchează destinațiile traficului de ființe umane din Moldova este Orientul Mijlociu, în special Israel (cu apogeul în anii 2001-2002), Emiratele Arabe Unite (mai relevant în anii 2002-2005), Cipru (2007, 2009). Cazuri separate au fost înregistrate și într-o serie de state de pe continentul asiatic: *Thailanda, Siria ș.a.*

Diagrama 14. Țările de destinație a victimelor/prezumatelor victime ale traficului, Turcia și Orientul Mijlociu

2. PRINCIPALELE CATEGORII DE APELURI ȘI CARACTERISTICA LOR

2. 2. Facilitarea accesului la asistență pentru victimele traficului de ființe umane

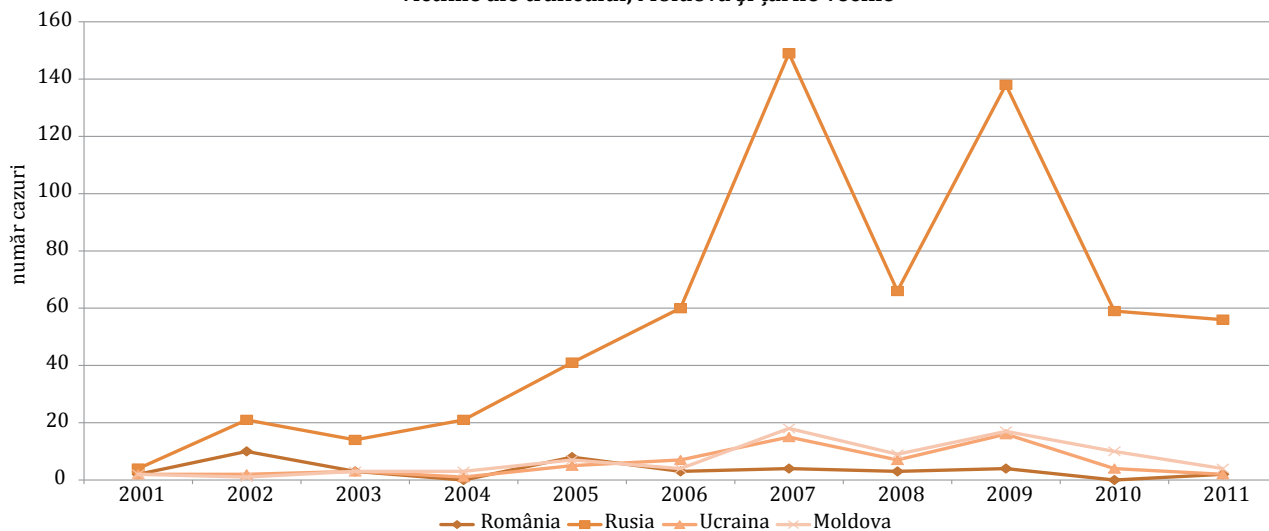
Elena, 22 ani, Basarabeasca. Căsătorită. Locuia cu soțul său. Fiind impusă de soț să părăsească apartamentul, s-a mutat la prietena ei. Nefiind angajată în câmpul muncii, un vecin, polițist, i-a propus de lucru în Italia ca dădacă. I-a promis că o va ajuta cu bani pentru plecare și a convins-o să meargă în Italia tranzitând Turcia, ca fiind o cale mai bună și mai rapidă.

În Istanbul a fost întâlnită de o persoană necunoscută și adăpostită într-un apartament... Timp de 2 ani a fost maltrată și exploatată sexual. A fost salvată de unul dintre clienții săi – au plecat împreună în altă regiune a Turciei, unde a locuit o perioadă. Ulterior s-a adresat la Linia Fierbinte a Centrului Internațional „La Strada”, prin care a fost posibilă reîntoarcerea ei în Moldova.

Moldova și țările vecine. Pentru toată perioada de raportare, Turcia este urmată de Rusia ca a doua direcție în topul țărilor de destinație pentru victimele traficului de persoane, originare din Moldova (a se vedea *Diagrama 15*). Numărul cazurilor de trafic înregistrate în această țară în baza apelurilor la Linia Fierbinte a crescut pe fundalul campaniei *Noi tendințe ale traficului de ființe umane în Moldova*, desfășurate în 2007. Anume această campanie so-

cială a favorizat descoperirea mai multor cazuri de trafic de ființe umane în scopul exploatării muncii forțate și multiple cazuri de exploatare a migranților, precum și multiple cazuri de dispariție a cetățenilor moldoveni în Federația Rusă. Din 2011 Rusia deține locul întâi în lista țărilor de destinație, în care au fost traficate aproximativ 50% din totalul victimelor identificate prin intermediul Liniei Fierbinți a Centrului Internațional „La Strada”.

Diagrama 15. Țările de destinație a victimelor/prezumatelor victime ale traficului, Moldova și țările vecine

Începând cu anul 2007 se atestă o creștere a apelurilor care fac referință la cazuri de exploatare prin muncă în Ucraina (în special în agricultură, femei și bărbați). Chiar din 2001 au fost înregistrate de asemenea cazuri prezumate de exploatare sexuală la vecinii de peste Prut. În apelurile ce vizau România în câteva cazuri prezumata victimă ziua era exploatată fizic, iar noaptea presta servicii sexuale; uneori chiar și ziua trebuia să comunice cu clienții prin Internet (live-chat).

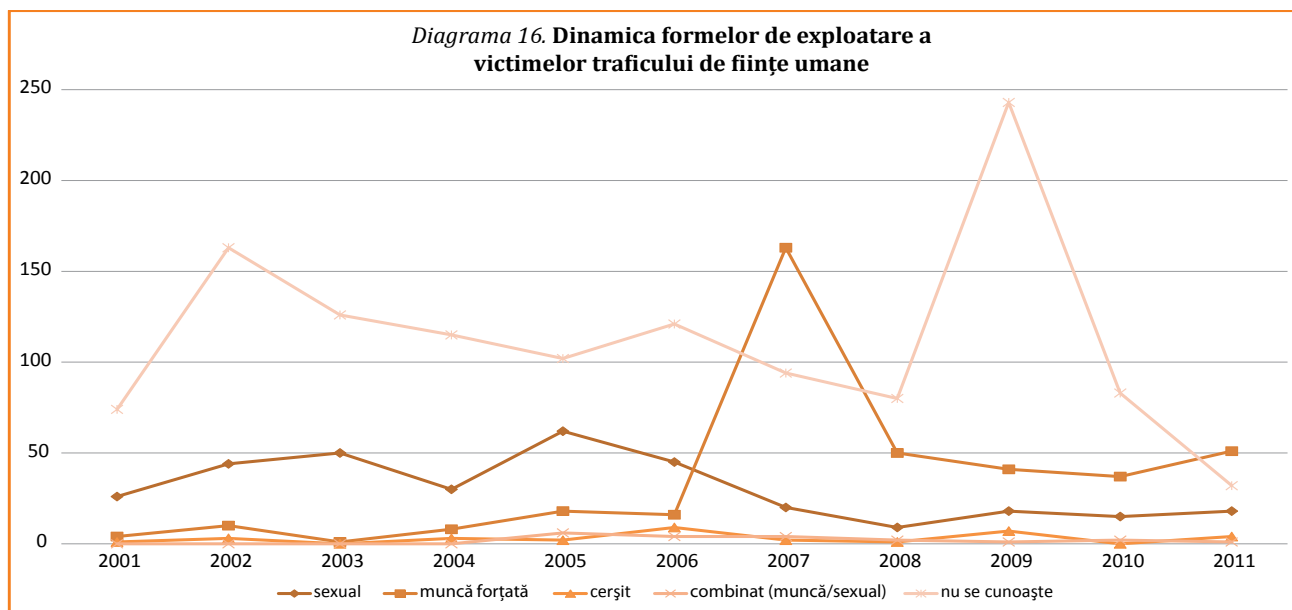
Ca una dintre noile tendințe remarcăm apariția la Linia Fierbinte, din 2006, a sunetelor ce semnalează cazuri de trafic intern și exploatare prin muncă în Republica Moldova. Deși mai puțin relevant, fenomenul se face „remarcat” prin faptul

că sunt traficați nu numai băștinașii, dar și cetățenii străini angajați în Moldova.

Formele de exploatare

Analiza cazurilor înregistrate la Linia Fierbinte a Centrului Internațional „La Strada” în perioada 2001-2011 arată că dintre formele de exploatare cele mai răspândite, la care au fost supuse victimele/prezumatetele victime ale traficului de ființe umane, sunt cea sexuală (majoritatea în cazul femeilor) și cea prin muncă forțată (preponderent bărbați, deși sunt multe cazuri cu referire și la femei). Celelalte forme s-au manifestat cu o intensitate mai mare sau mai mică de la o perioadă la alta, uneori și în funcție de tematica campaniilor sociale desfășurate de Centrul Internațional „La Strada” (a se vedea *Diagrama 16*).

Diagrama 16. Dinamica formelor de exploatare a victimelor traficului de ființe umane

Numeric, **exploatarea sexuală** a victimelor traficului deține întâietate în toate perioadele de timp, cu unele creșteri sau descreșteri ne semnificative, în funcție și de scopul sau grupul-țintă al campaniei sociale promovate. Astfel, în urma campaniei „Lilia 4-ever” desfășurate în 2004 de Centrul Internațional „La Strada” în parteneriat cu Misiunea în Moldova a IOM și axate pe filmul cu același titlu, având tema traficului de ființe umane în scopul exploatării sexuale, la Linia Fierbinte a fost înregistrată cea mai mare creștere a numărului de cazuri de exploatare sexuală. Pe de altă parte, în 2008 se identifică cel mai mic număr de victime supuse exploatării sexuale, una din cauze fiind lipsa unor campanii sociale sau un număr redus de alte acțiuni care

ar fi promovat în mod expres identificarea tipului respectiv de exploatare. În schimb, după cum s-a mai menționat, anul 2007 și începutul lui 2008 s-a manifestat printr-o creștere explozivă a numărului de sunete privind traficul de ființe umane în scopul **exploatării muncii forțate**, ca o reacție a publicului la campania socială axată pe noile tendințe ale traficului de ființe umane. Începând cu 2010 și în 2011 se atestă o oarecare creștere a cazurilor de exploatare sexuală a minorilor. Este vorba în special de exploatarea sexuală comercială a copiilor, alte abuzuri cu implicarea copiilor, dar și a tehnologiilor de informare și comunicare (Internetul), cum ar fi pornografia, prostituția infantilă și turismul sexual, raportate prin intermediul Liniei Fierbinți.

Iuliana, 16 ani, Briceni. Mama Iulianei ne-a relatat că soțul ei, împreună cu fiul Constantin, au plecat la muncă peste hotare, în Rusia. Acolo Constantin a avut o relație cu Irina, amanta stăpânului. Ulterior, aceasta i-a propus lui Constantin să jefuiască stăpânul și să fugă împreună. Și cum Constantin a renunțat să traducă în fapt această intenție, fata l-a amenințat că se va răzbuna pe el și familia sa.

Într-adevăr, la scurt timp, pe mai multe site-uri de socializare au fost postate poze cu tentă sexuală, atât de-ale lui Constantin, cât și de-ale Iulianei, mezina din familia lor. Irina descărca poze de pe profilul Iulianei, le prelucra, obținând nuduri ale fetei, și le posta pe alte profile, create de ea, cu inscripții „devușca po vîzavu” (fetiță la solicitare). Iuliana era sunată de bărbați care-i solicitau întâlniri, în special noaptea. Mama ni s-a plâns că fiica e speriată, este intimidată de vorbele care circulă prin sat, adesea vine de la școală plângând. Ea s-a adresat la Centrul Internațional „La Strada” cu rugămintea de a întreprinde careva măsuri în vederea eliminării acestor poze, iar Irina să fie pedepsită pentru acțiunile ilicite săvârșite.

O altă formă de exploatare atestată constant pe tot parcursul perioadei de analiză este **cerșitul**. Excepție face doar anul 2006, în care se atestă o creștere ne semnificativă a apelurilor ce vizează asemenea formă de exploatare. Analiza cazurilor de trafic în scopul cerșitului arată că anii traficării în mare par-

te revin perioadei 1999-2001, ani în care migrații erau comparativ mult mai neinformați.

De menționat că Linia Fierbinte a identificat pe parcursul unui deceniu de activitate și câteva cazuri de trafic de copii, cu implicarea **mamelor-surogat**. În

2010 un medic a sesizat Linia Fierbinte despre cazul unei ucrainence, care a născut un copil, dar a afirmat că de fapt copilul nu este al ei, ci al altcuiva. Analizând împreună cu profesionistul acest caz, s-a constatat că este vorba într-adevăr de o mamă-surogat. De regulă, asemenea cazuri rămân în anonim, părțile realizând un consens de o moralitate dubioasă: mama-surogat se alege cu un substanțial beneficiu material, familia cu un copil pe care și-l jinduiește de mult timp.

Comentând variabila **nu se cunoaște tipul de exploatare** din *Diagrama 16*, se cuvine a preciza că la începutul activității Liniei Fierbinți numărul acestor cazuri era considerabil mai mare comparativ cu perioada de după 2007. Aceasta se explică prin faptul că în primii ani persoanele ce apelau la Linia Fierbinte după ajutor nu aveau încredere în sistemul de-abia format de oferire a asistenței și nu relatau toate detaliile despre caz. Respectiv, lipseau informații semnificative pentru elucidarea cazurilor în toată complexitatea lor de manifestare. Excepție în acest sens face anul 2009, când, în urma impactului campaniei *Vulnerabilitatea migrantilor, în special femei, la exploatare și trafic de ființe umane*, a fost înregistrat un număr mare de cazuri de dispariție a persoanelor în urma plecării la muncă peste hotare sau a vizitelor private. Lipsa detaliilor nu a fost un impediment pentru a lua în vizor aceste cazuri – experiența consultanților denotă că ele sunt prezumate cazuri de trafic cu ființe umane.

Metodele de recrutare

Ca și în cazul formelor de exploatare, **metodele de recrutare** s-au dovedit a fi pe parcursul întregului deceniu de activitate foarte variate. Fenomenul trafic de ființe umane, studiat prin prisma apelurilor la Linia Fierbinte, înregistrează schimbări rapide de la un an la altul, traficantii modificându-și respectiv și metodele aplicate în recrutarea viitoarelor victime. După cum mărturisesc victimele ce au apelat la Linia Fierbinte, în calitate de recrutor apar atât persoane necunoscute, cât și prieteni sau chiar rude. Cel mai des victimele traficului sunt recrutate de persoane necunoscute sau mai puțin cunoscute în anii 2001-2004. De regulă, plecarea era organizată foarte repede, cheltuielile asociate plecării fiind acoperite de recrutori. Ca mijloc de transport servea mai des rutiera, mijlocul de transport personal, iar viitoarea victimă trecea adesea prin mai multe mâini din rețelele criminale.

Din anul 2004 sunt înregistrate și oferte ce vin din partea agențiilor de angajare în câmpul muncii peste hotare, care în mare parte activau ilegal. Între anii 2005-2011 recrutorii sunt deja deseori rude, prieteni sau cunoscuții viitoarei victime, în care ea avea la acel moment mai multă încredere.

Începând cu anul 2009 se observă o cu totul altă tactică aplicată de recrutori. Plecarea peste hotare este aparent legală – cu pașaport personal, viză (fie turistică sau chiar de lucru), cu traversarea legală a hotarelor, cu contracte de muncă ce par a fi legale etc. Și victimele nu mai sunt nea-

părat dintr-un mediu defavorizat – tot mai multe fete tinere, cu studii superioare, care pleacă spre adresa convenită cu trenul sau chiar cu avionul. Ajunși însă în țara de destinație, situația se schimbă brusc, statutul acestor persoane devenind unul dificil și vulnerabil – ele devin o pradă ușoară a criminalilor. Această ambivalență și determină ca traficul să devină în ultimii ani mai puțin perceptibil, iar majoritatea persoanelor traficate preferă să nu facă publică experiența lor traumatizantă, să nu denunțe recrutorii autorităților.

Referindu-ne la cazurile de trafic în scopul exploatării prin muncă, în special a bărbaților, vom preciza că aceștia de regulă pleacă în grup, în baza unor oferte ce provin de la consăteni sau de la persoane care au deja experiența muncii în regiunea unde îi recrutează. Mijloacele de transport cel mai des utilizate sunt autocarul sau trenul.

Metodele de influențare

Analiza apelurilor înregistrate la Linia Fierbinte în anii 2001-2004, care țin de situațiile de trafic cu ființe umane în scopul **exploatării sexuale**, indică preponderent prezența metodelor de **constrângere fizică**, cum ar fi maltratarea fizică, lipsirea de hrană și apă, izolarea și supravegherea (de multe ori de persoane care anterior au trăit o astfel de experiență, iar la moment fiind în complicitate cu proxenetul), toate combinate cu violența psihologică. Victimei i se confiscău actele de identitate încă la momentul cumpărării ei de către exploatator.

În anii 2005-2011 criminalii folosesc preponderent metodele de **constrângere psihologică** și tot mai rar pe cele de maltratare fizică. Totodată, condițiile de lucru și trai sunt comparativ mai bune – exploatatorii nu le îngrădesc libertatea de circulație, actele de identitate nu sunt întotdeauna confiscate, locuiesc în hotel, de regulă, în imediata apropiere de localurile unde prestează servicii intime, ele au acces la mijloace de comunicare etc. Toate acestea le creează iluzia că lucrează benevol. Situația de servitute este înlocuită cu o manipulare psihologică de genul: nu e nimic rău în ceea ce fac și se câștigă bani buni; mai întâi trebuie restituită suma X, după care se pot reîntoarce oricând acasă. Sau: la ce bun să te întorci acasă la familia alcoolică și abuzivă – mai bine lucrezi o perioadă oarecare, după aceea vei fi remunerată mult mai bine. Etc., etc.

Manipularea psihologică aplicată de traficanți pare să creeze un confort psihologic și fizic pentru victime. Dar de fapt ei comit un abuz de poziția de vulnerabilitate a victimelor (care provin din familii abuzive, fără loc de trai în Moldova etc.). Acceptând deja ca o normă de viață violența, prezumatele victime nu sunt coerente, nu evaluează obiectiv semnele de înșelăciune și abuzul psihologic din partea traficantului, adesea din cauza stresului la care sunt supuse. Toate acestea îl fac pe exploatator să profite din plin de ele.

Metodele de constrângere aplicate în situațiile de **trafic în scopul exploatării prin muncă** cunoaște o evoluție similară cazurilor de exploatare sexuală.

Dacă în anii 2001-2004 cei exploatați prin muncă erau închiși și păziți pe teritoriul șantierului sau locului unde lucrau, pașaportul le era sechestrat, apoi prin anii 2007-2011 deja rareori se aplică limitări în libera circulație și sechestrarea documentelor. Patronii se folosesc deja de poziția de vulnerabilitate a lucrătorilor migranți, aceștia fiind total dependenți de exploatare, care de cele mai multe ori amână remunerarea muncii, împiedicând victime-

le să se reîntoarcă acasă. Sau li se achită doar bani pentru drumul îndărăt, dar nu sunt remunerați pentru munca prestată.

Uneori patronii recurg la amenințări față de lucrătorii rebeli – că îi vor denunța poliției locale, care poate în orice moment să-i bage la pușcărie pentru faptul că au încălcat regimul de ședere sau că au săvârșit, chipurile, acte de tâlhărie etc.

3. PRINCIPALELE CARACTERISTICI ȘI TENDINȚE ÎN PRESTAREA SERVICIILOR

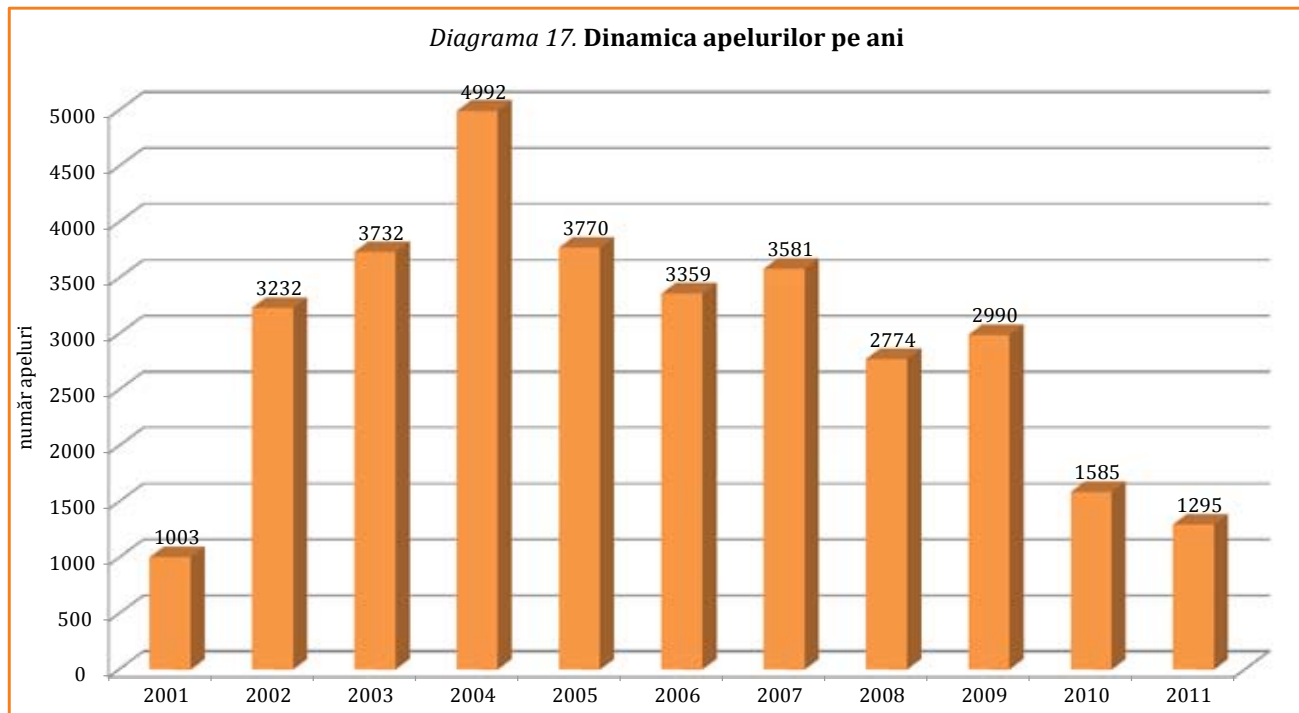

3. PRINCIPALELE CARACTERISTICI ȘI TENDIȚE ÎN PRESTAREA SERVICIILOR

3. 1. Profilul statistic al apelurilor telefonice

Analiza cantitativă și calitativă a apelurilor la Linia Fierbinte reflectă, pe de o parte, tendințele migraționiste și ale fenomenelor asociate, unul dintre acestea fiind traficul de ființe umane. Pe de altă parte, analiza problemelor apelanților permite adaptarea serviciilor la cerințele și nevoile beneficiarilor, inclusiv elaborarea unor campanii efective de promovare a migrației sigure și prevenire a traficului de persoane.

Pe parcursul unui deceniu de activitate, Linia Fierbinte a Centrului Internațional „La Strada” a înregistrat peste 32.000 de apeluri. Numărul de apeluri recepționate variază în fiecare an și depinde în mare parte de campaniile de promovare a Liniei Fierbinți. Cel mai mare număr de sunete a fost înregistrat în anul 2004 (4.992 apeluri), an marcat de un șir de evenimente și acțiuni anti-trafic în Republica Moldova, inclusiv și de promovare a numărului de telefon **0 800 77777** (a se vedea *Diagrama 17*).

Dinamica apelurilor în funcție de problema abordată

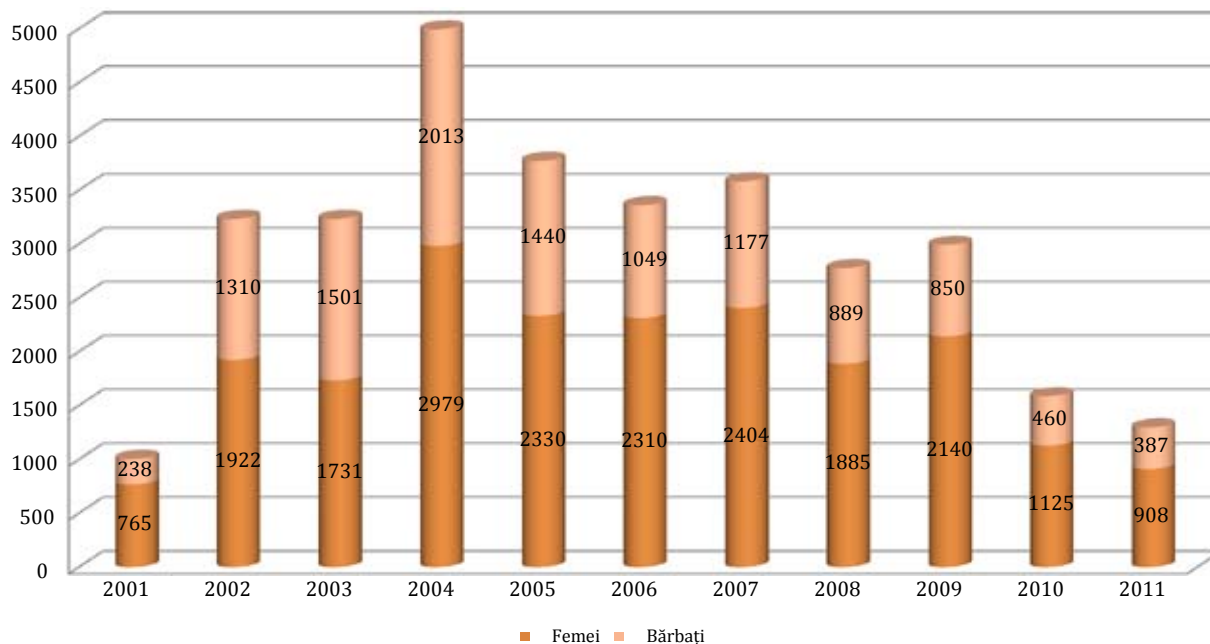
O descriere mai detaliată a apelurilor în funcție de problema abordată a fost făcută în capitolul II (a se vedea pag. 19-21). Ce ar mai fi de precizat, de asemenea, este faptul că în ultimii ani a crescut mult calitatea apelurilor și nivelul de informare a beneficiarilor. Către această perioadă mulți apelanți se interesează la consultanții de la Linia Fierbinte de probleme asociate migrației (de exemplu, procedura reunificării familiei, vizitei membrilor familiei

care s-au stabilit cu traiul în străinătate, legislația din țara în care intenționează să plece ș.a.).

Dinamica apelurilor în funcție de genul apelanților

Incontestabil, femeile sunt cele care dețin ponderea cea mai mare dintre apelanții la Linia Fierbinte pe întreaga perioadă de activitate a acestui serviciu telefonic (a se vedea *Diagrama 18*). În același timp e cazul să precizăm că aceasta deloc nu înseamnă că tot ele sunt cele care constituie cota cea mai mare a migranților. Pur și simplu, femeile se interesea-

Diagrama 18. Dinamica apelurilor în funcție de genul apelanților

ză cel mai des despre procedura de plecare pentru cei apropiați (soț, copii, rude). Ca o reconfirmare a acestei afirmații ar putea servi rezultatele Recensământului populației din 2004,⁷ care atestă un număr mai mare al emigranților de sex masculin decât cel feminin, cu o pondere de 57,0% pentru bărbați din numărul total al emigranților. Același indice îl găsim într-un studiu realizat de CBS-AXA în 2006, în care se arată că raportul în cauză este de 65,9% la 34,1% în favoarea bărbaților.⁸ După cum se vede, femeile sunt generatoare de informație pentru cei apropiați, care planifică să plece peste hotare.

Dinamica apelurilor în funcție de vârsta apelanților

De-a lungul anilor vârsta apelanților Liniei Fierbinți a suferit schimbări esențiale, la Linia Fierbinte apelând de la preșcolari până la pensionari de vârstă înaintată. Cel mai tânăr beneficiar înregistrat avea la momentul apelului 4 ani, cel mai în vârstă – 90 de ani. Pentru comoditatea analizei, dar mai ales pornind de la un număr relevant de sunete, toți apelanții au fost grupați convențional în trei categorii de vârstă, după cum urmează: **până la 18 ani, 18 - 30 de ani și peste 30 de ani.**

Rata apelanților cu vârstă de **până la 18 ani** (adică, minorii) se păstrează constantă de-a lungul anilor,

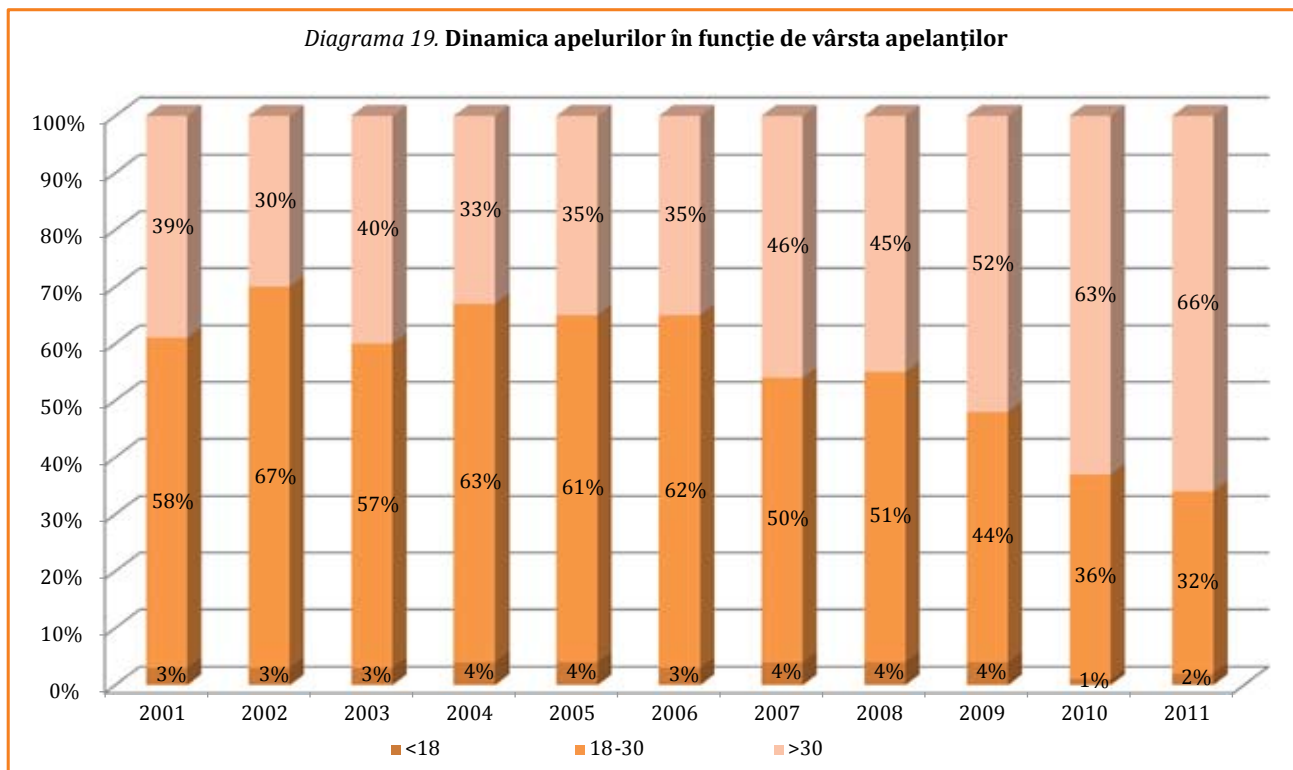
constituind 3-4% din numărul total de apeluri (a se vedea *Diagrama 19*, pag. 58). În special acestea sunt apeluri ce se referă la prevenirea traficului de ființe umane (apeluri prin care minorii se interesează de părinții/rudele plecate la muncă peste hotare) sau de oportunitățile de plecare la studii. Într-un număr semnificativ de apeluri din această categorie de vârstă beneficiarii solicită informații/activități/seminare de prevenire în școlile unde-și fac studiile.

Din 2001 până în 2006 numărul de apeluri ce țin de categoria de vârstă **18-30 de ani** predomină asupra celor provenite de la apelanții cu vârsta peste 30 ani. Acest tablou considerăm că a fost determinat și de specificul campaniilor de sensibilizare și informare, efectuate în perioada respectivă. Astfel, campaniile de până în 2004 puneau accent pe exploatarea sexuală ca o formă a traficului de ființe umane și erau adresate preponderent femeilor cu vârsta de până la 30 de ani. Un decalaj considerabil dintre ultimele două categorii de vârstă se observă începând cu anul 2007, când la elaborarea conceptelor de campanii sociale se punea conștient accentul și pe alte tipuri de exploatare (prin muncă, în cerșit etc.). Astfel, ca urmare a campaniei *Noi tendințe ale traficului de ființe umane în Moldova (2007)*, a crescut evident numărul de apeluri provenite de la persoane cu vârsta de **peste 30 ani** (de regulă, de la bărbați care pleacă la muncă în țările CSI).

⁷ Biroul Național de Statistică, Notă informativă cu privire la totalurile Recensământului populației din 2004: Migrația Populației, nr. 15-06-18, www.statistica.md

⁸ Migrația și remitențele în Moldova. Raport elaborat pentru Organizația Internațională pentru Migrațiune, Misiunea în Moldova, Oficiul din Moldova al Programului pentru Securitatea Alimentară al Comisiei Europene și Oficiul din Moldova al Fondului Monetar Internațional. CBS-AXA, 2006, pag. 23.

Diagrama 19. Dinamica apelurilor în funcție de vârsta apelanților

În ultimii ani se constată o diminuare continuă a numărului de sunete de la apelanții cu vârsta de **până la 18 ani**. O cauză a acestei diminuări este și evoluția tehnologiilor informaționale, extinderea spectrului de metode de informare a populației, în special a tineretului, care preferă să caute informații prin Internet, comparativ cu persoanele de vârstă medie și înaintată, care recurg la metode mai vechi de informare.

Creșterea vârstei apelanților se constată și în alte surse cu statistici ale Centrului Internațional „La Strada”. De exemplu, în publicația „Traficul de persoane în Moldova. Comentarii. Tendințe. Recomandări”⁹ se remarcă „*tendința de creștere a cotei victimelor traficului de persoane ce depășesc vârsta de 25 de ani...*” Astfel, dacă în anii 2001-2002 numai una din 10 victime era trecută de 25 ani, apoi în ultimii ani 3-4 victime din 10 au vârsta peste 25 de ani, se mai precizează în sursa citată.

⁹ V. Rusu., T. Fomina. Traficul de persoane în Moldova. Comentarii. Tendințe. Recomandări. Centrul Internațional „La Strada”, Chișinău, 2011, pag. 20-22.

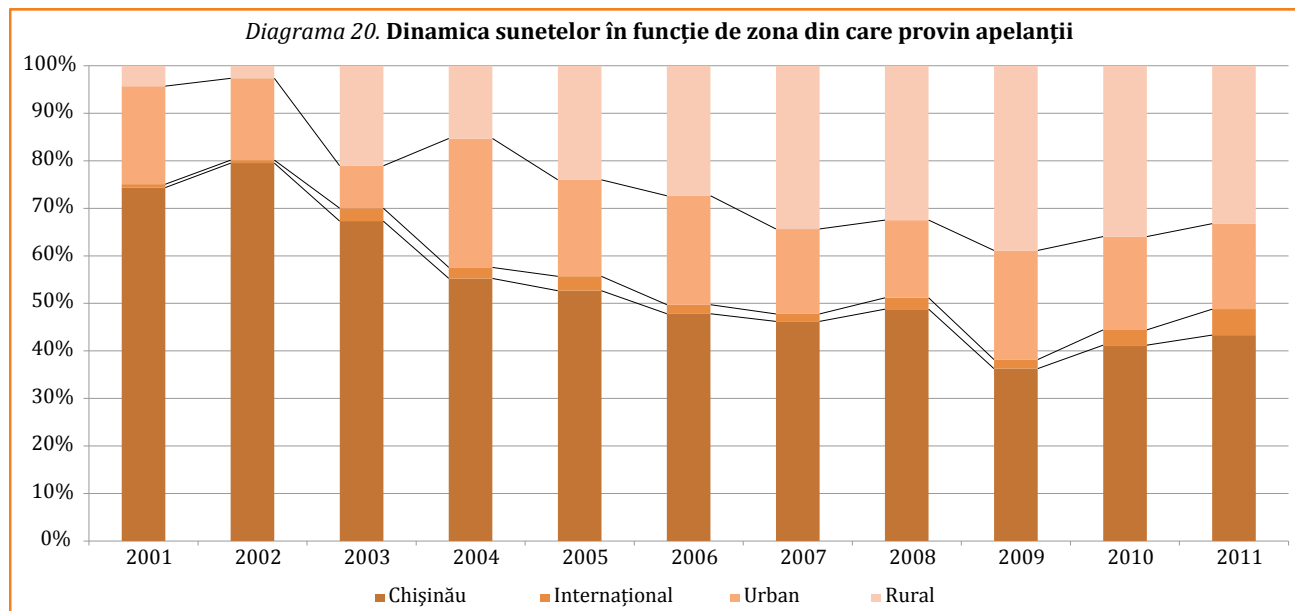

Dinamica sunetelor conform zonelor din care provin apelanții

În primii ani de la lansarea Liniei Fierbinți (2001-2002) majoritatea apelurilor telefonice (circa 80%) erau din capitala republicii. Numărul sporit de apeluri din municipiul Chișinău poate fi explicat prin faptul că inițial acțiunile de informare în masă despre fenomenul trafic de ființe umane, inclusiv cu promovarea numărului de la Linia Fierbinte, erau organizate preponderent la nivel de capitală. Anul 2003 este marcat cu desfășurări active a activităților de prevenire în domeniu și la nivel regional (seminare pentru tineri, grupuri

profesionale, ieșiri în mass-media regională, panouri publicitare în regiuni etc.), ceea ce a contribuit la creșterea numărului de apeluri din localitățile rurale și alte orașe decât Chișinău. În același timp, lansarea din mai 2003 a numărului **0 800 77777** cu apel gratuit din orice regiune a Republicii Moldova face ca proporția de apeluri rural/urban să se constituie la nivel de aproximativ 50/50, cu anumite excepții caracteristice anilor, când acțiunile de promovare erau orientate în mod special către publicul din regiunile rurale. Dinamica apelurilor în funcție de zonele din care provin apelanții se reflectă grafic în *Diagrama 20*.

Diagrama 20. Dinamica sunetelor în funcție de zona din care provin apelanții

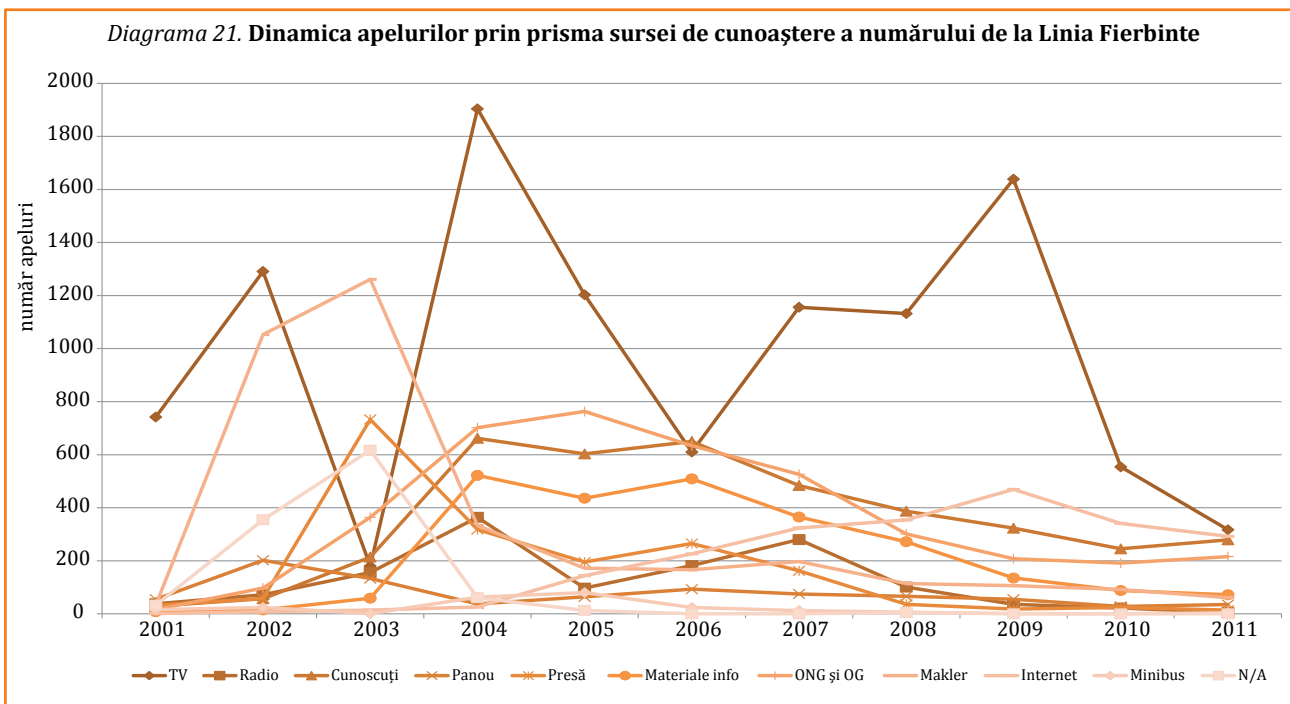
Dinamica apelurilor prin prisma sursei de cunoaștere a Liniei Fierbinți

Inițial, Linia Fierbinte s-a lansat cu numărul de telefon **23.33.09**. Din mai 2003 Centrul Internațional „La Strada” a obținut așa-numitul număr verde de telefon – **0 800 77777**, gratuit pe întreg teritoriul Republicii Moldova, iar cel inițial devenind număr pentru apeluri din străinătate. Promovarea ambelor numere de telefon a fost, dacă nu primul, cel puțin al doilea scop al tuturor campaniilor sociale de informare a publicului larg. Totodată, numărul de telefon de la Linia Fierbinte a fost activ promovat

prin canale TV/radio, în paginile presei scrise, prin panouri publicitare etc.

Analiza experienței de mediatizare a Liniei Fierbinți demonstrează că utilizarea unei game cât mai variate a modalităților de promovare în masă contribuie direct la creșterea numărului de apeluri cu aproximativ 70%. Randamentul cel mai înalt este confirmat deocamdată de publicitatea socială pe posturile TV, urmată de anunțurile în presa scrisă (în special ziarul de publicitate *Makler*). Anume aceste surse au fost cel mai des numite de apelanți atunci când erau întrebați de unde cunosc numărul telefonului de la Linia Fierbinte (a se vedea *Diagrama 21*).

Diagrama 21. Dinamica apelurilor prin prisma sursei de cunoaștere a numărului de la Linia Fierbinte

Nu sunt de neglijat și alte modalități de promovare a numărului de telefon de la Linia Fierbinte, cum ar fi materialele informative, grupurile profesionale, cunoscuții, iar în ultimul timp spațiul virtual. Impactul distribuirii **materialelor informative** despre serviciile Liniei Fierbinți și-a atins efectul scontat începând cu anul 2003, această sursă menținându-se la un nivel constant și în anii următori. Este cunoscut faptul că promovarea serviciilor prin materiale informative are un impact cu efect întârziat, deoarece potențialul beneficiar păstrează „fluturașii”, broșurile informative până la un moment când apare nevoia de a solicita informații mai clare, mai exacte privind procedura de plecare peste hotare și/sau asistență în cazurile persoanelor traficate.

La câțiva ani de la lansare a crescut și numărul **cunoscuților** ca sursă de cunoaștere a numărului de telefon de la Linia Fierbinte, menținându-se ulterior practic la un nivel constant pe parcursul tuturor anilor. Fapt ce denotă, pe de o parte, gradul de încredere a oamenilor în anumite surse de informare, iar pe de altă parte, gradul de credibilitate a populației în serviciile Liniei Fierbinți.

Grupurile profesionale din organizațiile guvernamentale și neguvernamentale au telefonat mai des sau au recomandat să fie accesat serviciul Linia Fierbinte a Centrului Internațional „La Strada” în special între anii 2004-2007, când angajații Centrului, în calitate de traineri în cadrul seminarelor, training-urilor, debriefing-urilor, s-au produs mai activ în cadrul acestor acțiuni. Altminteri, impactul activităților de acest tip, reflectat în numărul de apeluri, se menține și el constant pe parcursul anilor din urmă.

O creștere evidentă a numărului de apeluri în timp este relevantă și pentru o altă sursă a cunoașterii serviciilor Liniei Fierbinți – **Internetul**. Apelurile cu trimitere la această sursă se fac tot mai remarcabile în anii 2009-2011. Persoanele interesate în tematica traficului de persoane sau procedurile migrației, în special tinerii, accesează site-uri tematice, de unde și află numărul de telefon de la Linia Fierbinte și ulterior telefonează pentru a verifica/preciza informația găsită sau a se documenta suplimentar.

3.2. Tendințe și metamorfoze în timp prin prisma apelurilor la Linia Fierbinte

După cum se menționa și în subcapitolul precedent, numărul apelurilor variază de la an la an, în funcție de mai mulți factori, dar și reflectă tabloul general al fenomenelor ce reprezintă itinerarul de activitate a Centrului Internațional „La Strada”. Analiza mai detaliată a numărului și conținutului apelurilor pe anumite perioade reflectă și anumite tendințe, metamorfoze atât ale fenomenului migrațiune (în temei a forței de muncă peste hotare), cât și ale traficului de ființe umane în Moldova. Să procedăm la o analiza mai detaliată a sunetelor pe ani, pentru a identifica aceste tendințe și metamorfoze.

Anii 2001-2003

Primii trei ani de activitate a Centrului Internațional „La Strada” marchează lansarea activității de prevenire a traficului de ființe umane cu sensibilizarea populației și a structurilor de stat asupra efectelor fenomenelor migrațiune și trafic de ființe umane. Li-

nia Fierbinte a Centrului începe să funcționeze, după cum s-a mai menționat, din 1 septembrie 2001, înregistrând în cele 4 luni ale primului an de activitate 1.003 apeluri. Din acest număr, 680 apeluri se refereau la **informarea beneficiarilor despre migrația sigură** și 180 de apeluri țineau **de facilitarea accesului la asistență pentru victimele traficului**.¹⁰ De menționat că în același an 2001 a fost lansată prima campanie socială „*Tu nu ești marfă*”, durată careia s-a extins și în 2002. Campania s-a soldat cu o sensibilizare amplă a populației privind fenomenele trafic de ființe umane și migrațiune legală/ilegală și a avut un efect de lungă durată, el resimțindu-se și în 2003. Astfel, în anii 2002 și 2003 numărul apelurilor este în creștere, cifrându-se la 3.232 și respectiv 3.732 de sunete, păstrând același raport dintre cele două categorii de sunete: 2.289 și 439 apeluri pentru anul 2002 și 3.731 și 704 apeluri pentru anul 2003.

Ar mai fi de remarcat că deși în 2003 practic au lipsit campanii de promovare a serviciului telefonic, numărul de apeluri în creștere ne permite să afirmăm că Linia Fierbinte a devenit mai aproape de beneficiarii săi grație lansării numărului verde **0 800 77777**, cu apel gratuit de pe întreg teritoriul Republicii Moldova, păstrându-se numărul inițial de telefon **23.33.09** pentru sunetele de peste hotare.

Analiza cantitativă și calitativă a apelurilor la Linia Fierbinte din această perioadă creează impresia unei „înfloriri” a fenomenului migrațiune din Republica Moldova. În același timp, operatorii de la Linia Fier-

binte relevă un nivel scăzut de informare a celor ce aveau intenția de a pleca la muncă peste hotarele republicii. Apelurile din acești trei ani de activitate a Liniei Fierbinți dau în vileag o serie de realități specifice cu care se ciocnesc migranții din Moldova:

- agențiile de angajare în câmpul muncii peste hotare solicită achitarea în avans a unei sume considerabile pentru organizarea plecării, înainte ca solicitantul să semneze contractul individual de muncă sau să pregătească pachetul necesar de documente;
- țările cele mai solicitate de lucrătorii migranții din Moldova sunt Italia, Cipru, Grecia, Japonia, Danemarca, Elveția, Emiratele Arabe Unite și Liban;
- ca țări de destinație pentru victimele sau prezumatele victime ale traficului prioritar sunt Turcia și Emiratele Arabe Unite, Rusia, Cehia și Grecia;
- de multe ori victimele reușesc să sune și să ceară ajutor chiar din locul exploatării; în unele situații operatorii sunt nevoiți să identifice localizarea victimelor luând în considerație tabloul ce se vede prin geam, raportat de victime;
- unele victime apelează din țara de destinație deja după ce au evadat din locul de exploatare.

Anii 2004-2006

Anul 2004 este lider după numărul de apeluri înregistrate la Linia Fierbinte, remarcându-se cu aproape 5.000 apeluri. Această dinamică pozitivă pronunțată se datorează în mare parte desfășurării campanii

¹⁰ A se vedea *Tabelul 1*. Principalele categorii ale apelurilor recepționate de Linia Fierbinte (pag. 19) și *Diagrama 17*. Dinamica apelurilor pe ani (pag. 55).

ei informaționale *Lilia 4-ever*, cu derularea în masă a filmului artistic cu același titlu în cinematografele din republică. În plus, tot în anul 2004 a fost pilotat proiectul „Selectarea activa a lucrătorilor calificați din străinătate”, implementat de Ministerul Muncii al Republicii Cehe și Misiunile OIM în Moldova și Cehia, fapt care a stimulat într-o măsură considerabilă creșterea numărului de apeluri.

Analiza conținutului apelurilor referitoare la plecarea la muncă peste hotare, înregistrate în 2004-2006 indică, în comparație cu anii 2001-2003, o diminuare a cazurilor în care potențialii migranți apelează la intermediari, persoane fizice, preferând serviciile de angajare ale firmelor intermediare. Această deducție se impune din numărul de apeluri în care beneficiarii solicită informații privind prezența licenței corespunzătoare activității. La modul general vorbind, populația începe a fi mai informată despre procedura legală de plecare peste hotare. Persoanele care intenționează să plece la muncă peste hotare deseori stabilesc contact direct cu angajatorul din străinătate, iar în tot mai dese cazuri ei sunt ajutați de rude sau prietenii aflați deja peste hotare.

Pentru perioada dată este caracteristică de asemenea creșterea numărului apelurilor de informare despre posibilitatea de a face studii în străinătate, inclusiv prin sistemul Au-pair. Geografia intereselor migraționiste relevă și unele țări noi, cum ar fi Coreea, Croația și Surinam. Totodată, Canada devine o țară populară pentru cetățenii Republicii Mol-

dova care aleg să emigreze în această țară nordică de pe continentul american. Interesul sporit pentru Canada este stimulat și de apariția multiplelor oferte de intermediere, promovare inclusiv prin ziarul de publicitate *Makler*.¹¹

După o creștere semnificativă a numărului de apeluri în 2004, anii 2005 și 2006 se caracterizează printr-o stabilizare a interesului pentru Linia Fierbinte la nivelul anilor 2002-2003 (a se vedea *Diagrama 17*, pag. 55). Acest interes a fost menținut de același proiect-pilot al guvernului ceh, dar și de campania *Și mie îmi pasă*, desfășurată de Centrul Internațional „La Strada” cu un generic militant *Ce poți face tu?*. (Această stabilizare se va menține, de altfel, și pentru anul 2007).

Ca o tendință nouă în cazul apelurilor din categoria **informarea beneficiarilor despre migrația sigură** în acești doi ani se observă o descreștere a numărului de persoane care apelează la firme intermediare pentru serviciile de angajare la muncă în străinătate. Apelanții Liniei Fierbinți raportează tot mai des neîncrederea în prestațiile acestora, mulți se plâng de tot mai dese cazuri de escrocherie sau dispariția lor rapidă de pe piață. În schimb, în capul surselor de încredere tot mai evident apar rudele sau prietenii care deja au un loc de muncă în străinătate și care-și invită și apropiații, asumându-și obligația de a le căuta un loc de lucru sau a le expedia un contract de muncă. Ca sursă de cunoaștere a ofertelor de plecare la muncă peste

¹¹ A se vedea mai detaliat Capitolul 4 „Fenomenul trafic și migrațiune între presa scrisă și apelurile la Linia Fierbinte”

hotare se constată din ce în ce mai frecvent Internetul, fapt ce semnaleză efectele popularizării tehnologiilor informaționale în rândul populației.

O tendință specifică pentru anii 2005 și 2006 este și apariția ofertelor de muncă peste hotare de la agenții de modă sau cluburi de dans. Apelurile recepționate în acest sens indică oferte riscante, care trădează posibile noi metode de recrutare a potențialelor victime ale traficului de ființe umane în scopul exploatării sexuale. Printre destinațiile cele mai populare de plecare peste hotare se mențin Italia, Cehia, Turcia, EAU, dar și SUA, Japonia, iar destinațiile noi identificate sunt Bangladesh, Singapore, China și Islanda.

Se constată o creștere statistică (de la 6% la 18%) a apelurilor din partea cetățenilor moldoveni cu statut ilegal sau legal într-o țară străină, la care cel mai des survin probleme ce țin de acte în neregulă, cum ar fi viza expirată, nevoia legalizării statutului etc. Aceste cazuri sunt înregistrate la capitolul „apeluri vizând statutul migrantului peste hotare”. Comparativ cu perioada 2001-2003, când beneficiarii Liniei Fierbinți menționau că sunt gata să accepte căile ilegale de a pleca la muncă peste hotare, în anii 2005-2006 mulți dintre ei relatează despre faptul că au trecut prin această experiență și nu mai doresc să o repete. Atât ei, cât și rudele lor, preferă tot mai des calea legală, cu toate că este mai anevoioasă și cere mai mult timp.

O altă categorie de apelanți aflați în situația „migrantului în dificultate” o constituie cetățenii stră-

ini (preponderent din România, Rusia, Ucraina, Bulgaria, Iordania și Australia), care doresc să își legalizeze statutul lor în Republica Moldova.

Comparativ cu anii precedenți, sunt în descreștere apelurile privind **reunificarea familiei**. Una din cauzele posibile ar putea fi creșterea nivelului general de cunoaștere a procedurii respective, inclusiv datorită schimbului activ de asemenea experiență cu rudele ce au urmat deja procedura dată. Țările de destinație cel mai des indicate în acest context sunt Italia, Portugalia și Spania.

Numărul apelurilor ce se referă la facilitarea accesului la **asistență pentru victime/prezuate victime ale traficului de ființe umane** a rămas în 2005 la același nivel față de 2004. În schimb anul următor a fost în creștere cu aproximativ 10% datorită efectului campaniei sociale *Și mie îmi pasă*, inclusiv efectului post-campanie. Dintre țările de destinație pentru victimele traficului pe primul loc se situează Turcia (de altfel, în top pentru mai toate perioadele); pe locul doi este Rusia (excepție făcând anul 2006, când Rusia s-a situat pe primul loc). Al treilea loc îl deține Italia, urmată de Ucraina. Și în 2006 apar noi țări de destinație ca Turkmenistan, Georgia, Arabia Saudită, Bahrain și Iordania.

În anul 2006 se observă de asemenea o scădere a numărului de cazuri cu victime ale traficului de ființe umane în Emiratele Arabe Unite. De precizat că în această țară din Golf victimele traficului se auto-identifică cu greu, date fiind probleme ce țin de posibilitățile de documentare a cetățenilor Republicii

Moldova. Tot în 2006 apar primele semnale **de trafic de ființe umane intern**, adică în limitele hotarelor Republicii Moldova. Astfel, au fost înregistrate 6 cazuri în care cetățeni ai Republicii Moldova sunt transportați dintr-o regiune a republicii în alta în scopul exploatării.

Analizând conținutul apelurilor din perspectiva **de gen**, putem afirma că se menține tendința creșterii numărului de cazuri cu bărbați, victime ale traficului de persoane în scopul exploatării muncii forțate (preponderent în Rusia și Ucraina). Astfel, dacă în 2001 numărul bărbaților, victime ale traficului, constituia doar 12% din numărul total al victimelor, iar în anii 2002-2005 acest indice se ridică la 16%, apoi în 2006 el atinge cifra de 23%.

Cât privește **vârsta** victimelor traficului de ființe umane, în perioada 2005-2006 nu au fost înregistrate schimbări semnificative față de perioada anterioară. Minorii reprezintă circa 5% din numărul total al victimelor, iar cei trecuți de vârsta de 30 ani – 27%.

Ca **tipuri de exploatare** înregistrate în anii 2005-2006 cele mai multe rămân cazurile în care victimele au fost supuse exploatării sexuale, urmate de cele supuse exploatării prin muncă, apoi exploatare combinată (prin muncă și sexuală), lista încheind-o cerșitul. Victimele traficului telefonează tot mai rar la Linia Fierbinte, iar cei care solicită asistență în asemenea cazuri sunt părinții/rudele, reprezentanții grupurilor profesionale, ONG-urile locale și cele din țări străine, organele de drept, misiunile diplomatice, structurile guvernamentale și preoții.

Perioadele 2007-2009 și 2010-2011

Anii **2007, 2008, 2009** au ca specific unele oscilații de creștere și descreștere a numărului de apeluri. Astfel, dacă 2007 vine cu o ușoară creștere a numărului de apeluri față de 2006, de la 3.359 la 3.581 apeluri, apoi anul următor suntem martorii unei descreșteri considerabile a numărului de apeluri până la 2.774. Ca în anul 2009 să avem din nou o creștere deja față de 2008, dar nesemnificativă pentru anii de top, 2003-2005 (a se vedea *Diagrama 17*, pag. 55). Aceste oscilații reflectă pe de o parte efectele campaniilor sociale desfășurate de Centrul Internațional „La Strada” și a pauzelor dintre ele, iar pe de altă parte, intensitatea acțiunilor organizate de formatorii și educatorii echipei de voluntari, care desfășoară diverse acțiuni în rândul tinerilor conform Programului *De la egal la egal*. (Precizăm că în absoluta majoritate a acțiunilor Centrului este promovat numărul de telefon de la Linia Fierbinte 0 800 777777.) Astfel, intensitatea maximă a campaniei sociale *Și mie îmi pasă*, axată în special pe identificarea cazurilor de trafic de ființe umane, tradițional supuse exploatării sexuale, revine lunilor octombrie-decembrie 2005, când s-a desfășurat prima fază a ei, cu acțiuni de masă în capitală și intens mediatizată, inclusiv la TVM 1 și la un șir de posturi radio. Cea de-a doua fază revine lunilor ianuarie-mai 2006, cu acțiuni preponderent în zona rurală, ceea ce s-a reflectat în numărul de apeluri. În 2007, pe parcursul aproape a întregului an, a fost derulată campania *Noi tendințe ale traficului de ființe umane în Moldova*, orientată spre prevenirea fenomenului, dar și atenționând publicul la

diversele forme de exploatare, nu doar cea sexuală. În plus, campania respectivă s-a bazat și pe câteva spoturi de publicitate socială, difuzate pe posturi radio și TV cu rating-uri înalte, secundate de mai multe publicații în presa scrisă și un tiraj considerabil de materiale informative. Firește, eforturile s-au materializat în creșterea numărului de apeluri.

Creșterea din 2009 față de 2008 se datorează iarăși derulării unei noi campanii – *Vulnerabilitatea migrantilor, în special femei, la exploatare și trafic de ființe umane*, axată pe respectarea/nerespectarea drepturilor migrantilor în țările de destinație. Și dimpotrivă, descreșterea din 2008 față de anii megieși indică asupra unei pauze relative dintre campaniile sociale, inițiate de Centrul Internațional „La Strada” aproape anual. Din păcate această tendință nu se va păstra în anii următori 2009-2011, când asistăm la o descreștere constantă și semnificativă a numărului de apeluri la Linia Fierbinte (a se vedea *Diagrama 17*, pag. 55).

Propunerile de angajare raportate în 2007 la Linia Fierbinte vin preponderent de la agenții de angajare în câmpul muncii peste hotare și constituie 77% din numărul de apeluri ce se referă la angajarea la muncă peste hotare urmând o ofertă. De remarcat aici că foarte multe dintre ele se referă la Programul *Work and Travel* al SUA. Sunetele de la apelanți cu ofertă individuală (persoane ce intenționau să plece peste hotare având deja toate documentele necesare plecării) au constituit în acest an 23%, o majorare față anii 2004-2006, explicată

prin faptul că procesul intens de migrațiune are suportul rudelor și prietenilor aflați deja într-o țară străină. În general, pe parcursul anilor 2007-2009 se atestă o creștere cu 50 la sută a apelurilor ce țin de angajarea la muncă în străinătate prin intermediul rudelor/cunoscuților, comparativ cu perioada 2004-2006. Cert este că tendința de a pleca în baza propunerilor provenite de la rude, cunoscuți va constitui o premiză pentru diminuarea numărului de apeluri la Linia Fierbinte în anii următori, potențialii apelanți având acum totală încredere în rude, prieteni. (Totuși, în 2010 a crescut cu 9% numărul sunetelor în care apelanții raportau plecări prin intermediul firmelor, respectiv scăzând plecările prin intermediul unor persoane cunoscute sau necunoscute. Un posibil motiv ar putea fi apariția masivă în ziare, pe Internet și în publicitatea stradală a mai multor anunțuri ce se referă la agenții de angajare în câmpul muncii peste hotarele republicii.)

Una din țările prioritare pentru lucrătorii migranți în perioada 2007-2009 este SUA, explicația fiind lansarea campaniei informative despre Programul *Work and Travel*. Ca și în anii anteriori, cele mai solicitate țări de plecare la lucru peste hotare în 2007 sunt Italia, Cehia, SUA, Israel, Rusia și Cipru, iar în 2008-2009 – Italia, Cehia, Anglia, Israel, Cipru și Rusia. Au crescut ofertele de muncă în anii 2008-2009 și pentru România, Polonia datorită faptului că sunt țări noi din Uniunea Europeană, iar costurile serviciilor de intermediere ale firmelor de angajare sunt mai mici în comparație cu destinațiile „vechi” în domeniul migrației (în jur de 1.000 – 2.000 euro față de 5.000 – 6.000 euro).

În anii **2008-2009** au apărut apeluri ce fac referință la astfel de destinații noi ca Țările Baltice, statele continentului African și Kazahstan. În același timp, se mențin ofertele din celelalte perioade – de a pleca la muncă în calitate de dansatoare în Japonia, la care s-au mai adăugat unele destinații noi în același scop – Thailanda și China.

Preferințele populației migratoare de a pleca la muncă peste hotare în mod legal este și mai evidențiată în acești ani, iar apelanții par a fi mai informați despre procedurile de angajare la muncă în străinătate. Tot în această perioadă în ziarul *Makler* se evidențiază anunțuri ce se referă la propuneri de lucru pe Internet, oferte valabile pentru femei tinere, comunicabile, care vorbesc limbi străine. O precondiție deseori era necesitatea instruirii peste hotare, ca de exemplu, în România, iar toate cheltuielile sunt preluate de către intermediari. Ofertele respective erau discutate îndelung cu apelanții Liniei Fierbinți care aveau dubii privind anumite principii de moralitate.

În 2008 au crescut cu 9%, față de perioada 2004-2007, numărul apelurilor care se referă la **turism**, majorare datorată faptului că un număr mare de moldoveni pleacă în bază de invitații la rudele și prietenii stabiliți și legalizați în țări străine. Iar în luna iunie a aceluiași an, datorită unor modificări în legislația ce ține de traversarea hotarelor de către minori, la Linia Fierbinte apare un val de apeluri privind clarificarea procedurii de plecare peste hotare a părinților împreună cu copiii minorii, mulți dintre ei având intenția să călătorească la odihnă

în Ucraina. Mulți apelanți se interesau de asemenea despre posibilitățile de a-și vizita, în perioada vacanței, rudele stabilite în Ucraina, România, Italia, Spania și Portugalia.

Un șir de schimbări de-a lungul anilor constatăm și din analiza apelurilor ce țin de **căsătoria cu cetățean străin**. Ele se referă în temei la modalitatea de a se cunoaște între perechi. Dacă în anii 2001-2004 persoanele din Moldova aflate în căutarea soților dintr-o țară străină făceau cunoștință preponderent prin intermediul agențiilor matrimoniale, care își plasau anunțurile în ziare, apoi între 2005-2008 modalitatea de a se cunoaște se realiza între logodnici individual, în Moldova sau în țările de destinație, unde apelanții lucrau sau învățau. Această tendință se menține și în 2009-2011, însă cunoștință prin Internet devine acum tot mai populară.

Atestăm un șir de schimbări și în structura țărilor de unde provin potențialii miri. Dacă în 2001-2004 predominau cetățenii italieni, turci, în perioada 2005-2011 geografia provenienței soților se extinde, aceștia fiind originari din Australia, Belarus, Cipru, Danemarca, Franța, Germania, Marea Britanie, India, Italia, Siria, România, Azerbaidjan, SUA ș.a.

Vorbind la modul general, apelurile din categoria **informarea beneficiarilor despre migrația sigură**, înregistrate la Linia Fierbinte a Centrului Internațional „La Strada”, se mențin în anii 2008-2009 cam la același nivel de cca 70% – un procent destul de impunător și în același timp un indicator care reflectă încrederea populației în

serviciile Liniei Fierbinți. Apelurile din categoria **facilitarea accesului la asistență pentru victime/prezuate victime ale traficului de ființe umane** sunt în scădere în anii 2007-2011 comparativ cu perioada 2001-2005, cu puține fluctuații de creștere, în funcție de intensitatea promovării acestui tip de servicii la Linia Fierbinte.

Dacă în perioadele anterioare cea mai frecventă formă de exploatare era cea sexuală, în anii 2007-2011 tot mai frecvent sunt raportate cazuri de trafic de ființe umane în scopul exploatarei muncii forțate. În 2011 la Linia Fierbinte a fost înregistrat primul caz de expunere forțată a minorei pentru producerea materialelor video cu caracter pornografic în scopul plasării lor pe Internet, aceasta fiind o nouă formă de exploatare sexuală identificată de colaboratorii Centrului Internațional „La Strada”. Toate acestea în contextul în care în 2010-2011 tot mai des se observă apariția în mass media a unor anunțuri cu oferte de lucru pe Internet, solicitând anumite condiții specifice pe care trebuie să le întrunească femeile tinere.

În **anii 2010-2011** numărul de apeluri consiliate a scăzut considerabil comparativ chiar cu anii 2008-2009 (a se vedea *Diagrama 17*, pag. 55). Această scădere s-ar putea să se datoreze, pe de o parte, unei extinderi a surselor de informare în acest context, dar și unei creșteri a nivelului de informare a populației. În plus, la mijlocul anului 2010 a fost lansată o nouă campanie socială, ce se referea la *exploatarea sexuală comercială a copiilor* (ESCC), un domeniu nou atât pentru Centrul

Internațional „La Strada”, cât și pentru publicul-tintă. Din start campania s-a axat pe sensibilizarea publicului referitor la acest fenomen și nu pe identificarea cazurilor de ESCC. În acest sens impactul ei asupra numărului de cazuri identificate și, implicit, a numărului de apeluri la Linia Fierbinte pare să fie unul cu efect de durată în timp.

Cu toate acestea, numărul apelurilor din categoria **facilitarea accesului la asistență pentru victimele traficului de ființe umane** a crescut în anul 2011 față de 2010 cu 10% datorită extinderii mandatului Liniei Fierbinți, care acum prevedea facilitarea accesului la asistență și pentru „*migranții în dificultate*”. Această categorie de migranți deseori sunt foarte vulnerabili la situațiile de exploatare și trafic. Creșterea se mai datorează și intervențiilor operatorilor de la Linia Fierbinte în cazurile persoanelor dispărute fără veste peste hotare.

În 2010-2011 Rusia, Turcia, Ucraina, Emiratele Arabe Unite continuă să figureze printre principalele țări de destinație ale victimelor traficului. Totodată, apar și destinații noi cum ar fi Pakistanul, Georgia, Slovenia ș.a. În 2011 la Linia Fierbinte sunt raportate cazuri de exploatare în consumație (China), exploatare sexuală (Belgia) și exploatare în calitate de dansatoare (Liban și Thailanda).

În anul 2010, comparativ cu anul 2009 se atestă o scădere cu 7% a numărului total de sunete ce se referă la categoria **informarea beneficiarilor despre migrația sigură**, în special a apelurilor ce țin

de plecarea la lucru peste hotare. O posibilă cauză pot fi consecințele crizei economice globale, care au redus substanțial numărul ofertelor de muncă. Totodată, comparativ cu anul 2010, în 2011 a crescut cu 11% numărul apelanților care se adresează la Linia Fierbinte având o ofertă concretă de muncă peste hotare. De menționat că și la un deceniu de la începutul activității serviciului Linia Fierbinte potențialii migranți mai sunt suspicioși în privința ofertelor de muncă, în special a celor de pe Internet sau celor care vin din partea agențiilor de peste hotare, ceea ce îi face să apeleze la Linia Fierbinte pentru consultații privind verificarea legalității ofertei. Cu toate acestea, analizând conținutul apelurilor, constatăm că și în anii 2010-2011, apelanții care au o ofertă concretă o obțin în cea mai mare parte prin intermediul *agențiilor de angajare*. Acum doar cca 10% au primit oferte de la rude/cunoscuți, iar tendința de ezitare în a apela la *persoane necunoscute* este în continuă descreștere, constituind în acești ani cca 7%.

În anul 2011 cca 50% din totalul apelurilor ce constituie categoria **informarea beneficiarilor despre migrația sigură** îl alcătuiesc cele ce se referă la situațiile „*migranților în dificultate*”, o creștere cu 15% față de anul 2010. Migranții se confruntă cu o serie de probleme, cum ar fi încălcarea legislației muncii de către angajatori, probleme de documentare/legalizare a șederii etc.

Dacă în anii 2001-2007 modalitatea predominantă de a găsi o ofertă de lucru peste hotare erau ziarele, în anii 2010-2011 modalitatea cea mai preferată

este Internetul. Dezvoltarea tehnologiilor informaționale i-a făcut pe cei care caută oportunități de muncă peste hotare să fie utilizatori activi ai Internetului, ofertele fiind descoperite tot mai des prin intermediul site-urilor cu această tematică. În mod firesc, se observă o descreștere a numărului de articole cu anunțuri de plecare peste hotare în ziarul *Makler*, care devine comparativ mai puțin atrăgător pentru potențialii lucrători migranți.

În 2010-2011 **țările de destinație** preferate pentru angajare la muncă continuă să fie *Rusia și Italia*, urmate de *Israel, Polonia și Turcia*. Se mențin, într-un număr mic, ofertele pentru *Thailanda, Japonia și China*. În anii 2009-2011 au apărut țări noi de destinație cum ar fi *Qatar, Burkina Faso, Noua Zeelandă și Coreea*. De precizat totuși că și în 2011 în topul țărilor unde lucrătorii migranți își exprimă dorința de a pleca inițial figurează *Polonia* (probabil ca țară de tranzit spre alte destinații ale UE), iar locul doi îl deține *Israelul*, cu oferte de menajeră și lucru în agricultură. Pe locul trei se situează *Emiratele Arabe Unite*, cu oferte pentru servicii hoteliere și în calitate de însoțitoare de bord, urmate de oferte pentru *Rusia, Turcia și Italia*.

Manifestarea formelor de exploatare în timp indică, spre deosebire de anii 2001-2005, o dinamică negativă a exploatării sexuale, iar cazurile de trafic cu ființe umane în scopul exploatării în cerșit practic au dispărut în perioada 2008-2011 din statistica apelurilor la Linia Fierbinte. În schimb, un număr ascendent în perioada 2009-2011 înregistrează apelurile referitoare la traficul de ființe umane în

scopul exploatării prin muncă. Ele sunt caracteristice preponderent pentru bărbați, iar ca țară de destinație rămâne preponderent *Rusia*.

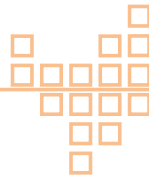
În calitate de schimbare în profilul apelurilor în anii 2010-2011 putem remarca faptul că acum cazurile relatate de apelanți se încadrează tot mai greu în limitele noțiunii *trafic de ființe umane*. De multe ori ele se aseamănă cu situații de exploatare prin muncă, în care cu greu se identifică situații de impunere forțată. Recrutorii nu mai recurg la metodele vechi de constrângere și control, așa încât procedeele de

influențare – unul din elementele ce definește fenomenul trafic de persoane – este greu de constatat.

În fine, anii 2010 și 2011 se remarcă în activitatea Liniei Fierbinți cu apariția cazurilor în care victime ale exploatării sexuale comerciale sunt copiii care au fost recrutați prin Internet. Au fost înregistrate cazuri de acostare și intimidare a copiilor prin rețelele de socializare din spațiul virtual, o tendință nouă de abuzare *on-line* a copiilor. Așa încât o provocare nouă în activitatea consultanților de la Linia Fierbinte este consilierea tinerilor despre siguranța navigării on-line.

4. FENOMENELE TRAFIC ȘI MIGRAȚIUNE ÎN PRESA SCRISĂ ȘI APELURILE LA LINIA FIERBINTE

4. FENOMENELE TRAFIC ȘI MIGRAȚIUNE ÎN PRESA SCRISĂ ȘI APELURILE LA LINIA FIERBINTE

Având o structură foarte complexă și organizată la nivel transnațional, fenomenul trafic de ființe umane înregistrează în Moldova, pe parcurs de un deceniu și mai bine, o evoluție continuă și reclamă o analiză minuțioasă și o evaluare cu deosebit discernământ. Acest fenomen este într-o strânsă legătură cu cel al migrației forței de muncă. Criminalii recrutează viitoarele victime anume dintre cei care sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, ademenindu-le cu salarii promițătoare și alte promisiuni în roz. Cunoașterea modalităților de recrutare a victimelor traficului și monitorizarea continuă a specificului ofertelor de muncă este importantă pentru conceptualizarea și desfășurarea efectivă a activităților de informare privind migrația sigură și prevenirea traficului de ființe umane, inclusiv pentru activitatea operatorilor de la Linia Fierbinte.

Anume din aceste considerente am realizat în mai multe rânduri analiza calitativă, cu referiri can-

titative, a anunțurilor cu oferte de plecare peste hotare în presa scrisă. În acest scop a fost analizat unul dintre cele mai populare ziare de publicitate *Makler*, cunoscut pe parcursul ultimelor două decenii practic de orice locuitor al Republicii Moldova. Conținutul lui înglobează o bogată varietate de anunțuri de angajare în câmpul muncii, atât în țară, cât și peste hotarele ei, de oferte, servicii adresate populației. Această publicație este cea mai populară sursă de publicitate din Moldova,¹² editată de 3 ori pe săptămâna în peste 100 de pagini.

În vederea identificării informației cantitative și calitative în anunțurile publicitare, care ar reflecta situațiile cu cel mai mare risc de recrutare în situația de trafic cu ființe umane, a fost selectată ediția ziarului din ziua a cincea a săptămânii, care coincidea cu ultima zi de vineri din luna calendaristică. Motivul selectării ediției din ziua a cincea a fost prezența cea mai abundentă a anunțurilor publicitare (a se vedea *Tabelul 4*).

Tabelul 4. Date privind analiza ofertelor de muncă din ziarul de publicitate Makler

Detalii despre periodicitatea analizei edițiilor	Lunile și anii analizați	Total ediții analizate	Total anunțuri cu oferte de muncă analizate
Ultima ediție de vineri din fiecare lună, pe parcursul unui an întreg	Toate lunile din perioada 2001-2011	120	16.475

¹² Studiul Național de audiență. Serviciul Media Mas – TV, Radio, Presă Scrisă, Republica Moldova. Martie, 2011.

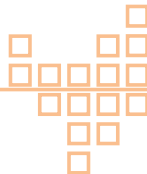
În urma valorificării de durată a informației acumulate din publicația nominalizată, în conexiune cu activitatea Liniei Fierbinți de informare privind migrația sigură și prevenirea traficului de persoane, s-a constatat că numărul și diversitatea ofertelor de muncă este în continuă modificare. Acest fapt indică, pe de o parte, cererea sporită din partea populației de a emigra peste hotarele țării în diferite scopuri, iar pe de altă parte, adaptarea strategiilor ofertanților prin crearea iluziei prestării serviciilor de intermediere care nu prezintă nici un risc.

De precizat că o singură ediție cercetată în ziua de vineri înglobează în total un număr de aproximativ 9.000 de anunțuri variate prin conținut. Din multitudinea de oferte, am selectat doar anunțuri cu text direct, conținând oferte de plecare peste hotare, Acestea se cifrează la cca 200 anunțuri per fiecare ediție analizată, ceea ce constituie circa 3% din numărul total de anunțuri inserate în paginile ziarului *Makler*. Astfel, pe parcursul a 10 ani de activitate a Liniei Fierbinți au fost cercetate în total **16.475** de anunțuri și oferte intrigante de plecare peste hotare. În anumite cazuri au fost descoperite și unele anunțuri cu text publicitar, în care nu se menționa direct propunerea de a pleca peste hotare, cum ar fi: „Ajut perfectarea actelor”, „Transport peste hotare”. Verificând aceste oferte printr-un sunet la numărul de telefon indicat, a fost identificată propunerea directă cu scop de angajare sau turism peste hotarele țării. Dar din motivul că nu a fost posibil de a verifica toate aceste categorii de anunțuri adiacente plecării, au fost analizate numai

acele anunțuri, din conținutul cărora era explicită oferta de muncă peste hotarele țării. Astfel, sunt premise de a crede că de facto propuneri de plecare peste hotare au fost mai multe, ele fiind voalate printr-un text specific și tangențial migrației.

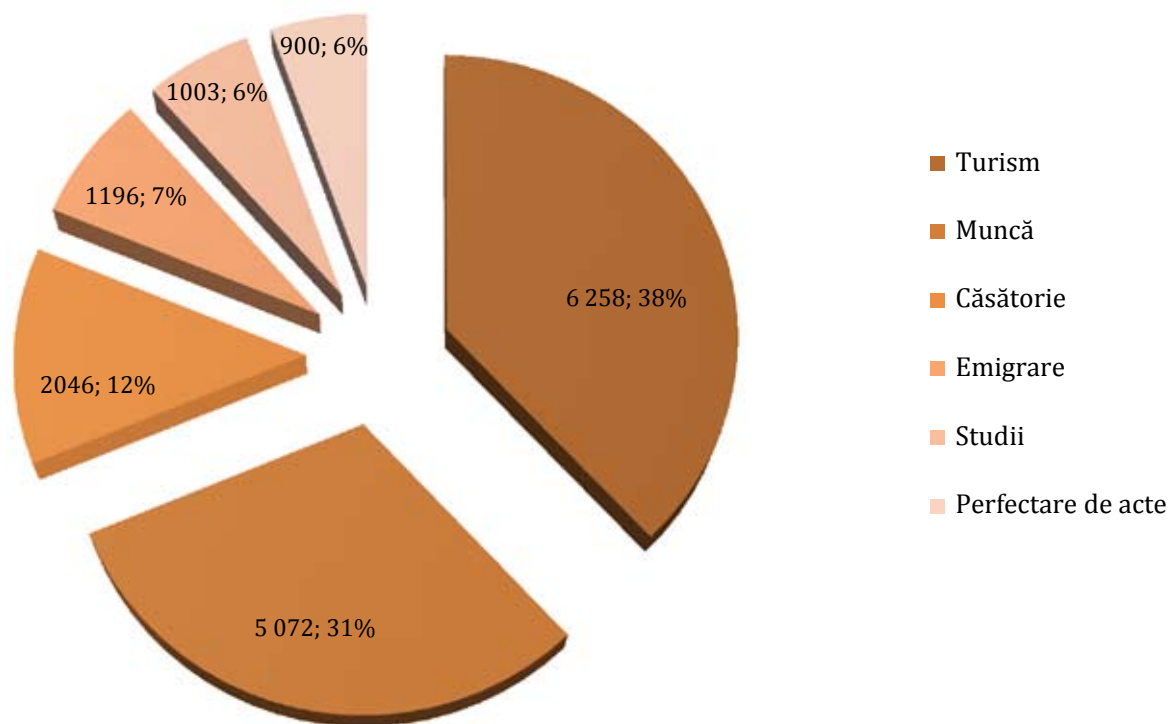
Desigur, matematic, cifra evidențiată de anunțuri nu denotă automat situații de recrutare a victimelor traficului și chiar nu reflectă în exclusivitate procesul de migrațiune. Totodată, un simplu exercițiu matematic permite înmulțirea numărului sus-menționat de anunțuri cu numărul edițiilor (200 anunțuri x 3 ediții per săptămână x 4 săptămâni) pentru a afla numărul anunțurilor pe lună – 2.400. Și aceasta se referă doar la ziarul cercetat *Makler*.

Datele obținute relevă faptul că anii 2001-2003 nu sunt semnificativi prin numărul de anunțuri cu oferte de muncă. În același timp, dacă în 2005-2011 găsim anunțuri cu text specific, voalat, în 2001-2003 propunerile sunt concrete și deschise. Astfel, la o simplă vedere a anunțului propunerea din ziar se identifică cu situația de vulnerabilitate la trafic. De exemplu, „*Девушки б/к*” (din rusă – „fete fără complexe”). Or, în ultimii ani se observă conținutul anunțurilor cu indicii legalității prestației serviciilor de angajare în câmpul muncii: „*Ofirim contracte de muncă*”, „*Vize de muncă*” etc. Din 2008 se observă o scădere considerabilă a anunțurilor privind ofertele de muncă peste hotare, motivul fiind, posibil, și criza economică, care a cuprins economiile multor state. La rândul lor, aceste state au micșorat numărul locurilor de muncă.

În continuare vom analiza fiecare categorie de oferte, mai concret anunțuri din ziarul *Makler*, care au în vizorul lor deplasarea peste hotarele republicii în diverse scopuri (a se vedea *Diagrama 22*).

Diagrama 22. Categoriile de anunțuri din ziarul Makler cu oferte de plecare peste hotare în funcție de scop (2001-2011, total: 16 475)

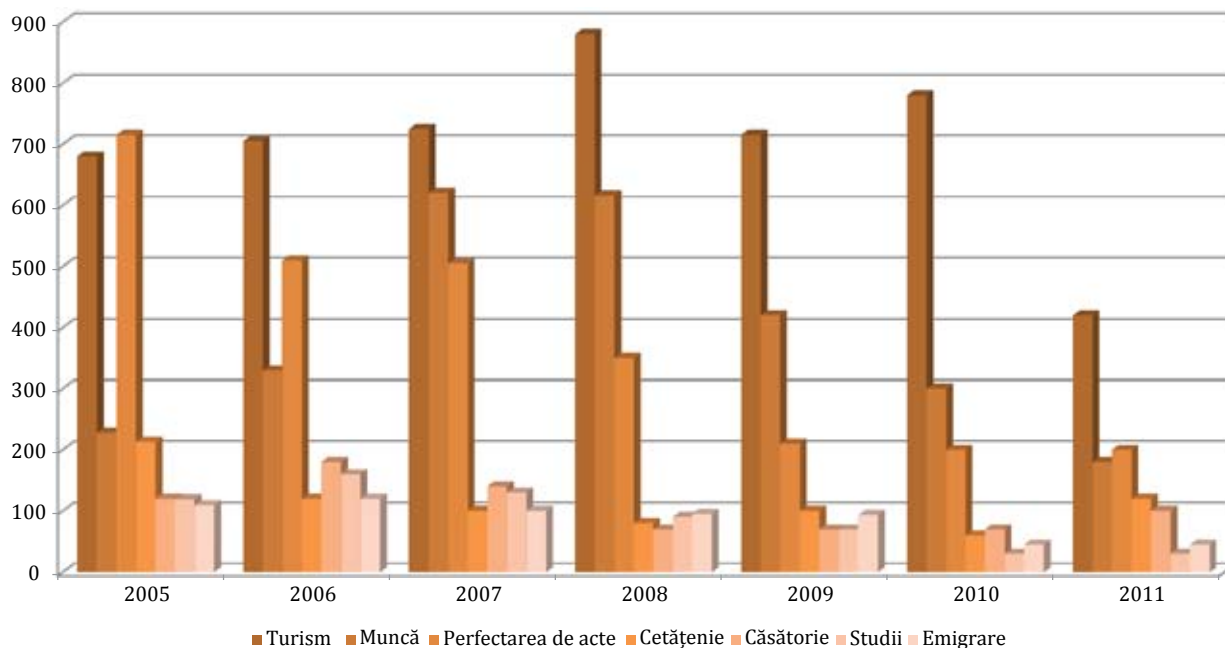
Categoria de anunțuri cu scop de turism constituie cel mai mare număr din totalul ofertelor ziarului *Makler*. Comparativ cu alte scopuri de plecare, în sfera turismului este mai ușor de a iniția afacerea pentru intermediari față de angajarea cetățenilor

în câmpul muncii peste hotare. Astfel, unele firme se folosesc de acest moment și își înregistrează activitatea ca fiind firme turistice. În final, însă, prestează servicii de angajare peste hotare. Ofertele de turism prin care cetățenii își rezolvau problema an-

gajării la muncă în țări străine reprezintă cca 40% din numărul total de anunțuri în anii 2001-2004. O descreștere a acestora se observă în anul 2005, posibil din cauză că apar mai multe restricții din partea țărilor de destinație, unde cetățenii din Moldova pleacă cu viză turistică la muncă. Treptat, în perioa-

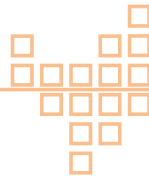
da anilor 2006-2008 se atestă o creștere, după care iar o descreștere treptată în 2008-2011, motivul principal, menționat și de apelanții la Linia Fierbinte, fiind criză economică, ce a condus la o scădere a locurilor de muncă în țările cu destinații populare pentru moldoveni (a se vedea *Diagrama 23*).

Diagrama 23. Tipurile propunerilor de plecare peste hotare în anunțurile din Makler (2004-2011)

Cifra care constituie totalul avizelor cu *oferte turistice* este estimată la **6.258** de anunțuri pentru perioada 2001-2011. În fiecare dintre aceste anunțuri și oferte turistice sunt propuse ca puncte de destinație 7 - 9 țări. Per ansamblu, s-a observat că în anii 2001-

2011 destinațiile pentru turism au rămas aceleași: *Turcia, Egipt, Tunis, Thailanda, Emiratele Arabe Unite, Muntenegru, Bulgaria, România, Ucraina, Sri Lanka, Malaysia, Jamaica* ș.a. În funcție de sezon destinațiile din această listă variază, însă pentru vară sunt

și destinații constante: *Ucraina, România, Bulgaria*, cu propunerile de odihnă pe litoral. Apelanții la Linia Fierbinte indică atractivitatea ofertelor de turism peste hotarele țării, agențiile cărora aplică scheme de reduceri considerabile și monitorizare a calității serviciilor. Astfel, numărul clienților nu scade în pofida aplicării regimului de vize pentru unele țări și a situației de criză economică din anii 2008-2010.

Următoarea categorie de oferte analizate sunt ofertele **de angajare în câmpul muncii**. În total au fost analizate **5.072 anunțuri** de acest gen. În 2001-2003 în textul anunțurilor era menționat salariul care urma să-l primească angajatul. Astfel, suma fixată drept salariu varia de la \$2.400 până la \$4.000, sumele date servind drept metodă de a atrage atenția. Ofertele din 2004-2005 ce propuneau angajare în câmpul muncii peste hotare erau la fel de concrete – cele mai multe anunțuri propuneau de lucru domnișoarelor tinere fără experiența de muncă, cu aspect fizic plăcut.

Din anunțurile pentru anii 2001-2005 se observă că ofertele sunt divizate pe categorii de vârstă și sex. Astfel, sunt prezente multe oferte de lucru în calitate de dansatoare în cluburi de noapte în astfel de țări exotice ca Thailanda, Tunis, Japonia etc. (a se vedea *Diagrama 24, pag. 78*).

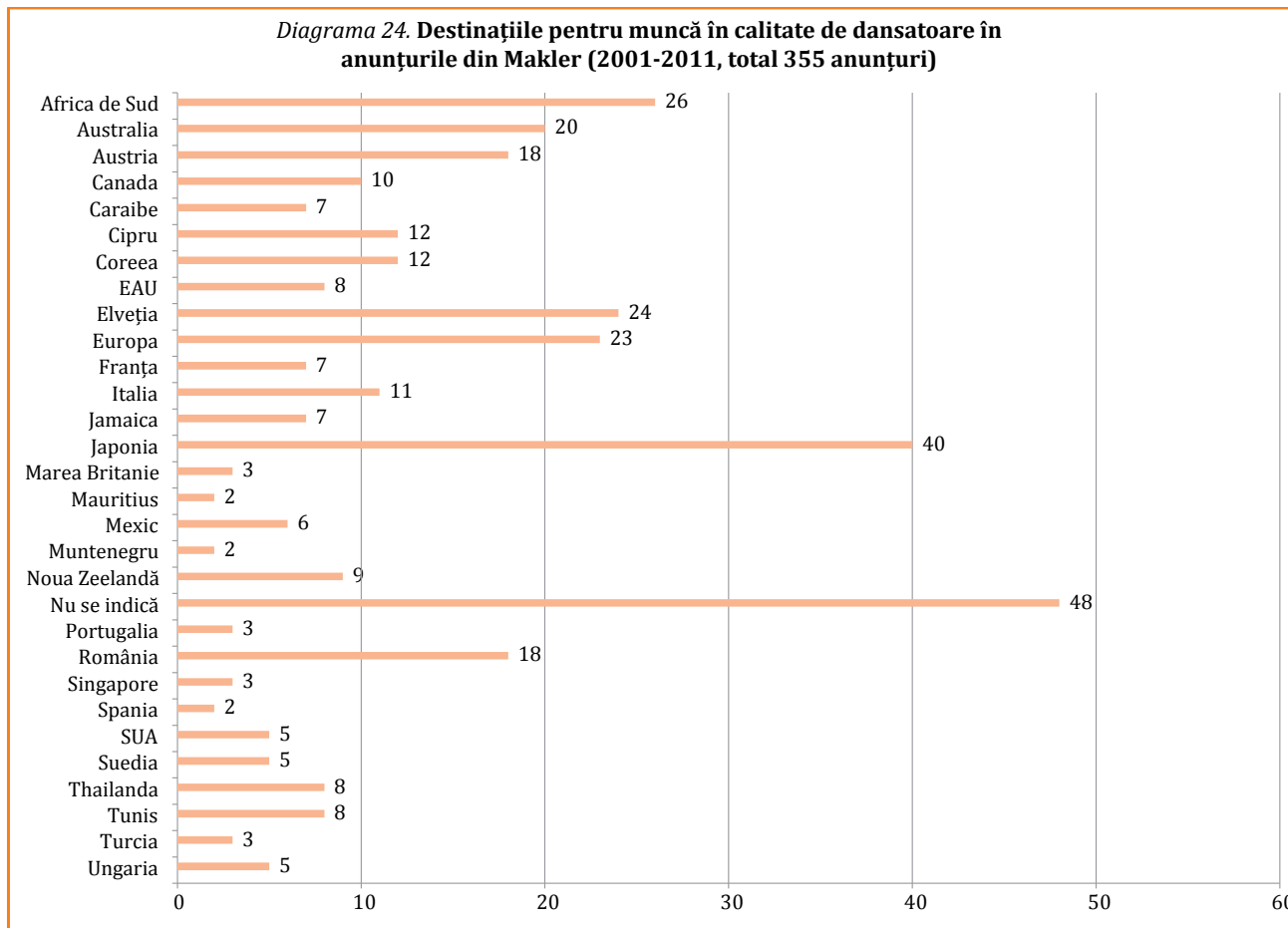
Analizând textele anunțurilor în anii 2007-2011, constatăm că ele sunt inserate în pagini fără careva evidențieri – lipsesc chenarele și caracterul **Bold**, utilizat pentru a atrage atenția la ofertele turistice. Ofertele pentru domnișoare ca dansatoare sunt pre-

zente și pe parcursul anilor 2007-2011, țările sunt aceleași, lista lor completându-se doar cu Italia. Asemenea tipuri de anunțuri sunt adresate tinerilor domnișoare aflate în căutare de muncă sau care au dorința de a pleca din țară cu scopul de a câștiga bani. Nu greșim dacă spunem că anunțurile care au apărut și în anii 2001-2005 în ziarul publicitar erau mai deschise în ceea ce privește conținutul și cererea pentru oferta propusă. Deseori anunțurile cu propuneri de muncă peste hotare se adresau „*domnișoarelor cu parametri de model*”, „*fără complexe*” etc.

Începând cu anul 2007 și până în prezent anunțurile adresate tineretului, mai concret domnișoarelor, sunt cu mult mai camuflete privind textul inclus în ofertă. Pentru a afla detalii referitor la muncă și a analiza oferta, operatorii de la Linia Fierbinte telefonau sau accesau adresa WEB pe care o anunța angajatorul. În momentul apelării la numărul promovat în anunț, angajatorul oferă informație și cu toate metodele posibile predispune persoana la o abordare subiectivă a propunerii, făcând-o să creadă că e o șansă excepțională de a câștiga bani. Pentru prima dată apar anunțuri de lucru *on-line* cu conținut succint: „*Live chat [un număr de mobil]*”. Propunerea ce implică lucru cu ajutorul tehnologiilor informaționale este descrisă, din spusele apelanților, drept una „*interesantă, ușoară și convenabilă*”.

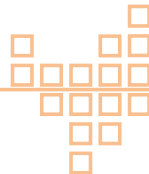
Ceea ce s-a făcut observat în anii 2009-2011 este faptul că anunțurile de angajare sunt plasate în mai multe surse de informare a populației – concomitent în presa scrisă și pe Internet. Nu ne referim numai

Diagrama 24. Destinațiile pentru muncă în calitate de dansatoare în anunțurile din Makler (2001-2011, total 355 anunțuri)

la anunțurile ce propun de lucru în *live chat*, ci în general la anunțurile ce propun oferte de muncă peste hotare. Urmează ofertele de muncă peste hotare pentru domnișoare în calitate de dansatoare.

“Artuasa” SRL приглашает на работу по контракту 6 месяцев женщин, девушек в возрасте 18-30 лет - танцовщиц профессиональных и непроф. 22- [REDACTED]

Lista țărilor se mărește din număr în număr. Apar destinații noi, unde angajatorii ar oferi salarii mari pentru specialiste calificate, cu aspect fizic plăcut în sfera dansului.

Numărul anunțurilor ce propun lucru în calitate de dansatoare este mare. Este evident faptul că furni-

zorii serviciilor de angajare în câmpul muncii în domeniile sus-menționate sunt diferiți, ca și condițiile cuprinse în anunțuri, ceea ce denotă o multitudinea de firme care au ca activitate organizarea plecării peste hotare în calitate de dansatori. Drept exemplu servesc modelele de anunțuri prezentate mai jos.

Model de anunț publicitar în ziarul Makler (anul 2004)

Агентство "Eurotur Art" предлагает танцевальную работу за рубежом в ночных клубах: стабильность, профессионализм, надежность, визовая поддержка, полное юридическое, практическое сопровождение, обучение, выезд в кредит. Лицензия N 004591. 79-██████, 73-██████, 79-██████

Model de anunț publicitar în ziarul Makler (anul 2008)

Angajam: легальное трудоустройство. Кипр. Женщины: домохозяйки, сельхозработники, медсестры, официантки. 578-██████, 0-69-██████

Angajam. Менеджеры, бухгалтер опыт работы Румынии. 33-██████

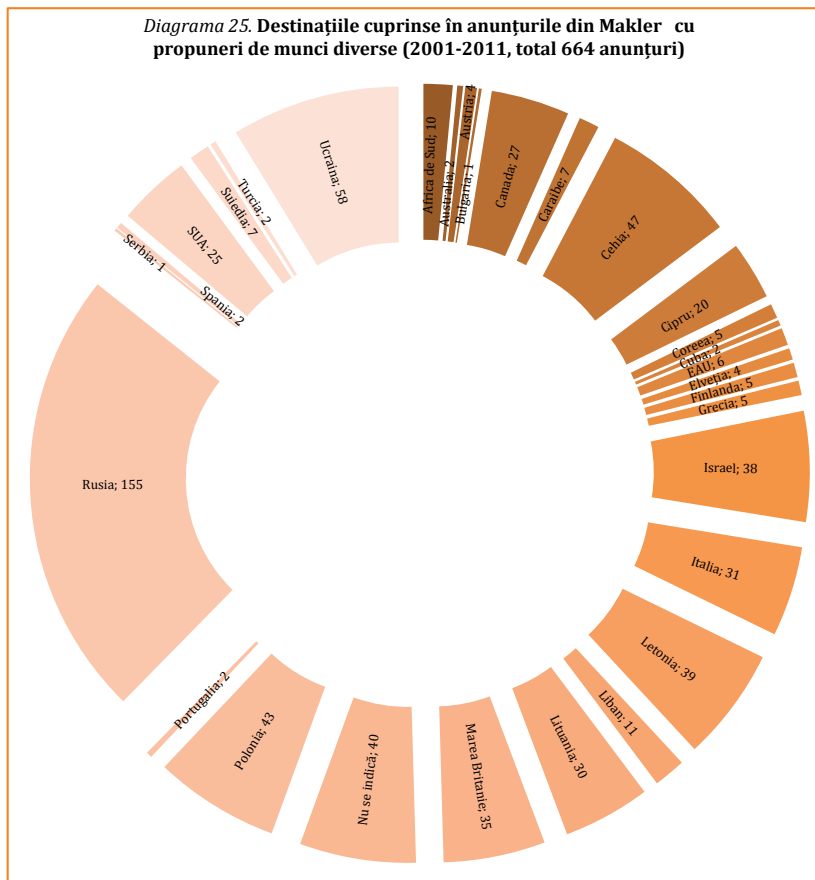
Angajam. Официантки, певицы, музыканты, артисты (командировки Европа, Япония 3-6 мес.). Финансовая поддержка. 57-██████

O altă subcategorie sunt anunțurilor cu propuneri de **munci diverse peste hotare** în diferite sfere (a se vedea *Diagrama 25*, pag. 80). Această categorie de anunțuri înglobează oferte pentru persoane necalificate, ca de exemplu, destinate doamnelor pentru îngrijirea persoanelor vârstnice, bărbaților pentru lucru în construcții sau în industria alimentară. Cele mai promovate țări de destinație pentru femei sunt *Israel, Italia, Spania, Portugalia*, iar pentru bărbați – *Rusia, Polonia, Ucraina, Cehia, Finlanda, Norvegia*.

La fel ca și categoria anunțurilor, și țările pot fi clasificate în dependență de cererea existentă la forța

de muncă. Spre exemplu, *Rusia* se evidențiază ca țară ce solicită muncitori în construcții, *Finlanda, Norvegia* și *Polonia* solicită muncitori în industria alimentară, *Marea Britanie* solicită muncitori în agricultură. Domnișoare pentru sfera culturală/de agrement (dansatoare, modele) sunt solicitate preponderent în *România, Tunis, Thailanda, Japonia, Africa de Sud* și în *Europa*.

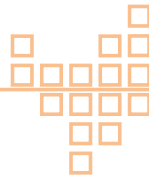
Anunțurile de angajare în câmpul muncii peste hotare au fost și sunt un subiect important în viața cetățenilor noștri, deoarece atât 10 ani în urma, cât și în prezent ofertele de muncă peste hotare sunt subiecte de un interes sporit pentru cetățenii Re-

publicii Moldova. Mai ales pentru cei care percep aceste anunțuri ca un „colac de salvare” din situația financiară precară în care s-au pomenit. Anunțurile cu propuneri de lucru peste hotare, indiferent de țara de destinație și sfera de muncă propusă, sunt întotdeauna monitorizate și consultate, deoarece citind în presă despre ofertele existente, populația recepționează informația și, cunoscând serviciul

Linia Fierbinte, apelează pentru a primi o asigurare suplimentară că vor ajunge la locul de muncă și că vor avea numai de câștigat.

Un moment interesant este următorul fapt: analiza ziarului publicitar scoate la iveală programe și proiecte, despre existența cărora nu se cunoștea până la moment. Drept exemplu poate fi menționat

Proiectul „Selectarea activa a lucrătorilor calificați din străinătate”, realizat de Ministerul Muncii al Republicii Cehe și implementat în parteneriat cu Mișunile OIM din Moldova și din Cehia, desfășurat în Moldova în anii 2004-2008. Chiar dacă programul dat avea o conotație la nivel de proiect/acord între cele 2 țări, în ziarul publicitar au fost identificate un șir de anunțuri de la firme intermediare ce propuneau de lucru în contextul proiectului existent (de exemplu, „Plecare în Europa prin intermediul proiectului ceh” etc.). Este adevărat că proiectul a existat și a fost valabil până în aprilie 2008, dar condițiile descrise în anunțurile date deloc nu corespundeau cerințelor proiectului ceh ca atare.

O categorie aparte de oferte sunt cele legate de propunerile de **căsătorie** care, de asemenea, sunt întâlnite în mari proporții în diversitatea publicității din ziarul *Makler*. Anunțurile cu propuneri matrimoniale au fost analizate în număr de **2.046 pentru toată perioada cercetată**. Aceste tipuri de propuneri, de cele mai

dese ori, sunt publicate din numele cetățenilor străini (a se vedea *Diagrama 26*, pag. 82). care sunt gata să facă cunoștință cu domnișoare din Moldova pentru o eventuală relație serioasă, adică căsătorie. În unele cazuri anunțurile sunt publicate din partea agențiilor matrimoniale, în acest caz țările cele mai des menționate sunt Italia, Franța, SUA și Germania. În anunțurile matrimoniale sunt menționate cerințele și doleanțele înaintate de solicitanți față de pretendente. De exemplu: „Cetățean al Greciei fac cunoștința cu domnișoară moldoveancă pentru căsătorie”.

Pentru oamenii ce nu-și pot găsi jumătatea lor, ziarul publicitar le vine în ajutor și le propune un șir de servicii matrimoniale atât individuale, cât și prin intermediul unor agenții matrimoniale. *Makler* oferă servicii matrimoniale pe suprafața unei pagini întregi în toți anii. Agențiile matrimoniale *plasează* astfel de tipuri de anunțuri: „Mămicilor ce vor un viitor excelent pentru fiicele lor, avem miri bogați cu statut înalt și viitor asigurat” etc.

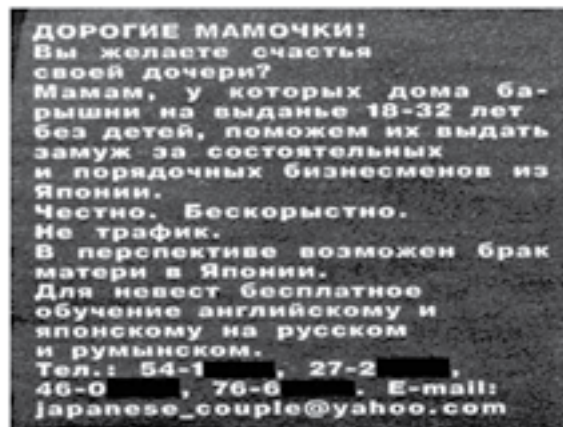
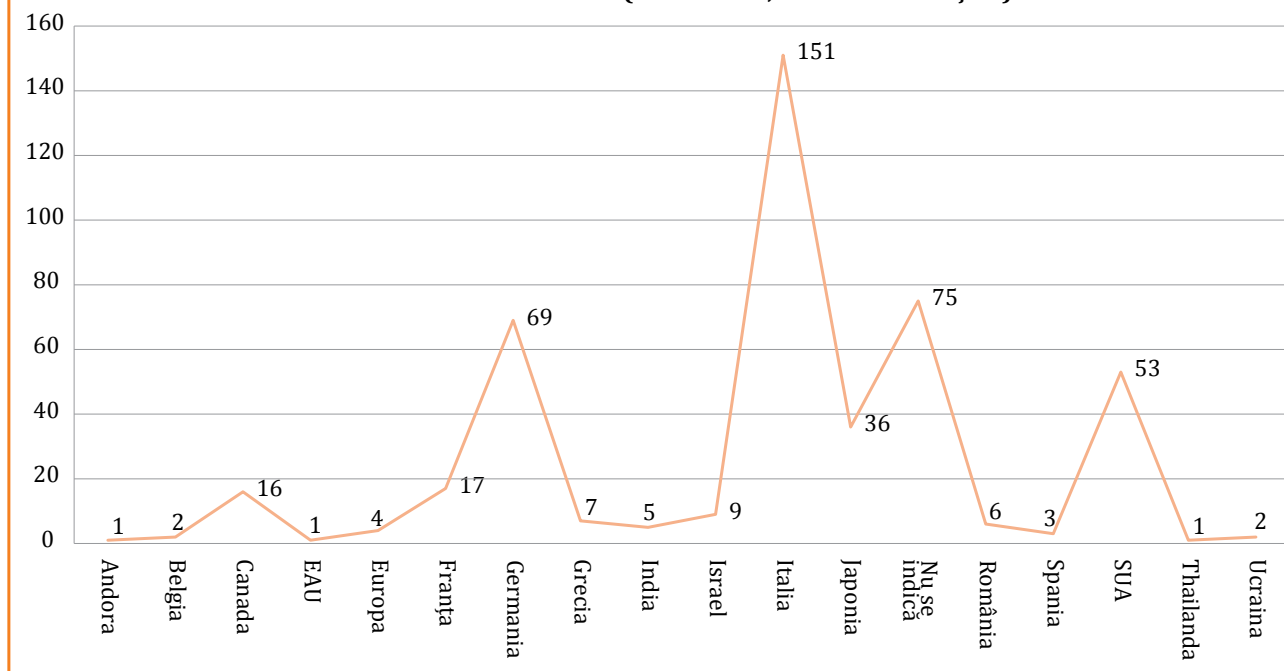
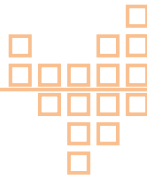

Diagrama 26. Țările de origine a persoanelor în căutarea căsătoriei cu moldovence (2001-2011, total 458 anunțuri)

Analizând sunetele provenite de la abonații Liniei Fierbinți referitor la agențiile matrimoniale și propunerile ce le înaintează acestea, putem concluziona că agențiile matrimoniale au o activitate vastă în republică, propun și intermediază căsătorii în orice colț al lumii. Mirii sunt din categoria „celor mai buni” din toate punctele de vedere: financiar, studii, statut social etc. Faptul că agențiile matrimoniale nu au dreptul să activeze în Moldova nu le împiedică să fie prezente în mass media mulți ani de-a rândul. Totodată, agențiile matrimoniale preferă să nu ofere in-

formații prin intermediul telefonului, indicând în anunțuri doar un *e-mail* la adresa căruia persoanele interesate pot trimite CV-uri și poze. Mai mult ca atât, tot agențiile matrimoniale sunt și sponsori pentru plecarea în țările menționate și activează după principiul „*de a ajuta lumea să-și găsească parteneri/partenere*” fără restituiri de bani și fără ca clienții lor să achite ceva bani. O astfel de abordare a serviciilor prestate poate fi interpretată ca situație în care oamenii sunt vulnerabili la asemenea fenomene ca traficul de ființe umane.

Soții propuși de agenții, precum și cei care își propun candidaturile individual au diverse **cetățenii**. Începând cu 2001, mirii vin din *SUA, Japonia, Germania, Elveția, Israel*. Pe parcursul perioadei analizate (2001-2011) s-a constatat că până în anul 2009 specificul ofertelor a rămas același, dar tipologia țărilor se diversifică – se propun căsătorii cu cetățeni din *Irlanda, Marea Britanie*. În ultimii ani cei mai devotați miri sunt italienii și japonezii. Anunțurile ce propun căsătorie cu cetățenii acestor țări sunt foarte sincere, conțin chiar și laude la adresa femeilor din Moldova („*Doresc căsătorie cu domnișoară din Moldova, știu că sunt frumoase și gospodine*”).

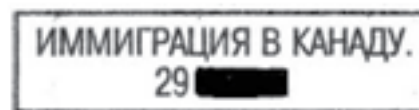
Dacă la începutul fazei de analiză (anii 2003-2005) a ziarului *Makler* anunțurile cu tematica matrimonială conțineau doar text, în ultimii ani (2010-2011) pretendenții suplinesc cuvintele lor cu o poză, cu adevărate declarații de dragoste și devotament. Cu toate acestea, din cuvintele apelanților la Linia Fierbinte deducem că anunțurile plasate în ziarul publicitar sunt bazate de cele mai multe ori doar pe promisiuni.

O altă categorie de anunțuri analizate sunt cele ce propun **servicii de emigrare**. În perioada analizată au fost cercetate în total **1.196** de asemenea oferte/anunțuri. În ceea ce privește propunerile de emigrare și obținerea statutului de cetățean al statului dorit este necesar a menționa că ofertele de acest gen propun emigrare și stabilirea cu traiul în țara care este disponibilă a primii emigranți. Mai mult ca atât, s-a constatat că în unele anunțuri aceste propuneri sunt oferite de cetățeni ai statelor gazdă. De exem-

plu, „*Ajut invitații Canada, cu eventuală emigrare*”, ceea ce seamănă a fi un mic business generator de venituri mari pentru cei ce propun, dar cu condiții și realități riscante pentru beneficiari.

Anunțurile care propun servicii de emigrare au apărut în anul 2003 și menționau drept țară de destinație Canada, dat fiind că pe atunci apăruse un program de stat al acestei țări ce permitea emigrarea. Propuneri de emigrare erau și pentru astfel de state ca Germania, Israel. Către anii 2009-20011 lista țărilor care acceptă emigrarea se află în creștere. Ca țări de destinație în 2009 sunt menționate Rusia, Noua Zeelandă, Australia, SUA. Pentru Australia și Noua Zeelandă sunt valabile de asemenea programele de emigrare, propuse de guvernele acestor țări.

Anunț din Makler, anul 2010

Anunțurile ce propun emigrare peste hotare sunt completate de oferte privind perfectarea cetățeniei (Rusia, Bulgaria, România). Aceste oferte includ în temei perfectarea actelor pentru obținerea cetățeniei. Creșterea numărului unor astfel de anunțuri s-a observat din momentul ce s-a făcut publică informația referitor la posibilitatea de a poseda cetățenie dublă.

După cum s-a mai menționat, ziarul de publicitate *Makler* are oferte pentru toate categoriile de vârstă,

de-aceea în paginile lui pot fi găsite și **oferte de studii**. Astfel de anunțuri au fost analizate în număr de **1.003**, oferte valabile în perioada 2001-2011. Ofertele ce propun studii în toate cazurile identificate erau poziționate în centrul paginii, fiind evidențiate cu chenar. În chenar mai puteau fi incluse simboluri ale științei de carte, studiilor, cum ar fi o carte deschisă, o penița. Asemenea tipuri de chenare cu propuneri de studii nu erau incluse doar pe o pagina a ziarului, ci repartizate câte 2-3 anunțuri pe mai multe pagini. Repartizarea de regulă este haotică, ofertele de studii putând fi găsite și printre anunțurile ce propun emigrare, locuri de muncă.

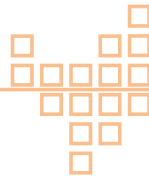
Un moment aparte ține de anunțurile ce propun plecare peste hotare la studii prin **sistemul Au-pair**. Din spusele apelanților care au aplicat în urma unor astfel de anunțuri am depistat că programul Au-pair este prezentat ca program de lucru pentru tineri (uneori chiar promițând și câștig mare), astfel inducând tineretul în eroare, întrucât programul dat nu este un program care ar permite să câștigi bani în calitate de angajat, ci e unul de schimb cultural. În anunțurile ce propun plecare peste hotare prin sistemul Au-pair lista țărilor este diversă. Spre exemplu: „*Au-pair lucru în Europa, Franța, Germania.*”

De specificat că deși Moldova nu se află printre țările care au aderat la programul Au-pair, prestatorii de asemenea propuneri activează nestingherit și până în prezent. Ofertele ce propun studii au în vizorul lor un șir de țări ca Austria, Cehia, Canada, Germania, Irlanda, Australia, Norvegia, Danemarca, SUA, Spania. În perioada 2006-2009 lista țărilor e

în continuă creștere, șirul suplinindu-se cu România, Belgia, Bulgaria, Elveția, Franța, Finlanda.

Propunerile de a studia în afara republicii se arată a fi foarte avantajoase pentru tineri, care văd în plecarea peste hotare o perspectivă mai bună de afirmare și realizare. De aceea aceste oferte merită a fi în continuare monitorizate în vederea identificării evoluției acestora.

O categorie aparte de anunțuri apărute în anul 2004 sunt ofertele **de asistență în perfectarea documentelor**, începând de la o simplă invitație pentru o țară anumită și finalizând cu perfectarea unui act de identitate al unei alte țări ca România, Bulgaria, Rusia. Numărul anunțurilor de acest tip este de **900**. Astfel de anunțuri sunt plasate pe o pagină întreagă a ziarului. De obicei ofertele nu sunt evidențiate, sunt mai puțin vizibile, dar acest fapt nu împiedică găsirea lor. Cei care au apelat la Linia Fierbinte în cele mai multe cazuri nu solicitau informație suplimentară, ci ajutor în restituirea pagubelor financiare. Un exemplu de apel specific la Linia Fierbinte: „*... Am apelat la o persoană fizică care urma să-mi perfecteze contra plată pașaport românesc. Am achitat bani și persoana a dispărut.*” De fapt, nu e de mirare. Toate aceste servicii pe care le poți depista în *Makler* ar trebui să fie de competența unor structuri de stat, și nicidecum a unor persoane fizice. Apelurile de acest tip denotă faptul că cetățenii știu despre riscul unei înșelăciuni, însă oricum apelează la serviciile persoanelor fizice, deoarece la mijloc este dorința de a pleca cât mai degrabă la muncă peste hotare. Această dorință este explorată de *Makler* din plin prin anunțuri

cu servicii de perfectare a pașapoartelor, a cetățeniei, a tuturor actelor de care e nevoie la obținerea vizei pentru străinătate.

La aceeași categorie de propuneri sunt incluse și anunțurile referitoare la organizarea plecării peste hotare contra sumei de 3.000-4.000\$ cu pașapoarte românești sau bulgărești false (informația a fost recepționată de la beneficiarii Liniei Fierbinți a Centrului Internațional „La Strada”). Tot din spusele apelanților care au recurs la serviciile anunțurilor din *Makler* a fost recepționată informația despre posibilitatea obținerii vizei Shengen fără a fi prezent la Consulat sau la o altă instituție abilitată. Toate aceste momente denotă faptul că situațiile riscante legate de migrația ilegală există, respectiv există și riscul traficului de ființe umane.

Ca o reacție din partea Centrului Internațional „La Strada” la această situație și la situațiile problematice ale abonaților a fost acordul cu redacția ziarului *Makler*, în baza căruia, începând din anul 2003 și până în 2011, în acest ziar se publicau, la o rubrică specială și permanentă, informații care avertizau cititorii despre riscurile existente, încurajându-i să apeleze pentru mai multe informații la Linia Fierbinte.

O altă categorie de anunțuri cercetate, mai puțin numeroase, dar neașteptate prin conținutul lor, sunt

anunțurile de căutare a **mamelor surogat**. Acestea sunt succinte după conținut. În anunț se specifică doar numărul de telefon, care fie că este unul fix din Ucraina sau număr de celular din Moldova. Textul anunțurilor este foarte loial. De exemplu: „*Ajutați o sărmană pereche tânără ce nu poate avea copii*”. Desigur, activitatea acestor persoane ar prezenta interes și pentru organele de drept din Republica Moldova și din țările de unde sunt indicate contactele telefonice.

Anunț din Makler, anul 2009

Требуется женщина, желающая помочь бездетной семье обрести ребенка. Возраст 20-37 лет. Вознаграждение гарантируется. 0-68 [REDACTED]

Un moment important ce se cuvine a fi menționat ca fiind prezent în toate categoriile de anunțuri **este limbajul utilizat**. Analiza anunțurilor pe întreaga perioadă cercetată a arătat că ele au un text foarte concret, atât prin limbaj, cât și prin țintirea beneficiarului. În perioada anilor 2001-2010 în anunțuri se opera cu limbaj textual codificat, plin de abrevieri și cuvinte la prima vedere neclare, dar care în esența erau foarte sugestive (a se vedea *Tablelul 5*, pag. 86).

Tabelul 5. Limbajul codificat utilizat în anunțurile din ziarul Makler (2001 - 2010)

Anul	Abrevieri (rus)	Interpretarea	Contextul și categoria în care se încadrează	Numărul de anunțuri de acest tip
2001-2004	“б/к”	Без комплексов /fără complexe	Muncă pentru domnișoare tinere	16 din 1.941
2001-2010	“б/и”	Без интима/fără servicii intime	Muncă pentru fete în calitate de dansatoare	24 din 1.941
2004-2005	“п/в”	Приятная внешность/ înfățișare plăcută	Muncă în calitate de dansatoare	3 din 1.941 (2005)
2001-2003	“зг/п”	Загран паспорт/pașaport străin	Muncă în diverse sfere	12 din 4.904
2004-2010	“Раб. Интер.”	Работа в live-chate/ lucru pentru domnișoare în regim live-chat	Lucru în diverse sfere	18 din 4.904
2001-2010	“девушки (18-30)”	Tinere, vârsta 18-30 de ani	Lucru pentru domnișoare tinere	224 din 4.904
2008	“с/м”	Mame surogat pentru familie fără copii (remunerare garantată)	Lucru pentru doamne tinere (20-37ani)	2 din 4.904 (2008)
2001	“Консумация”	Consumarea băuturilor, a produselor alimentare în compania unor bărbați sau companii de bărbați	Lucru pentru domnișoare tinere	14 din 1.941

Dacă în presa scrisă textul mesajului plasat în anunț este la sensul figurat, „filtrat”, atunci anunțurile ce țin de noile tehnologii informaționale vin să promoveze propuneri cât mai sugestive, fără careva neclarități.

Datele și informația prezentei analize demonstrează că permanenta cercetare și evaluare a ofertelor ce propun plecarea peste hotare este necesară atât din perspectiva identificării multitudinii de oferte și propuneri ce apar pe piața din Moldova, cât și din

cea a identificării grupului țintă de cititori, deci și a eventualelor apelanți la Linia Fierbinte. În consecință, ea servește drept instrument de prevenire a situației de vulnerabilitate la fenomenele migraționale ilegale și trafic de persoane.

În fine, cercetând mai mulți ani anunțurile din ziarul *Makler*, dar și din alte publicații (presă scrisă), găsim oportună instituirea unui Acord privind reglementarea activității agențiilor de angajare în câmpul muncii peste hotare cu partenerii/angajatorii din țara de destinație, care, în final, să fie prezentat persoanei ce dorește să plece peste hotare, ca o siguranță sau/și asigurare în vederea eliminării cazurilor când persoana din Moldova pleacă inițial „legal”, iar ajunsă în țara de destinație, este impusă/nevoită să presteze „cu totul alt tip” de servicii.

5. IMPACTUL CAMPANIILOR INFORMAȚIONALE ÎN PROMOVAREA LINIEI FIERBINȚI

5. IMPACTUL CAMPANIILOR INFORMAȚIONALE ÎN PROMOVAREA LINIEI FIERBINȚI

Campaniile sociale constituie un complex de eforturi ample, coordonate și orientate către realizarea unor obiective specifice sau a unor ansambluri de obiective corelate, care permit unei organizații să-și atingă scopurile fixate în declarația de principii. Ceea ce caracterizează o campanie socială sunt elementele ei distinctive, și anume: amplexarea acțiunilor întreprinse, focalizarea lor și concentrarea lor asupra unui număr mic de obiective într-o perioadă de timp nu prea lungă. Campania socială este un demers structurat, planificat și coordonat.¹³

În acest capitol ne-am propus să analizăm diverse aspecte ale campaniilor sociale realizate de Centrul Internațional „La Strada” din mai multe motive. În primul rând, absoluta majoritate a campaniilor sociale inițiate în cadrul organizației noastre, pe lângă scopul principal declarat, au avut și menirea de a promova numărul de telefon de la Linia Fierbinte **0 800 77777**. În al doilea rând, necesitatea realizării unor astfel de campanii era dictată de faptul că fenomenul trafic de persoane se menținea la un nivel ce prezenta un risc social sporit și își schimba mereu fațetele. În al treilea rând, campaniile sociale au identificat de cele mai multe ori necesitatea de a ajusta legislația națională în domeniu la tendințele noi în fenomenul trafic de ființe umane, completând întrucâtva insuficiența datelor statistice, lipsa informării comensurabile despre amplexarea fenomenului.

Una dintre primele acțiuni mai relevante ale Centrului Internațional „La Strada” în contextul dat a fost campania informațională ***Tu nu ești marfă***, lansată în toamna anului 2001. Susținută și de Organizația Internațională pentru Migrațiune, Misiunea în Moldova, campania a durat mai mult de un an și a promovat primul număr de telefon de la Linia Fierbinte **23.33.09**. Acum, la o distanță de un deceniu, putem afirma cu certitudine că prin intermediul acestei campanii Linia Fierbinte a fost inițial cunoscută în întreaga republică. Deși au existat opinii că mesajul acestei campanii a părut, la prima impresie, cam „dur”, până la urmă s-a demonstrat că el a prins rapid la publicul larg, generând o creștere neașteptată a numărului de apelurilor care au fost recepționate la Linia Fierbinte în primii ani.

Campania ***Tu nu ești marfă*** a avut drept scop principal crearea unui mecanism funcțional de informare și documentare pentru toți solicitanții, atât în materie de imigrare legală, cât și referitor la riscurile pe care le implică migrația ilegală. Campania și-a mai propus, de asemenea, să informeze victimele traficului despre posibilitățile de asistență și reabilitare existente în diverse țări, să sensibilizeze societatea în problemele traficului de ființe umane prin mediatizarea fenomenului.

Un moment important în desfășurarea aproape a tuturor campaniilor sociale realizate pe parcursul

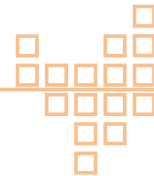
¹³ Doug Newsom. Comunicare managerială și relații publice. Campaniile sociale. 2000.

unui deceniu de activitate a Centrului Internațional „La Strada”, dar specific pentru fiecare campanie socială în parte, l-au constituit indicii de informare a populației asupra acestor activități. Astfel, pentru a afla gradul de informare a populației despre fiecare campanie, echipa de consultanți de la Linia Fierbinte a realizat în primăvara-vara anului 2010 un studiu cantitativ „*Problematika fenomenului traficului de ființe umane și importanța campaniilor sociale desfășurate de Centrul Internațional „La Strada”*”. Potrivit datelor din chestionarul aplicat în cadrul acestui studiu, 82,1% din respondenți au auzit despre prima campanie **Tu nu ești marfă** și doar 17,9% nu au auzit. Pe lângă toate cele menționate, această campanie a condus și la o schimbare în conținutul posterelor publicitare – pe lângă cele comerciale, cu care lumea era deja obișnuită (care se adresează fie fumătorilor, fie clienților diverselor business-uri), au apărut posterele sociale, acestea țintind victimele unui fenomen, care în acea perioadă devenea tot mai răspândit în republică, dar despre care populația era mai puțin informată: traficul de ființe umane.

De rând cu panourile publicitare, prima campanie de acest gen, dar mai ales fenomenul trafic de persoane, a fost mediatizată și prin intermediul programelor radio și TV, a publicațiilor naționale *Timpul*, *Capitala* (*Stolița*), *Ora Satului*, *Makler*. (De precizat, că din 2003 o modalitate de promovare a numărului de la Linia Fierbinte și a riscurilor fenomenului trafic a fost publicarea, chiar în pagina cu cele mai ademenitoare anunțuri a ziarului *Makler*, a unor articole ce vizau ofertele de plecare peste hotare, scrise de consultanții acestui serviciu. Această practică a durat până în 2011.)

O altă campanie, care a ținut pasul cu evoluția fenomenului trafic de persoane a fost **Lilya 4-ever**. Realizată în perioada 2004-2005, această campanie a fost inițiată de Organizația Internațională pentru Migrație, Misiunea în Moldova, Centrul Internațional „La Strada” fiind ONG-ul care a participat activ la implementarea ei. În procesul acțiunilor din cadrul campaniei a fost promovat și numărul de telefon de la Linia Fierbinte, ca instrument ce oferă informații despre pericolele traficului de ființe umane și sfaturi privind evitarea riscului de a deveni victimă a traficului.

Un moment important în derularea acestei campanii a fost demonstrarea filmului „Lilia pentru totdeauna” (Lilia 4-ever), o peliculă sugestivă despre fenomenul trafic de ființe umane. Protagonista filmului, o fată de 16 ani, locuiește undeva într-un orașel din fosta Uniune Sovietică și visează la o viață mai bună. Abandonată de mama ei, fata luptă în fiecare zi pentru a supraviețui, până când speranța de realizare a visului ei pare să vină de la un nou prieten, care îi oferă o șansă de izbândă. Dar o cale de izbândă nu este întotdeauna ce pare a fi – până la urmă ea nimerește în mrejele traficantilor. Prin intermediul acestei pelicule s-a răspândit mesajul despre realitățile crude ale traficului de ființe umane, creând publicului o percepere mai profundă a problemei. În același timp, datele obținute în cadrul studiului cantitativ menționat anterior arată că despre campania **Lilia 4-ever** au auzit 59,8% din respondenți, iar 40,2% nu au auzit nimic despre această campanie.

Campania ***Și mie îmi pasă***, realizată în perioada 1 noiembrie 2005 – 31 mai 2006, și-a propus drept scop, pe de o parte, sensibilizarea publicului larg și cultivarea unei atitudini tolerante față de victimele traficului de ființe umane, atitudine ce ar facilita accesul victimelor la protecție și asistența necesară, iar pe de altă parte, consolidarea sistemului de referire prin organizarea acordării de asistență în cazurile înregistrate la Linia Fierbinte și prin referire în rezultatul activității de sensibilizare. Activitățile din cadrul campaniei mai aveau menirea de a cultiva victimelor încrederea de sine, încurajându-le să apeleze la Linia Fierbinte pentru asistența necesară.

În calitate de provocare a publicului/promovarea a serviciilor Liniei Fierbinți a fost elaborat un spot video, difuzat ca publicitate socială pe posturi TV și radio, dar și în cadrul unor emisiuni de dialog direct cu telespectatorii sau radioascultătorii. Mesajul a mai fost difuzat și prin caravane mobile, organizate în toate raioanele, secundate de consultații individuale, discuții și schimb de opinii cu cetățeni referitor la ce poate face fiecare pentru a ajuta victimele să-și recapete demnitatea, să se integreze în societate.

La finele campaniei ***Și mie îmi pasă*** Centrul Internațional „La Strada” a comandat un studiu – *“Schimbarea atitudinii populației față de victimele traficului de ființe umane”*,¹⁴ care a scos în evidență atât

atitudinea publicului larg față de victimele traficului, cât și a victimelor însele. Astfel, atitudinea publicului la momentul realizării studiului poate fi caracterizată ca una de intoleranță, indiferență, chiar acuzatoare: *„Ea singură e de vină, știa unde merge...”* Atitudinea victimelor atestată în studiu este una de dezamăgire, neîncredere, frica față de ce o așteaptă în viitor: *„Oricum nimeni nu mă va înțelege acasă, oricum se vor purta cu mine urât, oricum mi se va întoarce spatele”*.

O altă campanie – ***Noi tendințe ale traficului de ființe umane în Moldova*** – a fost desfășurată în perioada iunie, septembrie-noiembrie 2007. De fapt, anume primele sesizări la Linia Fierbinte a Centrului Internațional „La Strada” despre alte forme de exploatare decât cea sexuală, despre extinderea grupului de risc, despre noi modalități de recrutare și diversificarea metodelor de manipulare au servit drept motive de a iniția o asemenea acțiune. Drept obiective campania respectivă și-a propus sensibilizarea publicului privind evoluția fenomenului trafic de ființe umane, informarea lui despre noile modalități de recrutare și alte forme de exploatare și, în definitiv, încurajarea autoidentificării victimelor în cazul când au suferit și de alte forme de exploatare decât cea sexuală.

Pentru a atinge scopurile propuse, colaboratorii Centrului Internațional „La Strada” au recurs de astă dată la mai multe instrumente: un set de spo-

¹⁴ Raport de cercetare. “Schimbarea atitudinii populației față de victimele traficului de ființe umane”, iunie-iulie 2006, realizat de Centrul de Sociologie a Comunităților și Studii de Gen pentru Centrul Internațional “La Strada”.

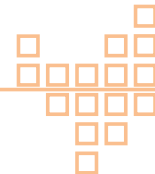
turi TV și radio, reflectând mai multe tipuri de exploatare – a bărbaților în construcții, a femeilor în menaj și copiilor în cerșit, precum și un spot cu mesaj general de prevenire, toate având menirea să încurajeze populația să telefoneze la Linia Fierbinte pentru a se informa despre riscurile migrației ilegale sau a sesiza eventuale cazuri de trafic de ființe umane. În același rând, au fost desfășurate numeroase seminare cu studenții școlilor profesionale, cu șomerii, debriefing-uri cu reprezentanții administrației publice locale (APL), cu pedagogi și medici. Studiul privind rezultatele campaniei *Noi tendințe ale traficului de ființe umane în Moldova* ne-a arătat că 74,1% nu au auzit despre această campanie și 25,9% au auzit.

În perioada 15 iunie – 30 noiembrie 2009 Centrul Internațional „La Strada” a lansat campania ***Vulnerabilitatea migrantilor, în special femei, la exploatare și trafic de ființe umane***. Scopul prezentei campanii a fost unul mai complex și viza două aspecte relevante: *exploatarea lucrătorului migrant și traficul de persoane*. Pentru primul aspect, printre obiectivele campaniei sociale, alături de sensibilizarea publicului larg despre vulnerabilitatea femeii la exploatare și trafic, încurajarea autoidentificării persoanelor traficate, în special, femei, și facilitarea accesului acestora la asistență și suport corespunzător prin consolidarea capacității și responsabilizarea APL și grupurilor profesionale, de astă dată figura și unul mai specific: informarea publicului, a potențialilor migranți despre ***drepturile lucrătorului migrant***, educarea lui privind ***migrația sigură*** și prevenirea riscului exploatării în trafic.

Ca și în cazul celorlalte campanii, în calitate de instrumente au fost utilizate spoturi TV, materiale informative (postere, „fluturași”, broșuri), apariții media (articole, emisiuni), desfășurate un șir de acțiuni de sensibilizare – seminare despre migrația sigură și de prevenire a traficului de ființe umane cu tineri din instituții de învățământ preuniversitar, debriefing-uri cu reprezentanți ai APL și cu grupuri profesionale în vederea responsabilizării acestora față de identificarea, asistența și protecția persoanelor traficate.

Vulnerabilitatea femeii la trafic a fost explicată prin factori și cauze interdependente, factori socio-economici (nivelul de trai, sărăcia, șomajul), precum și factori educaționali, emoționali, demografici. Impactul urmărit a fost creșterea gradului de conștientizare și responsabilizare a publicului țintă privind exploatarea lucrătorului migrant și traficul de persoane, în special femei, prin evidențierea consecințelor negative pe care acest fenomen le are asupra dezvoltării societății și a persoanei. Rezultatele cantitative și calitative au fost consolidarea laturii preventive de contracarare a traficului de persoane prin scăderea gradului de acceptare socială de către populație a unor practici generatoare de trafic și exploatare.

Gradul de informare a populației despre această campanie a fost confirmată de următoarele date: 89,3% au auzit despre cea din urmă campanie socială și doar 10,7% nu au auzit. Asemenea indicatori au explicația faptului că această campanie a fost puternic mediatizată, populația a cunoscut-o o pe-

rioadă mai îndelungată. În plus, la momentul aplicării chestionarului, campania era în plină difuzare pe posturile de televiziune.

Ultima campanie, desfășurată de Centrul Internațional „La Strada” în 2010, a avut un specific nou și a vizat și un fenomen nou pentru Republica Moldova – **exploatarea sexuală comercială a copiilor (ESCC)**. Fenomenul include mai multe abuzuri față de copii: pornografia infantilă, prostituția cu implicarea copiilor, turismul sexual, traficul de copii. Și această campanie a avut ca scop sensibilizarea publicului larg despre exploatarea sexuală comercială a copiilor și celelalte forme de abuz față de copii. Organizatorii ei și-au propus ca obiective să încurajeze sesizarea cazurilor suspecte, ce pot genera/degenera în situații de exploatare sexuală a copiilor; autoidentificarea acestora, să identifice cazurile de exploatare sexuală a copiilor prin intermediul Liniei Fierbinți, să faciliteze accesul copiilor exploatați la asistența corespunzătoare și medierea comunicării lor cu reprezentanții organelor de drept.

Argumentul lansării acestei campanii a fost faptul că Republica Moldova a devenit în ultimii ani o țară atractivă pentru turismul sexual cu implicarea copiilor. Pe fundalul dezvoltării turismului, a businessului hotelier și a noilor tehnologii de informare și comunicare, dar și a unor lacune în legislația penală și neajunsuri în activitatea organelor de drept, în Moldova s-au înțesat cazurile de abuz sexual asupra copiilor, inclusiv prin intermediul Internetului, a

rețelelor de socializare. Evaluarea activităților din cadrul campaniei ne permite să afirmăm că există conexiuni dintre turismul sexual cu implicarea copiilor și traficul de copii. Aceste conexiuni se manifestă prin faptul că inițial victimele traficului de copii au fost de regulă, supuse diverselor forme de abuz în interiorul țării, inclusiv abuzuri sexuale. Atingând majoratul, ele devin în consecință victime ale traficului transnațional de ființe umane. Mulți străini își supuneau victimele exploatării sexuale pe teritoriul Republicii Moldova, iar apoi le vindeau peste hotarele țării.

Vulnerabilitatea copiilor în fața acestui fenomen este resimțită în întreaga lume. Potrivit studiului „Hărțuire sexuală și abuz sexual în Irlanda”, realizat de psihologul Mac Gi încă în 2002, în Irlanda între 25-30% dintre adulți au fost implicați în hărțuire sexuală în timpul copilăriei și doar între 3-6% dintre victime au denunțat aceste abuzuri la poliție.¹⁵ Astfel, exploatarea sexuală comercială este un fenomen transnațional, care necesită implicarea activă a mai multor actori, elaborarea unor politici sociale menite a-l diminua și contracara.

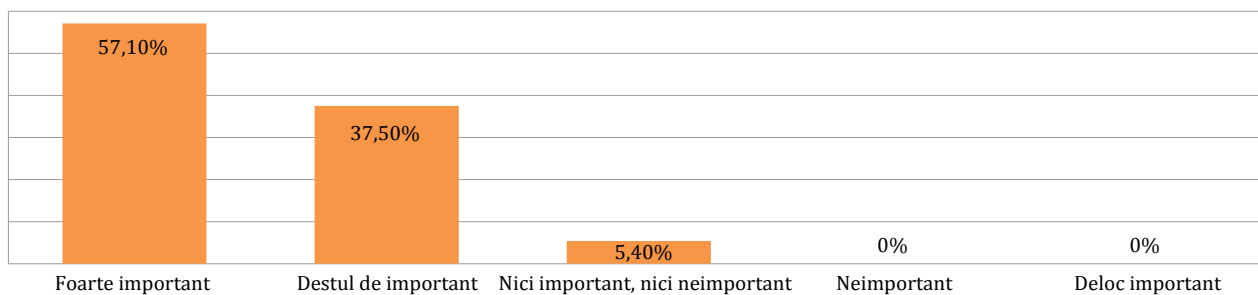
Campaniile sociale au avut ca scop monitorizarea fenomenului trafic de ființe umane, sensibilizarea populației asupra migrației sigure și situațiilor de risc care pot să conducă la trafic, precum și identificarea efectelor negative ale traficului și acordarea asistenței gratuite victimelor prin intermediul Liniei Fierbinți. Importanța campaniilor sociale a

¹⁵ Мак Ги и др. Отчет Сави. Сексуальное домогательство и насилие в Ирландии. 2002.

fost reliefată și în cadrul studiului cantitativ „*Problematica fenomenului traficului de ființe umane și importanța campaniilor sociale desfășurate de Centrul Internațional „La Strada”*”. După cum am mai remarcat, scopul studiului a fost evidențierea impactului campaniilor sociale realizate de Centrul Internațional „La Strada”, dar în special a campaniei din 2009 ***Vulnerabilitatea migrantilor, în special femei, la exploatare și trafic de ființe umane***. Astfel, la întrebarea „Cât de importante sunt campaniile sociale?”, 57,1% din cei chesti-

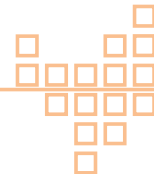
onați în cadrul studiului au răspuns că într-adevăr campaniile sociale sunt foarte importante în prevenirea traficului de ființe umane, 37,5% le-au găsit destul de importante și doar 5,4% au menționat că sunt nici importante, nici neimportante (a se vedea *Diagrama 27*). Studiul cantitativ a mai confirmat de asemenea o dată în plus importanța unui asemenea tip de activitate în prevenirea traficului de ființe umane, iar 89,3% din respondenții studiului au indicat că și pe viitor campaniile sociale necesită a fi continuate.

Diagrama 27. Paradigma răspunsurilor la întrebarea „Cât de importante sunt campaniile sociale?” (din studiul „Problematica fenomenului traficului de ființe umane și importanța campaniilor sociale desfășurate de Centrul Internațional „La Strada”)

O analiză mai aprofundată în cadrul studiului cantitativ „*Problematica fenomenului traficului de ființe umane și importanța campaniilor sociale desfășurate de Centrul Internațional „La Strada”*” s-a bazat pe mai multe aspecte ale campaniei ***Vulnerabilitatea migrantilor, în special femei, la exploatare și trafic de ființe umane***, dat fiind considerentul că era actuală, iar populația memorizase mai multe elementele specifice acesteia.

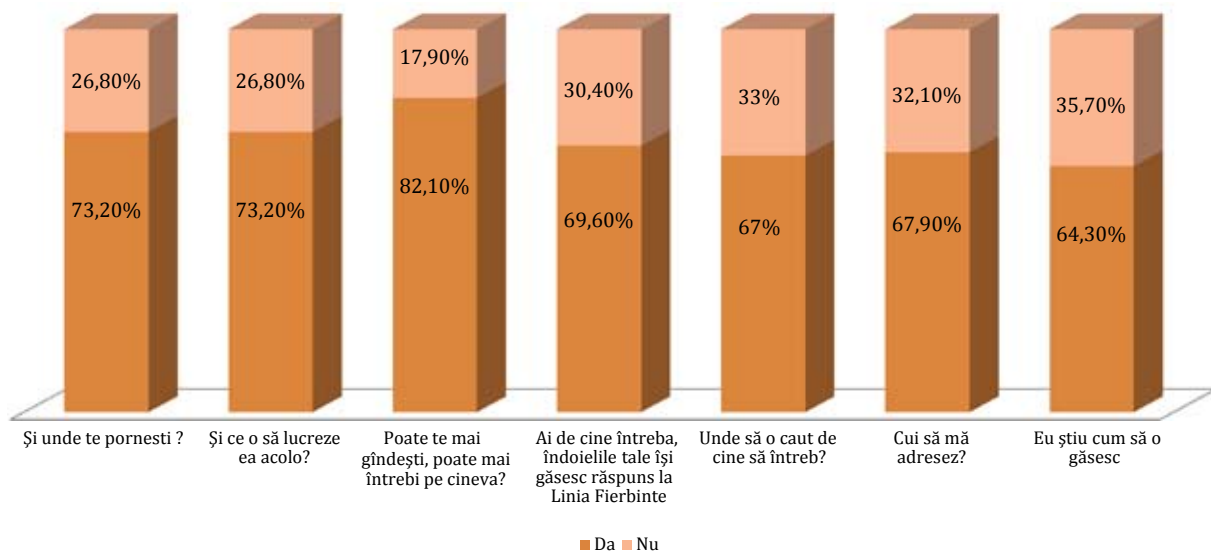
Astfel, încercând să identificăm la care din cele două spoturi publicitare populația a fost mai sensibilizată, putem menționa spotul cu conținut de prevenire. Afirmatiile: „*Pleci peste hotare? Ai unele îndoieli?*” a avut impactul cel mai mare asupra populației chestionate, reflectând un raport de 75,9% și 27,1% față de afirmația ce ține de cazurile SOS: „*Ai pe cineva plecat peste hotare? Știi că este în pericol?*”

S-a cercetat cu care din mesajele transmise prin spoturile publicitare populația chestionată le-a memorat mai mult. Astfel toate mesajele frazelor din spotul social au fost memorizate într-un pro-

cent mai sporit după cum urmează: „Și unde te pornești”? – 73,2%; „Și ce o să lucreze ea acolo”? – 73,2%; „Poate te mai gândești, poate mai întrebi pe cineva?” – 82,1% (a se vedea Diagrama 28).

Diagrama 28. Paradigma răspunsurilor la întrebările din studiul „Problematika fenomenului traficului de ființe umane și importanța campaniilor sociale desfășurate de Centrul Internațional „La Strada”

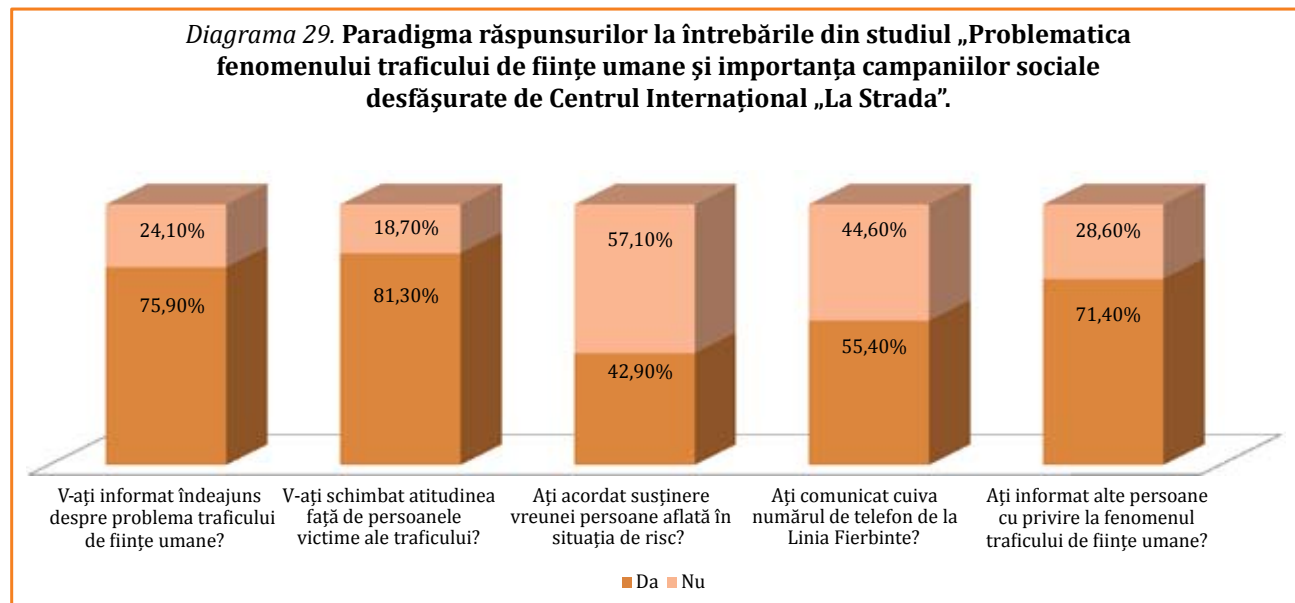
Monitorizând deja aproape un deceniu fenomenul trafic de ființe umane și acumulând în fiecare an noi date de la beneficiarii serviciului telefonic Linia Fierbinte, inclusiv de la victimele traficului, angajații Centrului Internațional „La Strada” au constatat că traficul de persoane este un fenomen în care grupurile criminale își perfecționează permanent modul de operare, drept răspuns la eforturile anti-trafic ale

comunității internaționale și entităților naționale. Campaniile sociale își propun să informeze populația nu numai despre evoluția fenomenului trafic de ființe umane, dar și despre schimbarea atitudinii față de victimele traficului și asistența acestora, date confirmate și de studiul nostru. Astfel 75,9% din respondenți participanți la studiu susțin că s-au informat îndeajuns despre problema traficului de fi-

ințe umane, 81,3% și-au schimbat atitudinea față de persoanele, victime ale traficului, și 71,4% au infor-

mat alte persoane despre fenomenul trafic de ființe umane (a se vedea *Diagrama 29*).

Diagrama 29. Paradigma răspunsurilor la întrebările din studiul „Problematika fenomenului traficului de ființe umane și importanța campaniilor sociale desfășurate de Centrul Internațional „La Strada”.

Orice campanie nouă aduce schimbări atât la nivelul percepției fenomenului de către publicul larg, cât și ca aspecte noi ale fenomenului dat. Fiecare dintre ele plac mai mult sau mai puțin ca abordare. Astfel, dintre toate campaniile realizate de Centrul Internațional „La Strada”, campania **Vulnerabilitatea migranților, în special femei, la exploatare și trafic de ființe umane** este cea care s-a întipărit cel mai mult în memoria celor chestionați (cu 42,0%; procentul se datorează faptului că în perioada realizării studiului aceasta a fost ultima campanie desfășurată), urmată de campaniile **Tu nu ești marfă** (cu 35,7% din cei chestionați) și **Lilia 4-ever**, memorizată la nivel de

16,1%, preponderent de tineretul din mediul urban (a se vedea *Diagrama 30*, pag. 97).

Ultima campanie, desfășurată de Centrul Internațional „La Strada” în 2010, a avut un specific nou și a vizat și un fenomen nou pentru Republica Moldova – **exploatarea sexuală comercială a copiilor (ESCC)**. Fenomenul include mai multe abuzuri față de copii: pornografia infantilă, prostituția cu implicarea copiilor, turismul sexual, traficul de copii. Și această campanie a avut ca scop sensibilizarea publicului larg despre exploatarea sexuală comercială a copiilor și celelalte forme de abuz față de copii.

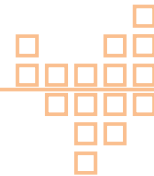
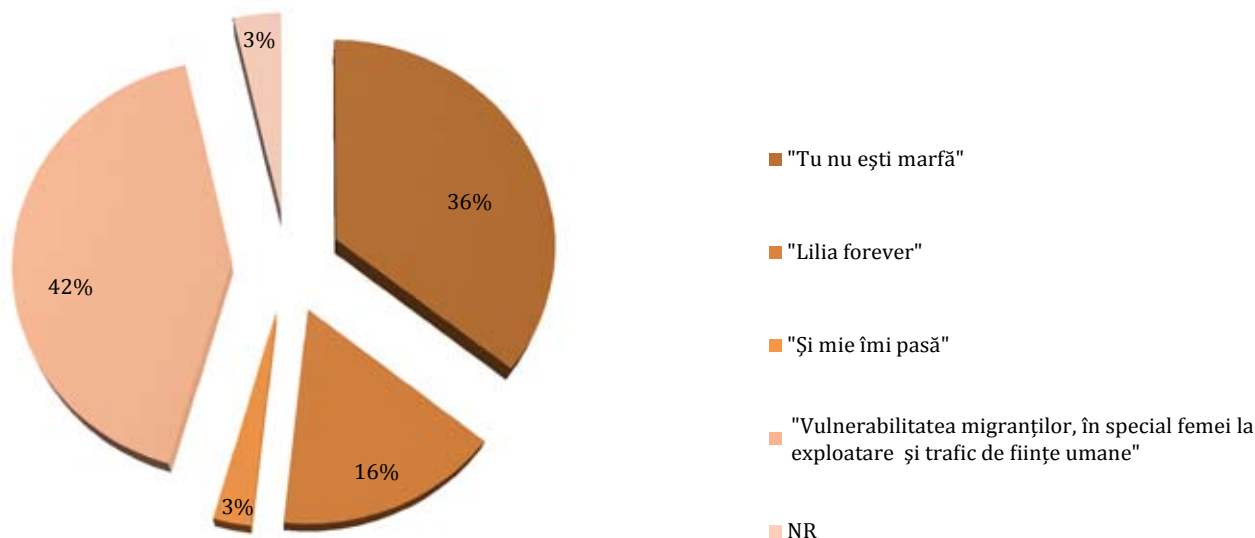

Diagrama 30. Paradigma memorizării campaniilor sociale conform studiului „Problematika fenomenului traficului de ființe umane și importanța campaniilor sociale desfășurate de către Centrul Internațional „La Strada”

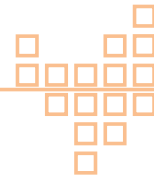
Organizatorii ei și-au propus ca obiective să încurajeze sesizarea cazurilor suspecte, ce pot genera/degenera în situații de exploatare sexuală a copiilor, autoidentificarea acestora, să identifice cazurile de exploatare sexuală a copiilor prin intermediul Liniei Fierbinți, să faciliteze accesul copiilor exploatați la asistența corespunzătoare și medierea comunicării lor cu reprezentanții organelor de drept.

Din cele descrise în acest capitol rezultă evident faptul că orice campanie informațională are impact considerabil asupra grupului țintă și a populației în ansamblu. Unul din criteriile de evaluare a acestui

impact este numărul semnificativ de apeluri înregistrate la Linia Fierbinte. Identificarea în baza surselor a noilor cazuri de trafic, a noilor tendințe și fluctuații ale procesului migraționist și ale fenomenului trafic de persoane, noilor forme de exploatare, inclusiv sexuală a minorilor, ne demonstrează o dată în plus necesitatea stringentă de a conceptualiza și a desfășura și pe viitor campanii de sensibilizare, menite să focalizeze atenția întregii societăți asupra unui sau altui flagel social. Campaniile sociale facilitează semnificativ accesul beneficiarilor Centrului Internațional „La Strada” la asistență corespunzătoare și reintegrare socială.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Pe parcursul unui deceniu de activitate, în perioada *1 septembrie 2001 – 31 decembrie 2011*, Linia Fierbinte a Centrului Internațional „La Strada” a colectat un volum destul de mare și valoros de informație. Analiza conținutului apelurilor înregistrate a confirmat faptul că în Moldova, ca și în alte țări, fenomenul trafic de ființe umane periodic înregistrează noi și noi metamorfoze. În funcție de măsurile de prevenire și combatere a fenomenului, traficanții și-au modificat metodele de recrutare, rutele de transportare și țările de destinație, metodele de constrângere, condițiile de exploatare și alte componente ale traficului.

Analiza informației din presa scrisă, în special ziarul *Makler*, ce conține oferte de angajare în câmpul muncii pe piața oficială și neoficială de muncă atât în Republica Moldova, cât și de peste hotare, au extins spectrul și capacitățile de analiză a serviciului din perspectiva noilor tendințe în evoluția fenomenelor migrație și trafic de ființe umane. Toate acestea ne-au condus către o serie de concluzii și recomandări privind evoluția fenomenelor migrație și trafic de ființe umane în Moldova.

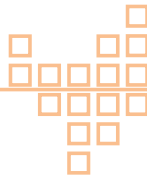
1. Tendințe în evoluția fenomenului trafic de ființe umane

1. Ziarul „*Makler*” conține un limbaj specific care la prima vedere pare a fi foarte neclar, dar în urma analizei se pot descoperi expresii cifrate cu conținut important, utilizate de cei ce organizează migrația ilegală și/sau activități asociate traficului de ființe umane. Cunoașterea acestor momente poate servi la elucidarea noilor tendințe în evoluția migrației ilegale și a traficului de ființe umane. E necesar a cerceta în continuare acest aspect, pentru a-l cunoaște și a fi în pas cu orice schimbare a tacticii de recrutare a traficantilor.
2. Una dintre primele tendințe noi constatate este diversificarea metodelor de recrutare. Dacă în primii ani de activitate a Liniei Fierbinți victimele cădeau pradă mai des anunțurilor din sursele de publicitate și ale agențiilor de turism sau de angajare în câmpul muncii peste hotare, în ultimii ani constatăm că recrutarea a devenit tot mai des „afacerea” unor persoane fizice, inclusiv în creștere prin intermediul noilor tehnologii de informare și comunicare (Internet, rețelele de socializare etc.).
3. Direcția Balcanică, care a fost actuală până în anul 2003, a fost substituită ulterior de două axe noi – spre Orientul Mijlociu și cel Apropiat (Turcia, Qatar, Arabia Saudită, Iordania, Liban, Israel) și spre Est (Rusia, Ucraina, Polonia).
4. În ultimii ani traficanții și-au modificat modul de transportare a victimelor. Dacă în perioada anilor 2001-2007 persoanele racolate erau transportate mai des ilegal, terestru sau cu autoturisme individuale, cu acte false, în ultimii ani (2007-2011) traficanții preferă mai des calea

aerului, ca fiind mai sigură, cu vize și acte legale. În sfârșit, dacă în anii 2001-2002 victimele erau trecute peste hotare fraudulos, în grupuri mici, a câte 3-5 persoane, supravegheate de o călăuză, în 2006-2009 sunt caracteristice plecările individuale, fără însoțitor sau cu acesta numai pentru o anumită etapă, mimându-se legalitatea unei activități de fapt criminale. De exemplu, pentru ca victima să ajungă în Emiratele Arabe Unite sau Israel, ea este însoțită de la aeroportul din Chișinău până la unul din Moscova sau din Odessa, după care ia calea aerului spre destinația finală fără însoțire, la punctul final fiind preluată deja de traficanți.

5. Dacă în anii 2001-2006 predominau apeluri de la persoane cu vârsta cuprinsă între 18-30 de ani, preponderent femei, apoi începând cu anul 2007 se atestă o creștere evidentă a numărului de apeluri provenite de la persoane cu vârsta de peste 30 ani, printre apelanți figurând tot mai mulți bărbați. Creșterea vârstei și a numărului de bărbați se datorează în mare măsură specificului campaniilor sociale din această perioadă, care puneau accentul și pe alte forme de exploatare decât cea sexuală (prin muncă în construcții, agricultură ș. a.). Destinația acestor noi forme de exploatare este în temei Federația Rusă și Ucraina, mai rar Cehia.
6. S-au modificat întrucâtva condițiile de exploatare a victimelor traficului de ființe umane, metodele de constrângere și control devenind relativ mai puțin dure. Tratamentul crud și inuman față de persoanele traficate (bătaia, maltratarea)
7. Începând cu anii 2008-2009 se înregistrează tot mai frecvent apeluri referitoare la noi destinații, cum sunt Țările Baltice, Kazahstan și statele continentului African. În același timp apelanții se referă la noi tipuri de oferte, cum ar fi dansatoare, fete de escortă în Japonia, Thailanda, China. Asemenea oferte apar cel mai frecvent în publicitatea mass media, precum și cea stradală nereglementată.
8. O formă nouă de recrutare poate fi considerată racolarea în grup a victimelor traficului de ființe umane, în special în scopul exploatării prin muncă. Începând cu anul 2007 la Linia Fierbinte s-au înregistrat cazuri când în spatele apelului unei persoane care solicită ajutor se află alte 10-40, iar uneori și mai multe persoane supuse exploatării. Deși numărul apelurilor de acest gen nu este prea impunător din totalul cazurilor prezumate de trafic cu ființe umane (mai puțin

de 100), numărul cumulativ al prezumatelor victime este destul de numeros pentru a nu fi semnalat ca o nouă formă de organizare a traficului de ființe umane. Se recomandă a se ține cont de apariția acestei categorii de victime ca un nou grup-țintă la elaborarea și conceptualizarea acțiunilor de informare și sensibilizare a publicului.

9. Deși conținutul apelurilor la Linia Fierbinte a Centrului Internațional „La Strada” indică o dinamică negativă a exploatării sexuale a femeilor, iar cazurile de trafic cu ființe umane în scopul exploatării în cerșit practic au dispărut în perioada 2008-2011 din statistica apelurilor la Linia Fierbinte, anii 2010 și 2011 se remarcă cu apariția apelurilor/cazurilor în care victime ale exploatării sexuale comerciale sunt copii recrutați prin Internet. Au fost înregistrate cazuri de acostare și intimidare a copiilor prin rețelele de socializare din spațiul virtual, o tendință nouă de abuzare *on-line* a copiilor. Astfel consultanții de la Linia Fierbinte sunt în fața unei noi provocări în activitatea lor – consilierea beneficiarilor despre siguranța navigării *on-line*.
10. În ultimii ani se atestă o tendință de creștere a numărului de copii, victime ale traficului de ființe umane, inclusiv a copiilor supuși exploatării sexuale comerciale, recrutați prin intermediul noilor tehnologii informaționale și de comuni-

care (Internetul, telefonul mobil ș.a.). Este imperios a lua în considerare pericolul extinderii acestui fenomen pe viitor și a întreprinde unele acțiuni concrete în direcția protecției copiilor față de asemenea abuzuri și a promovării siguranței copiilor *on-line*.

11. Exploatarea sexuală comercială a copiilor (ESCC) devine un fenomen tot mai frecvent și mai complex, cu multiple forme de manifestare (porno grafie infantilă, acostarea minorilor și antrenarea lor în vizionarea materialelor video cu caracter pornografic prin rețele de socializare etc.). Din apelurile înregistrate la Linia Fierbinte se cunoaște că unor asemenea practici ilicite cad pradă și copii din Moldova, însă identificarea și accesul acestora la asistență este foarte complicată, deoarece abuzurile sexuale față de copii au loc în spații private și ei nu se autoidentifică și, din diferite considerente, nu se adresează serviciilor specializate.
12. În ultimii cinci ani apar semnale referitoare la trafic intern de ființe umane (în limitele Republicii Moldova). Cetățeni din Moldova sunt transportați dintr-o regiune a republicii în alta în scopul exploatării. De acest fenomen suferă mai des persoane din mediul rural, care sunt supuși exploatării sexuale și prin muncă în capitala Moldovei și în alte orașe, aspect ce trebuie luat în considerare la identificarea cazurilor de trafic cu ființe umane.

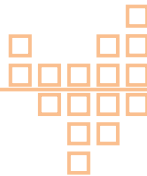

Liberalizarea presei, evoluția tehnologiilor informaționale și de comunicare și diversificarea surselor de informare, inclusiv apariția presei electronice impune ajustarea cadrului legislativ și a condițiilor tehnice TIC la noile realități, elaborarea unor părghii ce răspund noilor provocări în vederea contracarării ciber-criminalității organizate, turismului sexual cu implicarea copiilor atât la nivel național, cât și internațional. Se recomandă de asemenea a stabili responsabilitatea contravențională a mass-media pentru încălcarea prevederilor legislației în materie de egalitate între femei și bărbați (discriminare după criteriul de sex) prin plasarea anunțurilor și publicității cu conținut nepotrivit (de exemplu, „fete-dansatoare”, „fete în live-chat”, „mame surogat” etc.), cu obligația organelor competente de a monitoriza activitatea mass-media pe acest segment.

Rezultatele analizei arată că riscurile traficul de ființe umane nu s-au diminuat, fenomenul mai continuă să fie unul latent, fiind secundat tot mai mult de un pronunțat caracter manipulator, ceea ce poate genera noi dificultăți la identificarea cazurilor de trafic în practică. Se recomandă a lua acest lucru în considerare în procesul identificării cazurilor de trafic cu ființe umane. Toate aceste concluzii urmează a fi utilizată mai activ la conceptualizarea campaniilor sociale privind informarea publicului larg și contracararea traficului de ființe umane.

II. Vulnerabilitatea migranților și traficul de ființe umane

1. Un segment considerabil al populației active din punct de vedere economic din Republica Moldova este implicată în procesul de emigrare, dintre care o bună parte lucrează peste hotare ilegal, ceea ce are un impact negativ asupra mai multor aspecte ale sferei economice, sociale, asupra situației demografice. Printre efectele negative ale acestui fenomen se numără divorțul, copii fără îngrijire părintească, exodul creierilor etc.
2. Un factor important ce-i determină pe mulți să ia calea străinătății este fenomenul violenței în familie, relațiile complicate cu părinții sau familia. În această ordine de idei, ar fi necesar să se întreprindă eforturi mai susținute la nivelul structurilor de stat în vederea combaterii violenței în familie.
3. Analiza conținutului apelurilor telefonice denotă că, începând din 2005, cu o accentuare a fenomenului în 2009, persoanele plecau frecvent peste hotare cu documente legale, prin intermediul agențiilor de angajare în câmpul muncii. Cu toate acestea, ajungând însă în țara de destinație, erau impuse să realizeze „alt tip” de servicii decât cele stipulate în contract.
4. Deplasarea numărului de apeluri de pe segmentul 18-30 de ani spre cel cu vârsta peste 30 de ani denotă faptul că în ultimii ani potențialele victime ale traficului de ființe umane erau recrutate tot mai des din rândurile șomerilor sau a persoanelor nesatisfăcute de nivelul salariului. O relansare a economiei și reorientarea ei spre noi ramuri, altele decât sectorul agricol (tehnologii informaționale și de comunicare, infrastructura drumurilor, industria de prelucrare, sfera serviciilor, businessul mic și mijlociu ș. a.),

ar crea noi locuri de muncă, mai bine plătite și ar diminua din fluxul migrațional, iar implicit și riscurile perpetuării fenomenului trafic de ființe umane.

5. În cazul traficului de ființe umane în scopul exploatării muncii s-a constatat că cele mai frecvente destinații sunt țările vecine – Federația Rusă, Ucraina. Recrutarea are loc preponderent din mediul rural, prin consăteni sau cunoscuți. Persoanele sunt recrutate în grupuri, adesea însoțite de un așa-zis brigadier. Fenomenul este însoțit și de noi metode de manipulare – remunerarea incompletă (sau lipsa definitivă a acesteia), cu promisiunea că lucrătorii migranți vor fi achitați la două-trei luni sau la darea în exploatare a obiectului, prin transfer bancar la locul de trai sau prin intermediul brigadierului, care adesea la etapa finală se face dispărut. În asemenea cazuri organelor de drept din Republica Moldova le este complicat să tragă la răspundere angajatorii, aceștia fiind din altă țară.
6. Sunt foarte frecvente cazurile de încălcare a drepturilor migranților în țările de destinație, în special a celor plecați la lucru, deoarece procedura reglementări forței de muncă, chiar și dacă este stipulată, la nivel de implementare nu se realizează corespunzător. Datorită impozitelor pe care trebuie să le plătească pentru lucrătorul migrant, a obligației de a indica nevoia de lucrători străini și a disponibilității locurilor de muncă pentru aceștia, de cele mai multe ori angajatorii îi fac pe lucrătorii migranți să accepte unele condiții în defavoarea lor, cum ar fi lipsa contractului de muncă (încă din țară), lipsa permisului de muncă sau a altor documente care îi încadrează în statutul de lucrător migrant.
7. Se constată un nou specific comportamental al migratului, în special al celui aflat deja peste hotare. Chiar dacă a plecat la muncă legal, cu un contract, cu o viză, el oricum este vulnerabil, în special în cazul în care angajatorul practic îl manipulează cu faptul că se află într-o țară străină și în orice moment îl poate expedia acasă, dacă nu îndeplinește muncile sau prestațiile ce nu sunt prevăzute în contract (să lucreze ore de muncă suplimentare, neremunerate, să îndeplinească un volum de lucru mult mai mare decât cel prevăzut în contract etc.). În această ordine de idei este oportun a continua și pe viitor, atâta timp cât există mobilitatea populației în hotarele diferitelor state, desfășurarea de campanii sociale, menite a promova, atât la nivel local, cât și internațional, drepturile lucrătorului migrant, a informa potențialii migranți despre procedura legală de plecare peste hotare, sistemul de asistență a persoanelor, prezumate victime ale traficului.
8. Referitor la portretul victimei traficului de ființe umane raportat la media statistică, trebuie să precizăm că în anii 2001-2005 predominau victimele din familii vulnerabile, fără studii. În ultimii 5 ani (2006-2011) conținutul apelurilor denotă apariția unei noi categorii de victime – *migranți în dificultate*. Tot mai frecvente sunt cazurile când la Linia Fierbinte se adresează persoane (racolate sau care au emigrat)

cu studii superioare, cunoscătoare a unei limbi străine sau/și studenți care, fiind peste hotare, ajung în situație de vulnerabilitate (trebuie să își achite gazda, studiile, au probleme de sănătate). Un moment mai dificil este că ele nu se autoidentifică drept victime, considerând că dispun de un statut social și profesional superior. Mai mult decât atât, ele nu sesizează actul exploatării tocmai din considerentul aceluși pretins statut social mai ridicat, nu se identifică socialmente vulnerabile, ceea ce se crede a fi caracteristic victimelor traficului de persoane.

9. În calitate de schimbare a profilului apelurilor în anii 2010-2011 se remarcă faptul că situațiile identificate în apelurile SOS cu greu se încadrează în limitele noțiunii *trafic de ființe umane*. Este complicat de a face o delimitare clară între noțiunea trafic de ființe umane în scopul exploatării muncii și situațiile de muncă forțată deoarece recrutorii nu mai recurg la metodele vechi de constrângere și control, așa încât procedeele de influențare – unul din elementele ce definește fenomenul trafic de persoane – este greu de observat.

Cu toate că țara noastră au fost adoptate acte legislative privind gestionarea migrației, ea nu asigură supravegherea și controlul corespunzător a respectării drepturilor migranților/emigranților. Se recomandă a acorda o atenție deosebită acordurilor bilaterale cu mai multe țări privind migrația forței de muncă, deoarece aceasta afectează atât protecția socială a cetățenilor noștri plecați peste hotare, cât și sistemul protecției sociale din Republica Moldova prin faptul că cei plecați nu contribuie la dezvoltarea acestuia. Se impun de asemenea acțiuni de informare ale societății civile despre noi forme de recrutare, manipulare și exploatare, încheierea unor acorduri bilaterale ale autorităților de stat privind respectarea și protecția drepturilor de muncă ale lucrătorilor migranți în țările de destinație și răspunderea celor care exploatează munca lor.

The background features a series of horizontal, wavy stripes in various shades of orange and yellow. Scattered throughout are faint, semi-transparent icons of data charts, including bar graphs, pie charts, and grids of squares.

Ediția se distribuie gratuit